ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟନୀତି-୨୦୨୦

କମିଟିର ବିବେଚନା/ବିଚାର ନିମନ୍ତେ ୫ମ ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତାବ

୦୯ ନଭେମ୍ବର, ୨୦୨୦

ସୂଚିପତ୍ର

	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧	**ଉପକ୍ରମ**	୧
୨	**ମୁଖବନ୍ଧ**	୨
୩	**ଦର୍ଶନ**	୩
୪	**ଲକ୍ଷ୍ୟ**	୩
୫	**ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ**	୩
୬	**ରଣନୀତି**	୩
୬.୧	**ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ**	୩
୬.୧.୧	ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷକୁ ସ୍ଥାୟୀ କରିବା	୪
୬.୧.୨	ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି	୭
୬.୨	**ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ**	୮
୬.୨.୧	ଭାରତୀୟ ନଦୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ବନ୍ୟାଭୂମି, ପ୍ରାକୃତିକ ହ୍ରଦ ଏବଂ ଆର୍ଦ୍ରଭୂମିରେ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ପରିଚାଳନା	୯
୬.୨.୨	ଭାରତୀୟ ଜଳଭଣ୍ଡାରର ସମ୍ଭାବନାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା	୧୧
୬.୩	**ଜଳକୃଷି**	୧୨
୬.୩.୧	ମଧୁର ଜଳକୃଷି	୧୨
୬.୩.୨	କ୍ଷାର ଜଳ କୃଷି	୧୫
୬.୩.୩	ସାମୁଦ୍ରିକ ଚାଷ	୧୭
୬.୩.୪	ସମୁଦ୍ର ତୃଣ ଚାଷ	୧୮
୬.୩.୫	ରଙ୍ଗୀନ ମାଛ ଚାଷ	୨୦
୬.୩.୬	ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଲବଣାକ୍ତ ମୃତିକାର ଉତ୍ପାଦକ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବହାର	୨୧
୬.୩.୭	ଜଳଜୀବ ଜନ୍ତୁ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ନିରାପତା	୨୧
୬.୪	**ଭିତିଭୂମି**	୨୩
୬.୫	**ଅମଳ ପରବର୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟ**	୨୪
୬.୫.୧	ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳାର ଉନ୍ନତି	୨୪
୬.୫.୨	ଘରୋଇ ବିପଣନ ର ବିକାଶ	୨୬
୬.୫.୩	ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ନିରାପତାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ	୨୭
୬.୬.	**ପରିବେଶ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତନ**	୨୮
୬.୬.୧	ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତନ	୨୮
୬.୬.୨	ପରିସଂସ୍ଥା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଅଖଣ୍ଡତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା	୨୯
୬.୬.୩	କି-ଷ୍ଟୋନ୍ ପ୍ରଜାତି ଏବଂ ଆଇକନିକ୍ ଇକୋସିଷ୍ଟମ୍ ର ସୁରକ୍ଷା	୩୦
୬.୬.୪	ମାଛ ଭୋଜନ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ କିଶୋରମାନଙ୍କର ବନ୍ୟ ସଂଗ୍ରହକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା	୩୧
୬.୬.୫	ନୀଳ ଅର୍ଥନୀତି ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ସ୍ଥାନିକ ଯୋଜନା	୩୧
୬.୭	**ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ସୁରକ୍ଷା ଜାଲ**	୩୨
୬.୭.୧	କ୍ଷୁଦ୍ର ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଏବଂ ଜଳକୃଷି ସୁରକ୍ଷା	୩୨
୬.୭.୨	ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା ଲିଙ୍ଗଗତ ସମାନତା ଏବଂ ନିର୍ମାଣ ସ୍ଥିରତା ବୈଠକ	୩୩

୬.୮	**ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନା**	୩୬
୬.୮.୧	ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ସମ୍ବଳର ସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିମାନ ବ୍ୟବହାରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା	୩୬
୬.୮.୨	ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମୂହ	୩୭
୬.୮.୩	ମାନବ ସମ୍ବଳ ଏବଂ ଉଦ୍ୟୋଗୀତା	୪୦
୬.୮.୪	ତଥ୍ୟ ଭିତି	୪୦
୬.୮.୫	ଜ୍ଞାନ ବିତରଣ ଏବଂ ବୈଷୟିକ ସହାୟତା ବିସ୍ତାର	୪୧
୬.୯	**ଆଂଚଳିକ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା**	୪୨
୬.୯.୧	ଆଂଚଳିକ ସହଯୋଗକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା	୪୨
୬.୯.୨	ଭାରତକୁ ଏହି ଅଂଚଳର ଅଗ୍ରଣୀ ଭାବରେ ସ୍ଥାନିତ କରିବା	୪୩
୬.୧୦	**ପଥ ଅଗ୍ରଗାମୀ**	୪୪
	ସଂକ୍ଷେପିକା	୪୫
	ମୂଳଦୃଶପଟ	୪୬

ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟନୀତି-୨୦୨୦

୧.୦. ଉପକ୍ରମ

ପୁରାଣଶାସ୍ତ୍ର, ସଂସ୍କୃତି ଓ ସାମାଜିକ ବିଧି ବ୍ୟବସ୍ଥା ରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଭାରତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ, ଅସାଧାରଣ ଓ ବିବିଧ ଭୌଗୋଳିକ ଅନୁକ୍ରମ ବିନ୍ୟାସ ସହ ଉତରରେ ଉତୁଙ୍ଗ ହିମାଳୟ ଠାରୁ ଉପଦ୍ୱୀପର ଅର୍ଦ୍ଧାଧିକ ଅଂଚଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ବିଶ୍ୱ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଦୃଶ୍ୟପଟରେ ପ୍ରମୁଖ ସ୍ଥାନ ହାସଲ କରିଥିବା ଆମ ଦେଶରେ ଅତୀବ ବିସ୍ମୟଜନକ ମତ୍ସ୍ୟ ପରିବେଶ ରେ ଥିବା ପରଯୁକ୍ତ ଓ ଖୋଲାପାଯୁକ୍ତ ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳୀୟ ଗୁଳ୍ମ ର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବର୍ଣ୍ଣଛିଟା କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କୁ ଜୀବିକାର୍ଜନର ସିଧାସଳଖ ସୁଯୋଗ ଦେଇଛି ଓ ନିୟୁତାଧିକ ଲୋକଙ୍କୁ ଉପଜୀବିକା ଓ ସହଯୋଗୀକାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଛି ।

ପଚାଶ ଦଶକ ର ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ ଯୋଜନାଯୁକ୍ତ ଉନ୍ନୟନ ପ୍ରଣୟନ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରଠୁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦ୍ରୁତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟି ଚାଲିଛି ଫଳସ୍ୱରୁପଃ ବର୍ତମାନ ୧୩.୭୬ ନିୟୁତ ମେଟ୍ରିକଟନ୍ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କରି ଚୀନ ଓ ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ପରେ ଭାରତ ପୃଥିବୀରେ ତୃତୀୟ ବୃହତ୍ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦକ ସ୍ଥାନ ହାସଲ କରିଛି । ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଧୀର ପ୍ରକ୍ଷେପ ବେଗରେ ଗତିକରି ଧାର୍ଯ୍ୟ ଆକଳନ ୫.୩୧ ମିଲିଅନ ମେଟ୍ରିକଟନ୍ କୁ ଭରଣା କରିବାକୁ ଯାଉଛି । ଭାରତ ଜଳକୃଷି ଉତ୍ପାଦନରେ ଗତ ତିନି ଦଶନ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀରେ ୨ୟ ସର୍ବାଧିକ ସ୍ଥାନ ହାସଲ କରିଛି ।

ଭାରତ ଜନସଂଖ୍ୟାର ଶତକଡ଼ା ୨.୦୪%, ପ୍ରାୟ ୨୮ ନିୟୁତ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି, ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷୀଙ୍କୁ ଜୀବିକା ଯୋଗାଇବା ସହ ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ବିଶେଷକରି ଯୁବକ ଓ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଜୀବିକା, ନିଯୁକ୍ତି, ଖାଦ୍ୟ ଓ ପୋଷଣ, ବୈଦଶିକ ମୁଦ୍ରା ଆୟ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁଯୋଗ ଆଣି ଦେଇଛି । ୨୦୧୮-୧୯ ମସିହାରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ମୋଟ ଆୟ ଥିଲା ୨,୧୨,୯୧୫ କୋଟି ଯାହାକି ଜାତୀୟ ଜିଡ଼ିପିର ୧.୧୨ ଶତକଡ଼ା । କୃଷି ଓ ତଦ୍ ସଂକ୍ରାନ୍ତିୟ କ୍ଷେତ୍ରର ଜି.ଭି.ଏ ଶତକଡ଼ା ୭.୨୮% । ସେହି ସମାନ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତ ୧୩.୯୩ ଲକ୍ଷ ସାମୁଦ୍ରିକ ଉତ୍ପାଦ ରପ୍ତାନୀ କରି ୪୬,୫୮୯ କୋଟି ଟଙ୍କାର ବୈଦଶିକ ମୁଦ୍ରା ଆୟ କରିଛି । ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ ୨୦୧୪, ୨୦୧୫ ରୁ ୨୦୧୮-୧୯ ମଧ୍ୟରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାରାହାରୀ ବାର୍ଷିକ ୧୦.୮୭% ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାର ରେକର୍ଡ଼ ରହିଛି ଯାହାକି ୨୦୧୧-୧୨ ସ୍ଥିର ମୂଲ୍ୟରେ ଜାତୀୟ ଅର୍ଥନୀତି ରୁ ଅଧିକ (୭.୧୬%) ।

ଭାରତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ଉଭୟ ସାମୁଦ୍ରିକ ଓ ଅର୍ନ୍ତଦେଶୀୟ ଜଳାଭାଗ ର ଅବ୍ୟବହୃତ ସଂପଦ ର ବିପୁଳ ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ଜଳକୃଷି ରୁ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଉତ୍ପାଦକ, ଉତ୍ପାଦକ ସମନ୍ୱୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ର ଯଥା କୃଷି, ଉଦ୍ୟାନକୃଷି, କୁକୁଟ୍ ଚାଷ, ଗୋପାଳନ ପରି ଅନ୍ୟ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ଉତ୍ପାଦ ଏକିକରଣ ଅବା ଖାଦ୍ୟୋପଯୋଗୀ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଯଥା ରଙ୍ଗୀନ ମାଛ ଚାଷ ଏବଂ ଭାରତର କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣ ଜନତାଙ୍କୁ ପୋଷଣୀୟ ମାଛ ଯେଉଁ ଗୁଡ଼ିକ କି ଓମେଗା-୩ ପରି ପ୍ରୋଟିନ, ଓ ଫ୍ୟାଟିଏସିଡ୍ ର ଭରପୁର ସେହି ମାଛ ସବୁକୁ ଭାରତୀୟଙ୍କୁ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବା । ପରିବେଶ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବର୍ଷାଜଳ ଅମଳ, ଭୂତଳ ଜଳର ପୁର୍ନଭରଣା ପାଇଁ ଉନ୍ନତ ସାଧନ କରିବାରେ ପୋଖରୀ, ଟ୍ୟାଙ୍କ ଓ ବନ୍ୟାଚଂଳ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି ।

ଦେଶର ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ମାଛ ପ୍ରୋଟିନ (ପୋଷକ) ର ଚାହିଦା ର ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବାରୁ ଏହି ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାୟୀ ବିକାଶର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂର୍ବଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଛି । ଏହି ସବୁ ଚାହିଦା ପୁରଣ କରିବା ଓ ଆଜିର ଆବଶ୍ୟକତା ମେଟାଂଇବା, ପରବର୍ତୀ ପିଢୀ ପାଇଁ ଏକ ଉନ୍ନତ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷର ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଜାତୀୟ

ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ଢାଚାଂର ବିକାଶ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ନୀତି ମତ୍ସ୍ୟ ସଂପଦର ସୁବିନିଯୋଗ କରି ଆକାଙ୍କ୍ଷିତ ଉତ୍ପାଦ ଉତ୍ପାଦକ ସୀମାକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଏକ ନୀଳ ନକ୍ସା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଆଶା କରାଯାଉଛି ଯେ ନୂତନ ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ଆଗାମୀ ସମୟରେ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳରେ ସମାନ ପଦକ୍ଷେପ ନେବ ।

ଏହା ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଯେ ମତ୍ସ୍ୟ ସଂପଦ ବିଭିନ୍ନ ପରିବେଶରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯାହା ଉତ୍ସରେ ଥିବା ଅଖଣ୍ଡତା ଓ ଉଦ୍ଭିଦ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଓ ପଶୁସଂପଦ ର ଅଖଣ୍ଡତା ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବସ୍ଥା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥାଏ । ଏନ୍.ଏଫ୍.ପି ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ପାର୍ବତ୍ୟାଚଂଳ ରୁ ସମୁଦ୍ରତଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରିବ । ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଯେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରଟି ବାହ୍ୟ ଉତ୍ସରୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ଗ୍ରହଣକରେ ଏବଂ ପରିବେଶ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ ।

'ନୀଳ ଅର୍ଥନୀତି' ଢାଂଚାରେ, ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ ନୀତି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ଯଥା କୃଷି, ପଶୁପାଳନ, ଜଳ ସଂପଦ, ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ପରିବେଶ, ଗ୍ରାମୀଣ ବିକାଶ, ଇକୋଟୁରିଜମ୍, ଗ୍ରାମାଚଂଳ ଉନ୍ନୟନ, ଜାହାଜ ଚଳାଚଳ ଇତ୍ୟାଦି ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ପୁରଣ କରିବ ।

ବିଶ୍ୱତାପାୟନ ଯୋଗୁ ହେଉଥିବା ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତନ ଫଳରେ ସଂଗଠିତ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ଦୁର୍ବିପାକ ଯଥା ସୁନାମୀ, ବାତ୍ୟା, ବନ୍ୟା ଓ ମରୁଡ଼ି ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାକୃତିକ ଦୁର୍ବିପାକ ଯେପରିକି କୋଭିଡ଼ ୧୯ । ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷୀ ସଂପ୍ରଦାୟକୁ ଅତ୍ୟଧିକ ଦୁର୍ବଳ କରିଦେଉଛି । ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀ ସଂପ୍ରଦାୟ ପ୍ରତି ଥିବା ଏହି ବିପଦକୁ ଦୂର କରି ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ଏନ୍.ଏଫ୍.ପି ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବ ।

ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଧିରେଧିରେ ଏକ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ପରିବେଶକୁ ଗତି କରୁଛି ଯେଉଁଥିରେ ବାଣିଜ୍ୟ, ଜଳାଂଶ ବିନିମୟ, ଅନନ୍ୟ ଅର୍ଥନୀତିକ ଅଂଚଳ ଜୋନ୍ ଭ୍ରମଣଶୀଳ ମାଛ ମାନଙ୍କ ନିୟମିତ ସୀମା ଅତିକ୍ରମ ଜଳଜୀବଙ୍କର ଟ୍ରାନ୍ସସୀମା ଗତିବିଧି, ବେଆଇନ, ଅଣସଂରକ୍ଷିତ ଓ ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ ମତ୍ସ୍ୟଜିବୀଙ୍କୁ ରୋକିବା ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ- ସାଧାରଣ ଅର୍ନ୍ତଜାତୀୟ ଆଇନ୍ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଭାରତର ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା କୁ ରକ୍ଷା କରିବା ।

ସେହିଭଳି ସମବାୟ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ମତ୍ସ୍ୟ-ଇକୋ ସିଷ୍ଟମ୍ ରେ ଥିବା ସୀମା ପରିସର ପରିଚାଳନା କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରତିଫଳିତ କରି ଉତ୍ସ ଗୁଡ଼ିକର ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀତ୍ୱ କୁ ଏନ୍.ଏଫ୍.ପି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବ ।

ଶେଷରେ ଏତିକି କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଖୋଲାଯାଇଛି । ଏହାର ନୀତି ଜାତୀୟ ଆକାଙ୍କ୍ଷାକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଦେଶର ନେତୃତ୍ୱ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିରିକୃତ ବିକାଶ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିବ, ଯେପରି ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନେ ଅନ୍ୟ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ସମାନ ଅଂଶୀଦାର ହୋଇପାରିବେ ଓ ୨୦୧୫ ସୁଦ୍ଧା ଭାରତକୁ ୫.୦ ଟ୍ରିଲିୟନ ଡ଼ଲାର ଅର୍ଥନୀତିରେ ପରିଣତ କରିବେ ।

୨.୦ ମୁଖବନ୍ଧ

ସମ୍ବିଧାନର ମୂଳନୀତି ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ହୋଇ ଏବଂ ଏକ ଜନକୈନ୍ଦ୍ରିକ ତଥା ପରସ୍ପର ସହଯୋଗୀ ବା ଅଂଶ ଗ୍ରହଣକାରୀ ଅଭିମୁଖ୍ୟ ରଖି ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ସମାନତନା ଓ ସମାନତାକୁ ଆଗକୁ ବଢାଇବା, ସ୍ଥିରତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା, ଲିଙ୍ଗଗତ ଅସମାନତା ଦୂରକରି ମୁଖ୍ୟସ୍ରୋତକୁ ଆଣିବା, ଓ ଏହାର ଭୂମିକାକୁ ବୃଦ୍ଧିକରିବା ଅର୍ନ୍ତନିହିତ ବିକାଶକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା, ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳତା ଏବଂ ଉଦ୍ୟୋଗୀଙ୍କୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା, ସହଭାଗିତା ଗଠନ,

ଅନ୍ତଜନନ ସମାନତା, ସହାୟକ ନୀତି ଅନୁସରଣ କରିବା ଏବଂ ଆଗାମୀ ଏକ ଦଶନ୍ଧି ପାଇଁ ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଆଗାମୀ ଏକ ଦଶନ୍ଧିର ରୋଡ୍ ମ୍ୟାପ କରିବା ।

୩. ଦର୍ଶନ

ବର୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ର ବଂଶଧରଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା କୁ ପୁରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସୁସ୍ଥ ଓ ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ।

୪. ଲକ୍ଷ୍ୟ

ସମସ୍ତ ଉତ୍ସର କ୍ରିୟାକଳାପର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟନୀତ ସମସ୍ତ ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କୁ ପୁରଣ କରିବ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷାକରି ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଓ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀ ମାନଙ୍କର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଉନ୍ନତି କରିବା ସହ ସେମାନଙ୍କୁ ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଖସଡ଼ା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।

୫. ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ ନୀତିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଦେଶରେ ସ୍ଥାୟୀ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ବଳ ଏବଂ ଜଳକୃଷି ର ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା । ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀମାନେ ଏହି ନୀତିର ମୂଳ ଅଂଶରେ ରହିବେ, ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ସ ପରିଚାଳନା ତଥା ସମ୍ପୃକ୍ତ ବାସସ୍ଥାନ ର ସୁପରିଚାଳନା ତଥା ନିରନ୍ତର ବିକାଶ, ଇକୋସିଷ୍ଟମ ର ଅଖଣ୍ଡତା ବଜାୟ ରଖିବା ଜନସଂଖ୍ୟାର ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ପୁଷ୍ଟିର ସୁରକ୍ଷା, ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଓ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅଧିକାର ଏବଂ ନମନୀୟତା ରକ୍ଷା କରିବା । ଭାରତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ ଓ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦକୁ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତା କରିବା ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦର ସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ବିଜ୍ଞ ଉପଯୋଗ ଉପରେ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପୁରଣ କରିବା ପାଇଁ ଭାରତର ପ୍ରତିବଦ୍ଧତାକୁ ପୁରଣ କରିବାରେ ସହାୟ ହେବା ।

୬. ରଣନୀତି

ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ଆଗାମୀ ଦଶବର୍ଷ ସମୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ (୨୦୨୧-୨୦୩୦) ସମଗ୍ର ଦେଶ ଓ ଅନନ୍ୟ ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଂଚଳ ରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାକୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଛି । ଏହି ରଣନୀତିର ବିସ୍ତୃତ ପରିମାପକ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ବର୍ଣ୍ଣନା (୬.୧ ରୁ ୬.୧୦) ରେ ୧୦ଟି ଉପଭାଗରେ ସବିଶେଷ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଛି ।

୬.୧. ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ

ମତ୍ସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ବିଶେଷକରି ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ଉପକ୍ଷେତ୍ର ରେ ଥିବା ସମ୍ଭାବନାକୁ ଭାରତର ବିକାଶ ଯୋଜନାରେ ବହୁଦିନରୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଇଛି । ଏକ ବୃହତ ଜନସମାଜ ଖାଦ୍ୟ ଓ ପୁଷ୍ଟିସାର ର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୁରଣ କରିବା ସହ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ବାଣିଜ୍ୟରେ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ନିଭାଇଛି ଓ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ରୋଜଗାର ଓ ଜୀବିକାର୍ଜନ ର ମାଧ୍ୟମ ହୋଇଛି ।

୧୯୭୬ ରେ ଅନନ୍ୟ ଅର୍ଥନୀତିକ ଅଂଚଳ (ଇଇଜେଡ୍) ଘୋଷଣା ପରେ ଭାରତର ପ୍ରାୟ ସାମୁଦ୍ରିକ ଅଂଚଳ ୨.୦୨ ନିୟୁତ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର, ମଗ୍ନତଟ ଅଂଚଳ ୦.୩୭୨ ନିୟୁତ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ଏବଂ ତଟବର୍ତୀ ଅଂଚଳ ୮୦୦୦ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ରହିଛି । ଇଇଜେଡ୍ ଉପରେ ଭାରତର ସାର୍ବଭୌମ ଅଧିକାର ସହିତ, ଏହି ଅଂଚଳରେ

ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବ ସଂପଦ ସଂରକ୍ଷଣ, ବିକାଶ ଏବଂ ଉତମ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ହାସଲ କରିଛି । ଭାରତରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଜିବି ସଂଖ୍ୟା ୩.୭୭ ନିୟୁତ ବୋଲି ଅକଳନ କରାଯାଇଛି ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ୦.୯୩ ନିୟୁତ ସକ୍ରିୟ ମତ୍ସ୍ୟଜିବୀ ଅଟନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ୦.୫୨ ନିୟୁତ ଲୋକ ମାଛଧରା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହଯୋଗୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ୬୯% ହେଉଛନ୍ତି ମହିଳା । ୮୬% ମହିଳାମାନେ ମାଛ ବ୍ୟବସାୟରେ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି ପ୍ରାୟ ୧୪୦୦୦ ମହିଳା ମାଛ ବିହନ ସଂଗ୍ରହ, ଏବଂ ପ୍ରାୟ ସମାନ ସଂଖ୍ୟାର ମହିଳା ସାମୁଦ୍ରିକ ସେଲ୍ ସଂଗ୍ରହରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସର୍ବୋପରି ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଣ୍ଣିତ ।

୬.୧.୧. ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷକୁ ସ୍ଥାୟୀ କରିବା

ଇଇଜେଡ୍ ରୁ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ର ବର୍ତମାନର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ବାର୍ଷିକ ୫.୩୭ ମିଲିୟନ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ବୋଲି ଆକଳନ କରାଯାଇଛି । ବର୍ତମାନ ଉତ୍ପାଦନ ୪.୧୮ ଏମ୍.ଏମ୍.ଟି ଏବଂ ଆହୁରୀ ଉତ୍ପାଦନ ୧.୧୩ ଏମ୍.ଏମ୍.ଟି ବୃଦ୍ଧି କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ୨୦୦ ରୁ ୫୦୦ ମିଟର ଗଭୀର ଅଂଚଳ ଓ ଅଗଭିର ସମୁଦ୍ରର ଅବ୍ୟବହୃତ ବା ଅପହଂଚ ଉତ୍ସ ଗୁଡ଼ିକ ଉପଲବ୍ଧ ୦.୨୩ ଏମ୍.ଏମ୍.ଟି ଟୁନା ଏବଂ ଟୁନା ଭଳି ମାଛ ର ପି.ଓ୍ୱାଇ ବ୍ୟତୀତ ସମୁଦ୍ରର ଅନେକ ଅଣପାରମ୍ପରିକ ଫିନ୍ ଓ ସେଲ୍ ଫିସ୍ ଯଥା ମାଇକ୍ରୋଫିଡ୍ ଓ ସାମୁଦ୍ରିକ ସ୍କୁଇଡ୍ ଜଳଜୀବ ଦେଖାଯାଇଥାନ୍ତି । ୦.୨୩ ଏମ୍.ଏମ୍.ଟି ଟୁନା ଏବଂ ସେହିଭଳି ଦିଶୁଥିବା ମହାସାଗରିୟ ସ୍କ୍ୟୁଡ୍ (୬୩ ଏମ୍.ଏମ୍.ଟି) ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଭାବନାକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ନୀତିଗତ ନିଷ୍ପତି ଗୁଡ଼ିକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ଏବଂ ବିକାଶ ଦିଗରେ ଚେଷ୍ଟା କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଉତମ ଅବସ୍ଥାରେ ଅବତରଣ କରିବା । ଆଧୁନିକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଭସାପୋଲ/ଜାହାଜ ଏବଂ ଗିଅର କ୍ରୟ ତଥା ମାଛ ମିଳିବାର ସାମ୍ଭାବ୍ୟ ସ୍ଥାନ, ଅମଳ ପରବର୍ତୀ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା, ମୂଲ୍ୟଯୋଗ ଏବଂ ଏନ୍.ଏଫ୍.ପି ଅଧିକ ପରିପୁଷ୍ଟ କରିବ ତଥାପି ଆକଳନରେ ଥିବା ଅନିଶ୍ଚିତତାକୁ ବିଚାର କୁ ନେଇ ଅନାବନା ମାଛ ଅମଳ ସଂବନ୍ଧିୟ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ମାନ୍ୟତା ଏବଂ ସ୍ଥିରତା ଓ ସମାନତା ସହ ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ।

ସ୍ଥିରତାକୁ (ପରିବେଶ ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଏବଂ ଆନୁଷ୍ଠନିକ) ସୁନିଶ୍ଚିତ କରି ତୁରନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଉତ୍ସ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱକୁ ବଜାୟ ରଖିବାର କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷମତା ଏହା ମାଛଚାଷର ଆର୍ଥିକ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷମତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବ । ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରବେଶକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ଏବଂ ତତ୍ପରେ ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଶ୍ରମ ପୁନଃବଂଟନ କରିବା ମୁଖ୍ୟତଃ ସାମୁଦ୍ରିକ ଜଳରେ ଅବ୍ୟବହୃତ ଉତ୍ସ ସଂପଦ ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିଚାଳନାଗତ ପଦକ୍ଷେପ ମଧ୍ୟରେ ନିବେଶ ଓ ଉତ୍ପାଦନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଯଥା ମାଛ ଧରିବାର ଦିନ, କେତେ ଅଂଚଳ (କ୍ଷେତ୍ରଫଳ) ରେ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କରିପାରିବେ । କେତେ ହର୍ଷପାଓ୍ୱାର ଇଞ୍ଜିନ ଲଗାଇପାରିବେ, ଗିଅରର ଆକାର ଜାଲର ସର୍ବନିମ୍ନ ଆକାର, ସର୍ବନିମ୍ନ ଆଇନଗତ ଅଧିକାର, ବାଣିଜ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବ ନମୁନା ପାଇଁ ଜାତୀୟ ଗାଇଡ୍‌ଲାଇନ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଇତ୍ୟାଦି । ଏହି ଯୋଜନା ଗୁଡ଼ିକ ଜାହାଜ ଯୋଜନା ସହିତ ସମର୍ଥିତ ହେବ ଏବଂ ହ୍ରାସ ପାଉଥିବା ଉତ୍ସ ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ର ସୃଷ୍ଟି କରିବା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥିବା ବା ଭୂଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିଥିବା ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡ଼ିକର ପୁନଃର୍ଗଠନ ଭଳି ପ୍ରୟାସ, ଦୁର୍ବଳ ସାମୁଦ୍ରିକ ପରିବେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜାତିର ବିବିଧତାକୁ ଉନ୍ନତି କରିବା ପାଇଁ ବିକଳ୍ପ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ସମୁଦ୍ରରେ ମାଛ ଛଡ଼ାଯିବା ଓ କୃତ୍ରିମ ପ୍ରବାଳ ଶ୍ରେଣୀ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବା । ପି.ଓ୍ୱାଇ ଆକଳନକୁ ଆଧାର କରି ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବା ମାଛର

ନିୟମିତ ଷ୍ଟକ୍ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇ ସ୍ଥାୟୀ ଭିତିରେ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ପାଇଁ ଏକ ଢାଂଚା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ ।

ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଜୈବ ବିବିଧତା ର ସଂରକ୍ଷଣ ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରାଯିବ । ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ପ୍ରଜାତି ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ର ପରିଚାଳନରେ ଯୋଜନା ପରିବେଶ ଓ ପ୍ରାଣୀ ଜଗତ ପାଇଁ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଦୁର୍ବଳ ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବଜଗତଙ୍କ ସୂଚନା ଲୁପ୍ତ ପ୍ରାୟ ପ୍ରଜାତିର ନିରାପତା, ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର, ସ୍ଥାୟୀ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ସ୍ଥାନିକ ଓ ସାମୟିକ ପଦକ୍ଷେପ ନେବେ ଏବଂ ପରାମର୍ଶ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ଶରଣାର୍ଥୀ ମାଛ ବା ରଫ୍ୟୁଜିଆ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯିବ । ଏକା ସମୟରେ ସରକାର ବିଦ୍ୟମାନ ସାମୁଦ୍ରିକ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଂଚଳ ଗୁଡ଼ିକର (ଏମ୍.ପି.ଏ) ର ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଭିତିକ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବେ ଏବଂ ପାରମ୍ପରିକ ମତ୍ସ୍ୟଜିବୀଙ୍କ ଜୀବିକାକୁ ପ୍ରଭାବିତ ନକରି ଅଧିକାର କୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଆଇନଗତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସାମୁଦ୍ରିକ ପରିବେଶର ସମସ୍ତ ଜୀବ ଏବଂ ଅଣ ଜୀବଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ଏବଂ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ସାମାଜିକ ଏବଂ ଅର୍ଥନୈତିକ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯିବ । ସମାନ ଢଙ୍ଗରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କ ସହିତ ପରିଚାଳନା ଓ ସହ ପରିଚାଳନା କରାଯିବ ଯେପରିକି ବହୁବିଧ ହିତାଧିକାରୀ, ବହୁ ପ୍ରଜାତି, ଏବଂ ବହୁବିଧ ପୋତଯୁକ୍ତ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ପାଇଁ ସଫଳ ପରିଚାଳନା ପ୍ରଣାଳୀ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକୃତ ହେବ । ଦେଶରେ ସହପରିଚାଳନାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କଲାବେଳେ ଆମେ କେରଳ, ତାମିଲନାଡୁ ଓ ପୁଡୁଚେରୀକୁ ଉଦାହରଣ ଭାବରେ ନେଇପାରିବା । ବିଭିନ୍ନ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦର ସମାଧାନ ପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ ଆଂଚଳିକ ଏବଂ ଅନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ତଥା ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଷଦ ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ ଏହି ପରିଚାଳନା ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରାଯିବା ବେଳେ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

ସ୍ଥାନୀୟ ଓ ସାମୟିକ ବନ୍ଦ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ସଂପଦକୁ ବଜାୟ ରଖିବାରେ ସାହାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି । ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହରେ ଏହି ପରିଚାଳନା ପଦକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବରେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରି, ଯଥେଷ୍ଟ ସତର୍କତା ସହିତ ଉପଲବ୍ଧ ସର୍ବୋତମ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସୂଚନାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି କରି ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ସମୀକ୍ଷା କରାଯିବ ।

ବର୍ତମାନ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ରାଜ୍ୟ / କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଯେଉଁଠାରେ ଯାନ୍ତୀକ କୌଶଳରେ ମାଛ ଧରିବାର ଅନୁମତି ନାହିଁ ସେଠାରେ ସମୁଦ୍ରରେ ପାରମ୍ପରିକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର ସଂରକ୍ଷିତ ଅଛି (ଗଭୀରତା ବା ଦୂରତା ଉପରେ ଆଧାର କରି) ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷ ପାଇଁ ଭୂଖଣ୍ଡ ବ୍ୟବହାର ର ଅଧିକାର (ଟେରିଟୋରିଆଲୟଜ ରାଇଟ୍ସ ଫର ଫିସରିଜ) (ଟି.ଉ.ଆର୍.ଏଫ୍) ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ଜୀବିକା ବଜାୟ ରଖିବାରେ ଉପଯୋଗୀ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି । ସରକାର ଏହି କୁଶଳୀ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଙ୍କୁ ଏହିପରି ସହାୟତା ଜାରି ରଖିବେ ଏବଂ ଉପଭୋକ୍ତା ଗୋଷ୍ଠୀର ପରାମର୍ଶକ୍ରମେ ଏହା ଆଂଚଳିକ ଜଳଭାଗରେ ଅଂଶୀଦାରୀ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଅଂଚଳକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ଚିନ୍ତା କରିବ ।

ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନା ଏକ ପାରମ୍ପରିକ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିବ ପାରମ୍ପରିକ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନକୁ ବ୍ୟବସାୟିକ ନୀତି ଏବଂ ଉଭୟ ପ୍ରାଥମିକ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଯୋଗଦାନ ସହିତ ମିଶ୍ରଣ କରିବ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନେ ପରିବେଶଗତ ଏବଂ ଅର୍ଥନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସ୍ଥାୟୀ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ନିୟୋଜିତ

ହେବେ । ଜ୍ଞାନ ପରିଚଳନାର ଶୀଘ୍ର ଏବଂ ସହଜ ବିସ୍ତାର ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରର ମୁଖ୍ୟ **ଗୁଣ** ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସୂଚନାର ଉପଲବ୍ଧତା, ଯେପରି ପ୍ରଚୁର ଉତ୍ସର ବଂଟନ ପାଇଁ ଏକ ପନ୍ଥାହେବ, ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ସର ମାନଚିତ୍ର, ଉତ୍ପାଦକତା ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ, ବାସ୍ତବ ସମୟ, ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଫିସି ଜୋନ (ପି.ଏଫ୍.ଜେଡ଼) ପରାମର୍ଶଦାତା, ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ ପାଣିପାଗର ପୂର୍ବାନୁମାନ କରିବା, ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲାଭପାଇଁ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା (ଆଇ.ଟି) ଏବଂ ସ୍ପେସ୍ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି (ଏସ୍.ଟି) ର ବ୍ୟବହାରକୁ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ।

ଉପକୂଳ ଜଳଭାଗ ଓ ଜାତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ବାହାରେ ମାଛ ଧରିବା ଉଭୟ ପୁଞ୍ଜି ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ପ୍ରବୃତି ଅଟେ । ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ବିକାଶ ପାଇଁ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷର ସମ୍ଭାବନାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ଅଗଭୀର ସମୁଦ୍ରରୁ ମାଛ ଧରିବା ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟକରଣ ରେ ଘରୋଇ ନିବେଶ କୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯିବ । ଉଦ୍ୟୋଗ ବିକାଶ, ଧ୍ୱନି ପ୍ରଯୁକ୍ତିର ଉପଲବ୍ଧର ଉପଲବ୍ଧତା, ସାର୍ବଜନୀନ ବେସରକାରୀ ଭାଗିଦାରୀ (ପି.ପି.ପି) ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଅର୍ଥର ସୁବ୍ୟବହାରକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯିବ । ଏହାବ୍ୟତୀତ ସାମୁଦ୍ରିକ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଏବଂ ରପ୍ତାନି କ୍ଷେତ୍ରର ଗଭୀର ସମୁଦ୍ର ମତ୍ସ୍ୟଶିଳ୍ପ ସହିତ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ର ଏକିକରଣ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ।

ଗଭୀର ସମୁଦ୍ରରୁ ମାଛ ଧରିବା ଏବଂ ଏହାକୁ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବା ପାଇଁ କୁଶଳୀ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି, ବିଦ୍ୟମାନ ଗଭୀର ସମୁଦ୍ରରେ ମତ୍ସ୍ୟ ଜାହାଜର ଆଧୁନିକୀକରଣ, ଗଭୀର ସମୁଦ୍ରରେ ମାଛ ଧରିବା ପାଇଁ ନୂତନ ସ୍ୱଦେଶୀ ଜାହାଜ ପ୍ରବର୍ତନ ପାଇଁ ସରକାର ନୂତନ ଯୋଜନା ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରବର୍ତନ କରିବେ ସମବାୟ ସମିତି, ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଗୋଷ୍ଠୀ (ଏସ୍.ଏଚ୍.ଜି), ଅନ୍-ବୋର୍ଡ଼ ତାଲିମ ଏବଂ ବଜାର ଏବଂ ରପ୍ତାନି ସହିତ ମିଶି ଏହି କୁଶଳୀ ଯୋଜନା ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରବର୍ତନ କରିବାବେଳେ ଇ.ଇ.ଜେଡ଼୍ ଏବଂ ଏ.ବି.ଏନ୍.ଜେ ରେ ମାଛଧରା ଯନ୍ତପାତି ଗୁଡ଼ିକ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟସ୍ତର ର କି ନୁହେଁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ।

ଇ.ଇ.ଜେଡ଼୍ ଏବଂ ଏହାର ବାହାରେ ଗଭୀର ସମୁଦ୍ର ସମ୍ବଳର ଉପଯୋଗରେ ଉପଲବ୍ଧ ସମ୍ବଳ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନୁହେଁ, ଭିତିଭୂମି ଉପରେ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରାଯିବ, ଜାହାଜ ନିର୍ମାଣ, ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପାଇଁ ଯାନ୍ତ୍ରିକ, ମାନବ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ, ଏକ ଦୃଡ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ମନିଟରିଂ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ସମାଲୋଚନାରେ ଶାସନ ସହିତ ଏକ ବିସ୍ତୃତ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନିୟମ ଏବଂ ନିୟମର ସେଟ୍ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟକ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ବଳ ଉପରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଏବଂ ବୈଷୟିକ ସୂଚନାର ଉପଲବ୍ଧତା ଏବଂ ସର୍ବୋତମ ମାଛଧରା ପ୍ରଣାଳୀ ଯାହା ସହିତ ସେମାନଙ୍କୁ ଟାର୍ଗେଟ କରିବା । ତଥାପି, ଏହିପରି ପଦକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକ ଉଚ୍ଚ ସମୁଦ୍ର ଏବଂ ଏବିଏନଜେରେ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଚୁକ୍ତିନାମ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ସମୁଦ୍ରରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ତଥା ଉପଯୁକ୍ତ ତଦାରଖ ଏବଂ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରଣାଳୀ ସହିତ ପାଳନ କରାଯିବ ।

ଉପକୂଳବର୍ତୀ ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ସରକାରଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରି ସରକାର ଇ.ଇ.ଜେଡ଼୍ ପାଇଁ ଆଣ୍ଡାମାନ ନିକୋବର ଓ ଲାକ୍ଷାଦ୍ୱିପ ୨ଟି ଦ୍ୱିପ ପୁଞ୍ଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ତଥା ଅନନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏକ ସମ୍ବଳ ବ୍ୟବହାର ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ । ଏଥିସହିତ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ କୁହାଯିବ ଯେ ୧୨ ରୁ ୨୦୦ ନଟିକାଲ୍ ମାଇଲ୍ ମଧ୍ୟରେ ଇ.ଇ.ଜେଡ଼୍ କ୍ଷେତ୍ର ହେଉଛି ଏକ ସାଧାରଣ ଉତ୍ସ ଯାହା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୃଥକ ମତ୍ସ୍ୟ ରଣନୀତି ଅତ୍ୟଧିକ ଶୋଷଣର କାରଣ ହୋଇପାରେ । ଆନ୍ତ ରାଜ୍ୟ, କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଆନ୍ତ ରାଜ୍ୟ ବିବାଦ ତଥା ବିଶେଷ

କରି ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ପଡ଼ୋଶୀ ଦେଶମାନଙ୍କ ସହିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଦ୍ୱନ୍ଦକୁ ହ୍ରାସ ତଥା ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଏକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ କୌଶଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ ଏବଂ ଦୃଢ଼ କରାଯିବ । ସରକାର ସମନ୍ୱିତ ଉପକୂଳ ଏବଂ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜର ମତ୍ସ୍ୟ ବିକାଶ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ, ଯାହା ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଏବଂ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ସହାୟକ ହେବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ଉତରଦାୟୀ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଓ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି, ବିଶେଷକରି କୁଶଳୀ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ଅମଳ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିକାଶ ପାଇଁ ପୁଞ୍ଜି ବିନିଯୋଗକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରି, ଅଗଭୀର ସମୁଦ୍ର ଓ ଜାତୀୟ ଅଧିକ୍ଷେତ୍ର ବର୍ହିଭୂତ ଅଂଚଳରୁ ମାଛ ଧରିବାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ଓ ଅବ୍ୟବହୃତ ସମ୍ପଦର ସଦ୍‌ବିନିଯୋଗ କରିବା ।
- ମାଛଧରା ପ୍ରୟାସକୁ ଅନୁକୂଳ କରିବା ଏବଂ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିବା, ଖରାପ ମାଛ ଷ୍ଟକ ଗୁଡ଼ିକର ପୁର୍ନବିନିଯୋଗ ପାଇଁ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ।
- ପରାମର୍ଶଦାତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଜାତି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ କେନାଲ, କ୍ଷେତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା ପରି ସଂରକ୍ଷଣ ପଦକ୍ଷେପ ବିକାଶ କରିବା ଏବଂ ଇ.ଇ.ଜେଡ୍ ରେ ଉତ୍ସ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଏକ ପରାମର୍ଶଦାତା କମିଟି ଢଙ୍ଗରେ ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।
- ଇ.ଏ.ଏଫ୍.ଏମ୍ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ସହପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ଏମ୍.ଏଫ୍.ଆର୍.ଏ ଅଧିନରେ ଅଣ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଡ଼ଙ୍ଗା ଅପରେଟରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଂଚଳ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ଉନ୍ନତ ଆଇଟି ଟେକ୍ନୋଲୋଜିର ବ୍ୟବହାର ସହିତ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରର ସମଗ୍ର ଅଂଚଳରେ ଜ୍ଞାନ ପରିଚାଳନାକୁ ସୁଗମ କରିବା ।
- ସମୁଦ୍ରର ଗଭୀର ସମୁଦ୍ରରେ ମାଛ ଧରିବା ଏବଂ ଜାତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଜଳ ବାହାରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ବିକାଶ କରିବାବେଳେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଜାତୀୟ ନିରାପତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।

୬.୧.୨. ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି

ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ଏବଂ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଏମ୍.ସି.ଏସ୍ ଶାସନ ପାଇଁ ବିଦ୍ୟମାନ ଯନ୍ତ୍ରକୌଶଳ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ନ୍ୟାସନାଲ ପ୍ଲାନ ଅଫ୍ ଆକ୍ସନ୍ ଅନୁସରଣ କରିବା ପରେ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ବର୍ତମାନ ସାମୁଦ୍ରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜ (କାରିଗରୀ, ମୋଟରାଇଜଡ୍, ମେକାନାଇଜଡ୍ ଏବଂ ଅଣ ଯାନ୍ତ୍ରିକ) ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ କରିବାକୁ ସରକାରଙ୍କର ଏକ ଅନଲାଇନ୍ ୟୁନିଫର୍ମ ପଞ୍ଜିକରଣ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ପଞ୍ଜିକରଣ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସ ମାଧ୍ୟମରେ ମାଛ ଧରିବା ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ନଜର ରଖାଯାଇଥିବାବେଳେ, ସାମୁଦ୍ରିକ ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଉପକୂଳ ସାମୁଦ୍ରିକ ଆରକ୍ଷୀ ଏବଂ 'ଇଣ୍ଡିଆନ୍ କୋଷ୍ଟ ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭାଗ' ର ଅଧିକ ଯୋଗଦାନ ଦ୍ୱାରା ଏମ୍.ସି.ଏସ୍ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଆହୁରି ମଜବୁତ କରାଯିବ । ଚିପ୍ ଆଧାରିତ ସ୍ମାର୍ଟ ପଞ୍ଜିକରଣ କାର୍ଡ୍, ଲଗବୁକ୍ ର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ବ୍ୟବହାର (ଉଭୟ କାଗଜ ଏବଂ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍) ଏବଂ ସ୍ପେସ୍ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି ଏବଂ ଆଇଟି ଉପକରଣ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାପକ ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ଏମ୍.ସି.ଏସ୍ ରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ଉନ୍ନତି ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ କରାଯିବ । ଏକାଧିକ

ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଏମ୍.ସି.ଏସ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ର ସରକାରଙ୍କ ସହ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ଏବଂ ଏମ୍.ସି.ଏସ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନାରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଭୂମିକା ସହିତ ଏମ୍.ସି.ଏସ୍ ପରିଚାଳନାଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ଏବଂ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧିରେ ମଧ୍ୟ ସହଯୋଗ କରିବେ ।

ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭାଗ ଡ଼ିଜାଇନ୍, ନିର୍ମାଣ ସାମଗ୍ରୀ, ଆକାର, ଇଞ୍ଜିନ୍ ଏବଂ ଗିଅର ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜ ଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନିତ । ପଞ୍ଜିକରଣ, ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପ୍ରମାଣୀକରଣ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପରିଚୟପତ୍ର ପରିବହନ ଏବଂ ଟ୍ରାକିଂ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମ ଉଲ୍ଲଘଂନ ପାଇଁ ଦଣ୍ଡ, ସମୁଦ୍ର ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜର ପରିଚାଳନା ନିୟମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନ ଗୁଡ଼ିକ ର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଅଧୁନାତନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭାଗ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ କୃଷି ସଂଗଠନ (ଏଫ୍.ଏ.ଓ), ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସାମୁଦ୍ରିକ ସଂଗଠନ (ଆଇଏମ୍ଓ), ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନ (ଆଇଏଲଏ) ଇତ୍ୟାଦି ସଂପୃକ୍ତ ଏଜେନ୍ସି ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ମାନକ ଏବଂ ଆଦର୍ଶକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ବିଦ୍ୟମାନ ନିୟମାବଳୀକୁ ସର୍ବଦା ସଦ୍ୟତମ କରିବା ଉଚିତ୍ । ନିୟମାବଳୀ ମଧ୍ୟ ଡ଼ଙ୍ଗା ନିର୍ମାଣ ପ୍ରାଙ୍ଗଣର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପଞ୍ଜିକରଣ, ଏହାର ଉତରଦାୟିତ୍ୱ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଏବଂ ଗିଅର / ଭୂତ ମାଛ ଧରିବା, ମାଛଧରା ଜାହାଜର ସମୁଦ୍ରକୂଳତା ହ୍ରାସ କରିବା ଏବଂ ପୁରୁଣା ଦଦରା ମଛାଧରା ଜାହାଜରୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ପଂଜୀକରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ।

ବେଆଇନ, ଅଣସଂଗଠିତ ତଥା ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ (ଆଇ.ଇୟୁ.ଇୟୁ) ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କୁ ରୋକିବା ଏବଂ ହଟାଇବା ପାଇଁ ଭାରତ ଅନେକ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଚୁକ୍ତିନାମ ର ଏକ ପକ୍ଷ ହୋଇଥିବାରୁ ଭାରତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜ ଏଥିରେ ଜଡ଼ିତ ନହେବାକୁ ସରକାର ଉଭୟ ବନ୍ଦର ତଥା ସମୁଦ୍ରରେ ଏକ ସଦୃଢ ପ୍ରଣାଳୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବେ । ଯେକୌଣସି ଆଇ.ଇୟୁ.ଇୟୁ ରେ ନିଜର ଇ.ଇ.ଜେଡ୍ ଏବଂ ଏ.ବି.ଏନ୍.ଜେ ମଧ୍ୟରେ ମାଛ ଧରିବେ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର

- ଉପକୂଳବର୍ତୀ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂପୃକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରି ଏନ୍.ପି.ଓ.ଏ-ଏମ୍.ସି.ଏସ୍ ଅନୁସରଣ କରି ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଏମ୍.ସି.ଏସ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ଥାପନ କରିବା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଏମ୍.ସି.ଏସ୍ ପରିଚାଳକଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ଏବଂ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ସହିତ ଏମ୍.ସି.ଏସ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଭୂମିକାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ ।
- ଜାତୀୟ ଏବଂ ବିଦେଶୀ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜ ଦ୍ୱାରା ଆଇ.ଇୟୁ.ଇୟୁ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ । ।

୬.୨ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ

ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ବଳ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦ ପରି ବିସ୍ତୃତ ଏବଂ ବିବିଧ ଏବଂ ଜନସଂଖ୍ୟା ପାଇଁ ଜୀବିକା, ଖାଦ୍ୟ, ଏବଂ ପୁଷ୍ଟିକର ଉତ୍ସ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କର ମହତ୍ୱ ସାମୁଦ୍ରିକ ପ୍ରତିପକ୍ଷଠାରୁ କମ୍ ନୁହେଁ । ଭାରତର ପ୍ରମୁଖ ନଦୀ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଥିବା ଉପକୂଳବର୍ତୀ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ପରି ପୁରାତନ ତଥା ପାରମ୍ପରିକ ହୋଇଆସୁଛନ୍ତି । ଯଦିଓ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷେତ୍ରର ପରିବର୍ତନଶୀଳ ପରିସ୍ଥିତି ସହିତ, ଅନ୍ୟ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କ୍ଷେତ୍ର ଅପେକ୍ଷା ସେମାନଙ୍କର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ ଉତ୍ସକୁ ଅଧିକ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି ।

ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ୟାପଚର ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦରେ ୨,୦୧,୪୯୬ କିଲୋମିଟର (ଉପନଦୀ ଏବଂ ଜଳସେଚନ କେନାଲ ସମେତ) ୩.୫୨ ନିୟୁତ ହେକ୍ଟର କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ବୃହତ ଜଳଭଣ୍ଡାର ଏବଂ ୧.୨ ମିଲିୟନ୍ ହେକ୍ଟର ବନ୍ୟାଚଂଳ ଇତ୍ୟାଦି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ନଦୀ ଓ କେନାଲକୁ ବାଦ ଦେଇ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ସମୁଦାୟ କ୍ଷେତ୍ର ହେଉଛି ୮.୨୪ ନିୟୁତ ହେକ୍ଟର ଆକଳନ କରାଯାଇଛି । ସମୁଦାୟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତ୍ସ୍ୟ ଜନସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୨୪.୨୯ ନିୟୁତ ବୋଲି ଆକଳନ କରାଯାଇଛି ।

୬.୨.୧. ଭାରତୀୟ ନଦୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ବନ୍ୟାଭୂମି, ପ୍ରାକୃତିକ ହ୍ରଦ ଏବଂ ଆର୍ଦ୍ରଭୂମିରେ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ପରିଚାଳନା

ନଦୀ, ଉପନଦୀ ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ବନ୍ୟାଭୂମି ହ୍ରଦ ଦେଶରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷର ମୂଳ ଉତ୍ସ ଅଟେ । ଯୁଗ ଯୁଗରୁ, ଏହି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦ ସମୃଦ୍ଧ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ବଜାୟ ରଖିଛି ଏବଂ ଜନସଂଖ୍ୟାର ଏକ ବଡ଼ ଅଂଶକୁ ମଧୁର ଜଳ ମାଛ ଯୋଗାଇଆସୁଛି । ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ମେଜର କାର୍ପ୍ସ (ଆଇ.ଏମ.ସି ଭାକୁର, ରୋହୁ, ମିରିକାଳି) ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଙ୍ଗା ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ପରି ବୃହତ ନଦୀ ପ୍ରଣାଳୀ ର ମାଛ ବିହନ ପୋଖରୀ ଏବଂ ଟ୍ୟାଙ୍କରେ ବିକ୍ରୟଉପଯୋଗୀ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢିବାପାଇଁ ଯାଇଥିଲା । ଏହି ନଦୀ ପ୍ରଣାଳୀ ଗୁଡ଼ିକ ଦେଶରେ ମଧୁର ଜଳ ମାଛ ଉତ୍ପାଦନର ମେରୁଦଣ୍ଡ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ସେମାନେ ବୀଜାଣୁର ଜୀବନ୍ତତା ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ପରିପକ୍ୱ ଆଇ.ଏମ୍.ସି ପ୍ରଜାତିର ଏକ ମାତ୍ର ଉତ୍ସ ଅଟନ୍ତି ।

ବର୍ଦ୍ଧିତ ସହରୀକରଣ, ଶିଳ୍ପ ବିକାଶ, ବନ୍ୟା ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଜଳସେଚନ ଏବଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଜଳ ନିଷ୍କାସନ ସହିତ ନଦୀ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନେ ଖରାପ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ନଦୀଗୁଡ଼ିକରେ ଜଳ ପ୍ରବାହ ହ୍ରାସ କେବଳ ନଦୀଜଳର ଇକୋସିଷ୍ଟମ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଉନାହିଁ ବଂର ଏହା ସମୁଦ୍ର ତଥା ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଜଳ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଛି । ଯାହାକି ସେମାନଙ୍କର ପରିବେଶ ଅଖଣ୍ଡତା ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର ମଧୁର ଜଳ ଏବଂ ପଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ନଦୀବନ୍ଧର ଇକୋସିଷ୍ଟମକୁ ପୁନର୍ଜୀବିତ କରିବା ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷର ହ୍ରାସକୁ ଓଲଟପାଲଟ କରିବା ପାଇଁ ଏନ୍.ଏଫ୍.ପି ର ମୁଖ୍ୟ ଧ୍ୟାନ ହେଉଛି ନଦୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉପନଦୀଗୁଡ଼ିକରେ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଜଳ ପ୍ରବାହର ଉପଲବ୍ଧତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ନଦୀକୂଳ ଇକୋସିଷ୍ଟମର ପରିବେଶ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଉନ୍ନତି ତଥା ନଦୀ ତଥା ସେମାନଙ୍କ ଉପନଦୀଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରଦୂଷଣ ପ୍ରବାହକୁ ରୋକିବା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା । ତୃତୀୟତଃ ନଦୀକୂଳ ବିସ୍ତାର ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ବନ୍ୟାଚଂଳଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ଆଇଏମସି ପ୍ରଜାତିର ପ୍ରଜନନ ଏବଂ ଲାର୍ଭାଲ୍ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି, ଛୋଟ କାର୍ପସ, କ୍ୟାଟଫିସ୍ ଏବଂ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଚାରା ମାଛ ପ୍ରଜାତି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରମୁଖ ନଦୀ ପ୍ରଜାତି (ମହସିର୍, କ୍ୟାଟଫିସ୍ ଇତ୍ୟାଦି) । ଏହି ବିଲୁପ୍ତପ୍ରାୟ ଏଣ୍ଡେମିକ୍ ପ୍ରଜାତିର ଜନସଂଖ୍ୟା ସ୍ଥାୟୀ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ । ଆଇଏମସି ଜନସଂଖ୍ୟାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ନଦୀଜଳ ପରିବେଶରେ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟାଘାତ ଦେଶରେ ମଧୁର ଜଳ ଜଳଚର ଉତ୍ପାଦନ ଉପରେ ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ ।

ନଦୀ ଏବଂ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ କ୍ରାନ୍ତିକାରୀ ଜୋନ୍ ଭାବରେ ଏହି ନଦୀଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଲାଭଜନକ ମତ୍ସ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ସମୁଦ୍ରରେ ପ୍ରବାହିତ ଦେଶର ସମସ୍ତ ପ୍ରମୁଖ ନଦୀ ପ୍ରଣାଳୀରେ ମହତ୍ୱ ଅଛି । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗଙ୍ଗା ନଦୀ ପ୍ରଣାଳୀ ପରି ନଦୀଗୁଡ଼ିକ ବହୁତ ବଡ଼ ଅଂଚଳକୁ ଆଚ୍ଛାଦାନ କରିଥାଏ ଏବଂ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଫିନ୍ ଏବଂ ସେଲଫିସର ଉନ୍ନତ ମାଛକୁ ସହାୟ ହୋଇଥାଏ । ମଧୁର ଜଳର ପ୍ରବାହ ଏବଂ ଜୁଆର ପ୍ରଭାବ ମୁଖ୍ୟତଃ ସମୁଦ୍ରର ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନର ଉତ୍ପାଦକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରେ । ଅବଶ୍ୟ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ବସ୍ତିବାସିନ୍ଦା ଏବଂ ଶିଳ୍ପାୟନର ବୃଦ୍ଧି ସହିତ

ମୁହାଣ ଗୁଡ଼ିକ ବିନ୍ଦୁ ଏବଂ ଅଣବିନ୍ଦୁ ଉତ୍ସରୁ ପ୍ରଦୁଷଣର ଗ୍ରହଣୀୟ ସ୍ଥାନ ପାଲଟିଛି । ଅଧିକନ୍ତୁ ଜଳର ଅପଷ୍ଟ୍ରିମ୍ ଅବଷ୍ଟ୍ରାକସନ୍ ସହିତ ନଦୀରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ମଧୁର ଜଳର ପ୍ରବାହ ଧିରେ ଧିରେ ହ୍ରାସ ପାଇଲା,ଏହାର ଅନନ୍ୟ ଚରିତ୍ରବୋଧ ଏବଂ ଫିନ୍ ଏବଂ ସେଲଫିସ୍‌ର ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନରେ ହ୍ରାସକୁ ପ୍ରଭାବିତ କଲା ।

ବନ୍ୟାଜଳ ହ୍ରଦ, ନଦୀ ଏବଂ ଏହାର ଉପନଦୀଗୁଡ଼ିକର ଅବିରତ ଭାବରେ, ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଗଙ୍ଗା ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀ ଅବବାହିକାରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦ ଗଠନ କରିଆସୁଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ନଦୀକଳ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବନର ଲାଇଫ ଲାଇନ୍ । ଆନୁମାନିକ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରାୟ ୧.୨ ନିୟୁତ ହେକ୍ଟର ସହିତ ଏହି ଜଳ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷକୁ ବଂଚାଇ ରଖି ନାହାଁନ୍ତି ବରଂ ବର୍ଷାଋତୁ ର ମାସରେ ଅତ୍ୟଧିକ ନଦୀ ପ୍ରବାହ ପାଇଁ ଏକ ଗ୍ରହଣୀୟ ସ୍ଥାନ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଭାରୀ ସିଲଟେସନ୍, ଅନେକ ବନ୍ୟାଚଂଳ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସହ ଜଡ଼ିତ ନଦୀ ମଧ୍ୟରେ ସଂଯୋଗ ନଷ୍ଟ ହେବା, ଏବଂ ତୃଣକ ସଂକ୍ରମଣ (ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଳ ହାଇୟାସିଂଟ ଆଇଚୋର୍ନିଆ କ୍ରାସାଇପ୍) ସହିତ ଏହି ଜଳ ସଂସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକର ଜଳ ଧାରଣ କ୍ଷମତା ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନ ଯଥେଷ୍ଟ ହ୍ରାସ ପାଇଛି ଯାହାଦ୍ୱାରା ନଦୀ ମତ୍ସ୍ୟ ହ୍ରାସ ପାଇଛନ୍ତି ନଦୀ ଅବବାହିକାରେ ବାରମ୍ବାର ବନ୍ୟା ପରିସ୍ଥିତକୁ ଆହୁରି ବଢାଇ ଦେଇଛି । କ୍ଷତିକାରକ ମତ୍ସ୍ୟଦାନ୍ତି ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଅତ୍ୟଧିକ ଶୋଷଣ ।

ସୀମାନ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକ ବିସ୍ତାର ହୋଇଛି । ନଦୀ ଏବଂ ବନ୍ୟାଭୂମି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଲିଙ୍କକୁ ପୁନଃ ସ୍ଥାପନ କରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅସଂଖ୍ୟ ଇକୋସିଷ୍ଟମ୍ ସେବାକୁ ଉପଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକୁ ନବଜୀବନ ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରାଯିବ ।

ପ୍ରାକୃତିକ ହ୍ରଦ ଏବଂ ଆର୍ଦ୍ରଭୂମି ଦେଶରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚତା ହ୍ରଦ ଏବଂ ଆର୍ଦ୍ରଭୂମି ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଗାଙ୍ଗେଟିକ୍ ସମତଳର ଝରଣା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ଚିଲିକା, ତାମିଲନାଡୁ, ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶର ପୁଲିକେଟ୍ ଏବଂ କେରଳର ଭେମ୍ବାନାଡ଼ ଭଳି ଇଷ୍ଟୁଆରିନ୍ ହ୍ରଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଜଳ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଉଭୟ ପ୍ରାଣୀ ଏବଂ ଉଦ୍ଭିଦ ପ୍ରୋଟିନ୍ ଯୋଗାଉଛନ୍ତି । ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପାଇଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଇକୋସିଷ୍ଟମ୍ ସେବା ମଧ୍ୟ । ଗାଙ୍ଗେଟିକ୍ ବେସିନର ଟାଲ୍ ଏବଂ ଜେଲ୍ ହେଉଛି ମୁଖ୍ୟ ଉତ୍ସ ଉଦ୍ଭିଦ ପ୍ରୋଟିନ୍ ଯେପରିକି ମଖାନା କିମ୍ବା ଫକ୍ସ ବାଦାମ (ଇଉରାଇଲ୍ ଫେରକ୍ସ) ଏବଂ ସିଙ୍ଗାରା କିମ୍ବା ୱାଟର କାଲଟ୍ରପ୍ (ଟ୍ରାପା ବିସପିନୋସା) । ଚିଲିକା ପରି ଇଷ୍ଟୁଆରିନ୍ ହ୍ରଦଗୁଡ଼ିକ ଆଇକନିକ୍ ଗାଙ୍ଗେଟିକ୍ ଏବଂ ଇରୱାଡ଼ି ଡ଼ଲଫିନମାନଙ୍କର ଗୃହ ଅଟେ, ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ ୧୯୭୨ ଅନୁଯାୟୀ ସଂରକ୍ଷିତ । ହିମାଳୟ ଉପଭୂମି ହ୍ରଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ସାମର୍ଥକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଧାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି ଯାହା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପାଇଁ, ଦୁର୍ଗମ ଅଂଚଳରେ ତଥା ଦେଶର ସୀମା ରକ୍ଷା କରୁଥିବା ପ୍ରତିରକ୍ଷା କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟବାନ ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ପୁଷ୍ଟିକର ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଇପାରିବ ।

ଯେହେତୁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଧରାଯାଇଥିବା ମାଛମାନେ ବାହ୍ୟ ପ୍ରଭାବର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି, ପରିଚାଳନା ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଯାହା ବ୍ୟାପକ ଅର୍ଥରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ମାଛଚାଷ ପରି ବିବେଚନା କରାଯାଏ ତାହା ଅନୁସରଣ କରାଯିବ । ଏହି ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଜାହାଜ ଆକାରର ଅନୁକୂଳତା (ଅପ୍ଟିମାଇଜେସନ୍) ଏବଂ ମାଛଧରା ଦିନ ସଂଖ୍ୟା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ, ଲିଜ୍ ନୀତିର ସମୀକ୍ଷା, ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅଦ୍ୟତନ କରିବା, ପାରମ୍ପାରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ଜିବୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅଧିକାରକୁ ଚିହ୍ନିବା, ବନ୍ଦ ଋତୁ ଏବଂ ବନ୍ଦ ଅଂଚଳ (ମାଛ ଅଭୟାରଣ୍ୟ) ର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଳଚାଷ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରଜାତିର ପୋଖତା ମାଛ ର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ମତ୍ସ୍ୟଧରା ପଦ୍ଧତିର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଜବର ଦଖଲ ହଟାଇବା ଏବଂ ନଦୀ ଉପନଦୀଗୁଡ଼ିକରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ଜଳ ପ୍ରବାହ ଉପରେ ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରସ୍ତାବ କରିବା, ବସସ୍ଥାନ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିବା

ଶେଷରେ ସମୁଦ୍ର ମୁହାଣ ପହଁଚିଂବ ଯେଉଁଠାରେ ନଦୀ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର ଉପନଦୀଗୁଡ଼ିକରେ ବନ୍ଧ କିମ୍ବା ବ୍ୟାରେଜ ଅଛି ସେଠାରେ ମାଛ ନାଳି ଓ ଆରୋହିଣୀ ଯୋଗାଇବା । ହ୍ରଦ ମୁହାଣ ନିୟମିତ ଖୋଲିବା ଦ୍ୱାରା ମୁହାଣ ନିକଟ ହ୍ରଦରେ ସମୁଦ୍ର ଜଳର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପ୍ରବାହକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା । ଏହିପରି ସଂରଚନା/ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରବାସୀ ପ୍ରଜାତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବୁଝାମଣା ସୃଷ୍ଟି କରିବ ଏବଂ ପ୍ରଜନନ କିମ୍ବା ଖାଇବାକୁ ଖାଦ୍ୟାଚଂଳରେ ପହଚିଂବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବ । ମନୋନୀତ ଦେଶୀୟ ମାଛ ପ୍ରଜାତି ସହିତ ନଦୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଜଳର ରାଚିଂଙ୍ଗ୍ ଯେଉଁଠାରେ ଜନସଂଖ୍ୟା ଯଥେଷ୍ଟ ହ୍ରାସ ପାଇଛି ସେଠାରେ ଷ୍ଟକ୍ ପୁରଣ ବୃଦ୍ଧି ଆବଶ୍ୟକ । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଜଳ ଆୟୋଗ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଦୂଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବୋର୍ଡ଼ ସହିତ ସକ୍ରିୟ ଯୋଗଦାନ ମାଧ୍ୟମରେ ନୀତିଗତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଏହି ଜଳ ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ମୂଳ ସ୍ଥିତିକୁ ପୁନଃ ସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିବା ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିବେଶୀୟ ସେବା ଏହି ଅଂଚଳରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ରହୁଥିବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ବେଶ ଧନରେ ରଖେ ଯେ ସରକାର ପ୍ରମୁଖ ନଦୀଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଯୋଗ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଏହି ନୀତି ନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଯେ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦ ଓ ଦେଶୀୟ ଜୀବାଣୁ ଉପରେ ନଦୀଗୁଡ଼ିକର ଏହିପରି ସଂଯୋଗର କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

୬.୨.୨ ଭାରତୀୟ ଜଳଭଣ୍ଡାରର ସମ୍ଭାବନାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା

ଦେଶରେ ଜଳଭଣ୍ଡାରର ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକ ବୃହତ (> ୩.୦ ମିଲିୟନ୍ ହେକ୍ଟର) ଏବଂ ବୃହତ (> ୫୦୦ ହେକ୍ଟର), ମଧ୍ୟମ (୧୦୦୦-୫୦୦୦ ହେକ୍ଟର) ଏବଂ ଛୋଟ (< ୧୦୦ ହେକ୍ଟର) ଆକାରର ଜଳସ୍ରୋତକୁ ନେଇ ଗଠିତ, ଯାହାକି ଷ୍ଟିକିଙ୍ଗର ଅନେକ ମିଶ୍ରଣରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ । ଅମଳ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଜଳ ମାଛ ଉତ୍ପାଦନର ଏକ ମୂଲ୍ୟବାନ ଉତ୍ସ ହୋଇପାରେ । ଭାରତ, ମାଳଦ୍ୱୀପ ଅନୁପାତର ଦେଶ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ଜଳଭଣ୍ଡାରଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଭୂମିରେ ବ୍ୟାପିଥାଏ ଏବଂ ମୃତିକା ପ୍ରକାରଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରୁ ନାଳପାଣି ସଂଗ୍ରହ କରିଥାନ୍ତି ।

ତଥାପି, ଭାରତୀୟ ଜଳଭଣ୍ଡାରରୁ ବର୍ତମାନର ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନସ୍ତର ଅତ୍ୟନ୍ତ କମ୍ ଏବଂ ଏହି ଜଳ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ପାଦନ ସମ୍ଭାବନାକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା ଏବଂ ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ସହଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ସୁଦୃଢ ପରିଚାଳନା ଆବଶ୍ୟକ । ଜଳଭଣ୍ଡାର ଗୁଡ଼ିକରେ ମତ୍ସ୍ୟ ବିକାଶ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ପ୍ରମୁଖ ନୀତି ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା (କ) ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ବର୍ଗୀକରଣ (ପ୍ରାକୃତିକ ନିଯୁକ୍ତି, ସପ୍ଲିମେଂଟାରୀ ଷ୍ଟିକିଂ ଏବଂ ଅମଳ କୌଶଳ ଇତ୍ୟାଦି) (ଖ) ଜଳାଶୟରେ ଲଜ୍ ମତ୍ସ୍ୟ ଅଧିକାର ପାଇଁ ସୁଦୃଢ ନୀତି, ଷ୍ଟକ୍ ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ଉପଯୋଗୀ ମାଛ ବଢାଇବା ପାଇଁ ପିଞ୍ଜରା ସ୍ଥାପନ ସହିତ (ଗ) ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଜଳଭଣ୍ଡାର ଭିତିକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ସଶକ୍ତ କରିବା ଏବଂ ଏହିପରି ଜଳଭଣ୍ଡାରରେ ସେମାନଙ୍କର ପାରମ୍ପାରିକ ଅଧିକାରକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ଯେଉଁଠାରେ ଅଂଶ କିମ୍ବା ସମଗ୍ର ଜଳ ଶରୀର ସଂରକ୍ଷିତ କିମ୍ବା ସଂରକ୍ଷିତ ଅଂଚଳରେ ପଡ଼େ (ଘ) ଜଳସେଚନ କେନାଲଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାପକ ନେଟୱାର୍କରେ ପିଞ୍ଜରା କଲମ ମାଛ ଚାଷ ମାଧ୍ୟମରେ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ଉପଯୋଗ ଯାହା ଜଳଭଣ୍ଡାରରୁ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଜଳ ପରିବହନ କରେ (ଙ) ଥର୍ମୋକଲ୍ ଏବଂ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ବ୍ୟବହାର କରି କ୍ଷତିକାରକ ଗିଅର୍ ଏବଂ ଅସୁରକ୍ଷିତ ମତ୍ସ୍ୟ ଶିଳ୍ପ ବ୍ୟବହାରକୁ ନିରୁତ୍ସାହିତ କରିବା ଏବଂ (ଚ) ଜଳଭଣ୍ଡାରର ସପ୍ଲିମେଂଟାରୀ ଷ୍ଟକିଂକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଏବଂ ପଛୁଆ ଲିଙ୍କେଜ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଅମଳ ପରବର୍ତୀ ଭିତିଭୂମି ଯୋଗାଣ ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବଜାରକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ଶୀଘ୍ର ଗତି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ନଦୀ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉପନଦୀଗୁଡ଼ିକରେ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଜଳ ପ୍ରବାହର ଉପଲବ୍ଧତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।
- ସଂପୃକ୍ତ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରି ନଦୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଉପନଦୀରୁ ପ୍ରଦୂଷଣର ପ୍ରବାହକୁ ରୋକି ନଦୀ ଜଳ ପରିବେଶ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ।
- ନଦୀବନ୍ଧର ପ୍ରସାରଣ ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ବନ୍ୟାଚଂଳର ସୁରକ୍ଷା, ସଂରକ୍ଷିତ ଅଂଚଳ, ସମୟ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ର ବନ୍ଦ ଏବଂ ପ୍ରୟାସ ପରିଚାଳନା ଦ୍ୱାରା ଦେଶୀୟ ପ୍ରଜାତିର ସଂଖ୍ୟା ସ୍ଥିର ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ।
- ଏହି ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକୁ ନବୀକରଣ କରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅସଂଖ୍ୟ ଇକୋସିଷ୍ଟମ୍ ସେବାକୁ ଉପଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ନଦୀ ଏବଂ ବନ୍ୟାଭୂମି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଲିଙ୍କକୁ ପୁନଃ ସ୍ଥାପନ କରିବା ।
- ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ପାଦନ ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବହୃତ ହେବା ଏବଂ ଉତ୍ସ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ସଶକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଲିଜ୍ ନୀତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ।
- ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ସରଂକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଭିତିଭୂମି ଯୋଗାଇବା ।

୬.୩ ଜଳକୃଷି

୬.୩.୧ ମଧୁର ଜଳକୃଷି

ଚାଷକରି ମତ୍ସ୍ୟ ଉପାଦାନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଜି ଭାରତ ପୃଥିବୀର ୨ୟ ବୃହତମ ଦେଶ । ଏଠାରେ ୨.୪୮ ନିୟୁତ ଏକର ପୋଖରୀ ଓ ଟାଙ୍କିରେ ମାଛଚାଷ କରାଯାଉଥିବା ଆକାଳନ କରାଯାଇଛି । ଏହା ଅଟକଳ କରାଯାଇଛି କି ୨୦୧୮-୧୯ ମସିହାରେ ଭାରତ ପ୍ରାୟ ୭.୭ ଏମ୍.ଏମ୍.ଟି ଚାଷ ହୋଇଥିବା ମାଛ ଉତ୍ପାଦନ କରିଛି ଯାହାକି ଭାରତର ଅନ୍ତର୍ଦେଶୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନର ୮୦% ଏବଂ ଦେଶର ସମୁଦାୟ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ୫୬% ଜଳ କୃଷିରେ ଯଦିଓ ମଧୁର ଜଳରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ମେଜର କାର୍ପ ପ୍ରଜାତିର ମାଛ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଅଟେ ତଥାପି ଭାରତର ଜଳକୃଷିରୁ ସର୍ବାଧିକ ଉତ୍ପାଦିତ ମାଛ ହେଉଛନ୍ତି ଜଳଙ୍ଗ ଓ ତିଳାପିଆ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରଜାତି ଯାହାକୁ ଦେଶର ଅନେକ ଯାଗାରେ ଖାଦ୍ୟରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଯଦିଓ ଦେଶର କୃଷକମାନଙ୍କୁ ମିଶ୍ରିତ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ର ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସତୁରୀଦଶକ ର ମଧ୍ୟଭାଗରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଶେଷଭାଗ ଆଡ଼କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ "ଆକ୍ୱାପ୍ଲୋସିଅନ୍" ରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା, ପରବର୍ତୀ ସମୟରେ ଏହି ବିସ୍ତାର ସର୍ବନିମ୍ନ ହେଲା । ମଧୁର ଜଳ ମାଛଚାଷ ଭସମାନ୍ତରିତ ଗତି କରୁଥିବାବେଳେ ଭୂଲମ୍ବ ବୃଦ୍ଧି ସୀମିତ ରହିଛି ଫଳସ୍ୱରୁପ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ହାରାହାରି ଉତ୍ପାଦନ ୩୦୦୦ କି.ଗ୍ରା ରେ ସିମିତ । କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ସୀମିତ ରହିଛି ସପ୍ଲିମେଂଟାରି ଖାଦ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ସର୍ବନିମ୍ନ ଅଟେ । କୃଷକମାନଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ଉଦ୍ୟମ ଓ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଉଦ୍‌ଭାବନ ଦ୍ୱାରା ଅଂଚଳରୁ ଅଂଚଳ କୃଷି ପ୍ରଣାଳୀରେ ପରିବର୍ତନ ଘଟିଛି । ଯଦିଓ କୃଷକମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଏହି ପରିବର୍ତନ ଗୁଡ଼ିକ ସମୟ ସହିତ ସୁସ୍ଥ ଯୋଜନା, ବିହନ ଓ ଖାଦ୍ୟ ଭଳି ଇନ୍‌ଗୁଟର୍ ଗତିବିଧି, ଗୁଣବତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ରୋଗର ବିସ୍ତାର ଉପରେ ପ୍ରତିବଂଧକ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ।

ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତ ବିଶ୍ୱନେତା ହେବା ସତ୍ୱେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜାତି ଏବଂ ପ୍ରଣାଳୀର ବିବିଧତା ଦୃଷ୍ଟିର ଭାରତ ରକ୍ଷଣଶୀଳ । କେତେକ ଉତ୍ସାହୀ କୃଷକ ଓ ଉଦ୍ୟୋଗୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜଳଙ୍ଗ ମାଛଚାଷ ଆରମ୍ଭ ଓ ଏବେ ଟିଲିପିଆ ଚାଷ ଏକ ନୂତନ ଦିଗନ୍ତ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ ହେଁ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ମେଜର କାର୍ପ ଓ ବିଦେଶୀ କାର୍ପ ମାଛଚାଷରେ ଭାରତୀୟ ଆନ୍ତଜଳ କୃଷି ସୀମିତ ରହିଛି । ସେହିଭଳି ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ଓ ଉତର ପୂର୍ବାଂଚଳ ରାଜ୍ୟ ସମନ୍ୱିତ କୃଷି ଅନ୍ୟ ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ରାଜ୍ୟକୁ ଗତି କରିନାହିଁ । ଜଳଭୂମିରେ ହେକ୍ଟର ପିଛା ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଉତ୍ପାଦକ ଉଭୟ ଭୂଲମ୍ବ ଓ ଭୂସମାନ୍ତରୀୟ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।

ତେଣୁ ଜଳକୃଷି ଉପ-କ୍ଷେତ୍ରର ଅବଦାନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜାତିର ସ୍ପେକ୍ଟ୍ରମର ବିବିଧକରଣ ଏବଂ ବିସ୍ତାର ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବେ । ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରଜାତିର ସୁସ୍ଥ ସଂରକ୍ଷଣ ସାମଗ୍ରୀର ଉପଲବ୍ଧତାକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରି କୃଷି ପ୍ରଣାଳୀରେ ନୂତନ କ୍ଷେତ୍ର-ପରୀକ୍ଷିତ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ପ୍ରବର୍ତନ (ଯଥା ବାୟୋଫ୍ଲୋକ, ପୁନଃ ରକ୍ତ ସଂଚାଳନ ଜଳଚର ପ୍ରଣାଳୀ, ଇଂଟିଗ୍ରେଟେଡ଼୍ ମଲ୍ଟି ଟ୍ରଫିକ୍ ଆକ୍ୱାକଲଚର କିମ୍ବା ଆଇ.ଏମ୍.ଟି.ଏ ଇତ୍ୟାଦି) । ପଶୁପାଳନ କୁକୁଡ଼ା, ଦୁଗ୍ଧ, ଉଦ୍ୟାଦ କୃଷି, ଫସଲ ଇତ୍ୟାଦି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସହିତ ମାଛର ଏକୀକରଣ, ବିହନ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ଜଳଜୀବ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଜଳ ଗୁଣବତା ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବିସ୍ତାର ଏବଂ ବୈଷୟିକ ସେବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଗୁଣାତ୍ମକ ଇନପୁଟଗୁଡ଼ିକର ଉପଲବ୍ଧତା, ମତ୍ସ୍ୟ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ (ଏଫ୍.ଏଫ୍.ପି.ଓ.ଏସ୍) ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ମଧୁର ଜଳର ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ଚାହିଦା ସହିତ ଜଳକୃଷି ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷୀଙ୍କ ପାଇଁ ଜଳ ଉତ୍ସ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବାକୁ ନୀତିଗତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଆବଶ୍ୟକ । ଏହିପରି ସଂସ୍କାର ସହିତ ଏବଂ ସ୍ଥିରତାକୁ କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ନକରି ୪-୫ ବର୍ଷର ସ୍ୱଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ମଧୁର ଜଳ ଚାଷରୁ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ଆଶା କରାଯାଇପାରେ ।

ମଧୁର ଜଳକୃଷି ପରି ଆମ ଦେଶର ଶୀତଳ ଅଂଚଳରେ ମାଛ ଚାଷକୁ କମ୍ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇଛି । ବିରାଟ ହିମାଳୟ ଅଂଚଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପର୍ବତଶୃଙ୍ଖଳା ମାଛସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ସମ୍ଭାବନା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ସତ୍ୱେ ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ଜାମ୍ମୁ କାଶ୍ମୀର ର କେତେକ ଅଂଚଳରେ ଟ୍ରାଉଟ ଚାଷରେ ବିକାଶ ସୀମିତ ରହିଛି । ପାହାଡ଼ ଅଂଚଳରେ ସଡ଼କ ଭିତିଭୂମି, ପରିବହନ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଯୋଗାଣ ଏବଂ ଯୋଗାଯୋଗର ଉନ୍ନତି ସହିତ ଦେଶର ମଧ୍ୟମରୁ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚତାରେ ଟ୍ରାଉଟ୍ ଚାଷକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାର ସମୟ ଆସିଛି । ଏହା କେବଳ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ ଦେଶର ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଂଚଳରେ ନିଯୁକ୍ତି ସୁଯୋଗ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ଉପଯୋଗକୁ ଅନୁମତି ଦେବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଚାଷ ପାଇଁ ସୁବିଧାଜନକ ଶୀତଳ ଜଳ ସମ୍ପଦର ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ଦେଶରେ ଶୀତଳ ଜଳ ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳଚର ବିକାଶ ପାଇଁ ଏକ ମାଷ୍ଟରପ୍ଲାନ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବ । ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଏବଂ ବାଦାମୀ ଟ୍ରାଉଟ୍ ର ଜରପ୍ଲାଜ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ଏବଂ ଉତର ପ୍ରଦେଶ, ମେଘାଳୟ ଏବଂ ଅରୁଣାଚଳ ପ୍ରଦେଶ ଭଳି ନିମ୍ନ ଉଚ୍ଚତାରେ ଚାଷ ପାଇଁ ସାଧାରଣ କାର୍ପ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚତା ବିଶିଷ୍ଟ ହ୍ରଦ ସଂରକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଆର୍କଟିକ୍ ଚାର୍ ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବିଦେଶୀ ପ୍ରଜାତିର ପ୍ରବର୍ତନ ସମ୍ଭାବନା, ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଏବଂ ଫିଡ଼ରର ସହଜ ଉପଲବ୍ଧତା ପାଇଁ ଟ୍ରାଉଟ୍ ହ୍ୟାଚେରୀ ଏବଂ ଫିଡ଼୍ ମିଲ୍ ସ୍ଥାପନ । ଏହାବ୍ୟତୀତ କୃଷି ପ୍ରଣାଳୀର ବିକାଶ, ମଧ୍ୟମରୁ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚତାରେ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଏବଂ ବରୁକ୍ ଟ୍ରାଉଟ୍ ସହିତ ପାହାଡ଼ ଝରଣା ଗୁଡ଼ିକର ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା ସହିତ ଆଙ୍ଗଲିଙ୍ଗ୍ ଏବଂ ଆଙ୍ଗଲିଙ୍ଗ୍ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟଟନକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଇପାରେ । ଯାହା ପୁନର୍ବାର ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ ର ସୁଯୋଗ ଦେବା ସହିତ ପୁନରୁଦ୍ଧାର ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ରେ ସହାୟକ ହେବ ।

ଦେଶରେ ଆଧୁନିକ ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀର ବିକାଶର ଗତ ଛଅ ଦଶନ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣରେ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାଛ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ଏହାର ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଉପଲବ୍ଧତା ଏକ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ହୋଇ ରହିଛି । ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ବିତରଣ ଦେଶରେ ସୀମିତ ଓ ଏବେ ବି ଖରାପ । ପୋଖରୀ ଏବଂ ପଞ୍ଜୁରୀ ଭିତିକ ଜଳକୃଷି ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତି ଭିତିକ ତଥା ବର୍ଦ୍ଧିତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ପାଇଁ ଏହା ଏକ ପ୍ରମୁଖ ସମସ୍ୟା । ଆଇଏମସି ବ୍ୟତୀତ ପାବଦା, ସିଙ୍ଗି, ଦେଶୀ ମାଗୁର, କଉ, ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି କଙ୍କଡ଼ା, ମୁଲେଟ୍ ଭଳି ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟବାନ ପ୍ରଜାତିର ବ୍ୟବସାୟିକ ସ୍ତରର ଉତ୍ପାଦନ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ କାର୍ପ ଆଧାରିତ କିମ୍ବା ଜଳଙ୍ଗରେ ସୀମିତ ରହିଛି ।

ଦେଶର ପରବର୍ତୀ 'ଆକ୍ୱାପ୍ଲୋସିଅନ୍' ର ବିବିଧକରଣ ଚାବି ହେବ । ଏହା କେବଳ ଫିନ୍ ଏବଂ ସେଲଫିସ୍ ପ୍ରଜାତିର ଷ୍ଟେକ୍ଟମକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବ ନାହିଁ ଯାହା ବ୍ୟବସାୟିକ ଭାବରେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ କିନ୍ତୁ ସୀମିତ ପ୍ରଜାତି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ହ୍ରାସ କରିବ ଏବଂ ଜଳକୃଷିର ଆର୍ଥିକ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି କରିବ । କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜେନେଟିକ୍ ଉନ୍ନତି କୃଷକମାନଙ୍କ ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ କିସମ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଛି । ଭାରତୀୟ ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମାନ ପରିସ୍ଥିତି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘଟିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଜେନେଟିକ୍ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଜଳବାୟୁ ପାଇଁ ସୁବିଧାଜନକ ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରୋଟୋକଲ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ପାଇଁ ବେସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ସହଯୋଗ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ।

ଭାରତୀୟ କୃଷି ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରିଷଦ ର ସଂପୃକ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଅନେକ ପ୍ରଜାତିର ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଉପଲବ୍ଧ ଥିବାବେଳେ ଏହାର ବ୍ୟବସାୟିକରଣ ସୀମିତ ଅଟେ ।। ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ମିଳିତ ହେବା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟିକୀକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ମାପଚୁପ କରିବା ଜରୁରୀ ଅଟେ ଯାହାଦ୍ୱାରା ବିହନ ଉପଲବ୍ଧତା ଉନ୍ନତ ହେବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଦେଶରେ ବିହନ ଅଭାବ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ପ୍ରାଥମିକତା ଦିଆଯିବ । ଏହା ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରିବା ଜରୁରୀ ଯେ ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ କୃଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ଜାତୀୟ ପଦକ୍ଷେପ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନରୁ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି ସ୍ଥାନାନ୍ତର ମାଧ୍ୟମରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରଜାତିର ବାଣିଜ୍ୟକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରଯୁକ୍ତିର ପ୍ରବର୍ତନକୁ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ସମର୍ଥନ କରିବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଭାରତୀୟ କୃଷି ଅନୁସନ୍ଧାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ଭୂମିକା ଏବଂ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ସହଯୋଗ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅଂଚଳରେ ହ୍ୟାଚେରୀ, ବିହନ ଫାର୍ମ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜାତିର ବ୍ରୁଡ଼ ବ୍ୟାଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ପ୍ରଜାତି ଏବଂ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନର ବିବିଧକରଣକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରୁଥିବାବେଳେ, ହ୍ୟାଚେରୀ ମାନ୍ୟତା, ବିହନ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଏବଂ ଗୁଣାତ୍ମକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ମାଧ୍ୟମରେ କୃଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଉପଲବ୍ଧତା ନିଶ୍ଚିତ କରିବ । ସେହିଭଳି ସରକାର ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ଯେ କୃଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗୁଣବତା ଏବଂ ପ୍ରମାଣିତ ଖାଦ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରଜାତିର ସୁସ୍ଥ ସଂରକ୍ଷଣ ସାମଗ୍ରୀର ଉପଲବ୍ଧତା, ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଏବଂ ସହାୟତା ସେବାଗୁଡ଼ିକର ସୁନିଶ୍ଚିତ କରି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜାତିର ଷ୍ଟେକ୍ଟମକୁ ବିବିଧ ଏବଂ ବିସ୍ତାର କରିବା ।

- ବିହନ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗଠନ ସହିତ ଦେଶରେ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଏକ ସମୟ ସୀମା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ଆଧାରିତ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।
- ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି (ମାକ୍ରୋବ୍ରାଚିୟମ୍ ରୋଜେନବର୍ଗି) ଚାଷର ପୁନର୍ଜୀବନ ।
- ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷୀଙ୍କ ପାଇଁ ଜଳ ଉତ୍ସ ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ କୃଷକ ସଂଗଠନ ଗଠନ କରିବା ।
- କୃଷି ପାଇଁ ସୁବିଧାଜନକ ଶୀତଳ ଜଳ ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କ ଏବଂ ଦେଶରେ ଶୀତଳ ଜଳ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଏବଂ ଜଳକୃଷି ବିକାଶ ପାଇଁ ଏକ ମାଷ୍ଟରପ୍ଲାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଦେଶରେ ଟ୍ରାଉଟ୍ ଚାଷକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧତା ପରି ସମର୍ଥନ ସେବା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।
- ସମ୍ଭାବ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ସହାୟତା ସେବା ସହିତ ଉପଯୁକ୍ତ ଜଳକୃଷି ଅଭ୍ୟାସ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଉପଲବ୍ଧତା ଏବଂ ଆବଂଟନକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା ।

୬.୩.୨ କ୍ଷାର ଜଳ କୃଷି

ଗତ ଦୁଇ ଦଶନ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ ଜଳଚର ଭିତିକ ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷ ସର୍ବାଧିକ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଏବଂ ବିତର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ । ବମ୍, ବଷ୍ଟ ଏବଂ ବମ୍ର ଏକ ଚକ୍ର ସହିତ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷ ମୁହାଣ ଅଂଚଳରେ ଚାଲିଥିବା ଅତି ପାରମ୍ପାରିକ ଅଭ୍ୟାସରୁ ଉଚ୍ଚ ଜୁଆରରୁ ଜଳ ଏବଂ ବିହନ ଆଣୁଛି ଏବଂ ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦି ଫସଲକୁ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ବ୍ୟବସାୟିକ ସେଟଅପ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରିଛି । ହେକ୍ଟର ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦକତା ଟାଇଗର ପ୍ରବଣ (ପେନାଏସ୍ମୋନୋଡ଼ନ୍) ର ବାଣିଜ୍ୟକ ଚାଷରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ବୁମର ପ୍ରଥମ ଚକ୍ର ଅଧିକ ଦିନ ରହିଲା ନାହିଁ । ହ୍ୱାଇଟ ସ୍ପଟ୍ ସିଣ୍ଡ୍ରୋମ ରୋଗ ଏବଂ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ଡ଼ିସେମ୍ବର ୨୦୧୬ ର ବିଚାର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲେ । ୨୦୦୦ ମସିହାର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ହ୍ୱାଇଟ୍ଲେଗ୍ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଲିଟୋପେନାସ୍ ଭାନ୍ନାମାଇର ପରିଚୟ ସହିତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ଘଟି ଭାରତକୁ ବିଶ୍ୱରେ ହ୍ୱାଇଟ୍ଲେଗ୍ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ିର ଦ୍ୱିତୀୟ ବୃହତମ ଉତ୍ପାଦକ ଭାବରେ ପରିଣତ କଲା । ଏହି ଉତ୍ପାଦନ ଦେଶର ରପ୍ତାନି ଆୟକୁ ମଧ୍ୟ ବଢ଼ାଇଲା ।

ଆକଳନ କରାଯାଇଛି ଯେ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷ ପାଇଁ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଅଂଚଳରେ ପ୍ରାୟ ୧.୨୪ ନିୟୁତ ହେକ୍ଟର ଜମି ଅଛି । ଗତ ଦଶନ୍ଧିରେ ସକାରାତ୍ମକ ବିକାଶ ହେଉଛି ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷ ବର୍ତମାନ ପୂର୍ବ ଉପକୂଳର ପାରମ୍ପାରିକ ଚାଷ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳକୁ ଚାଲିଆସିଛି । ଗୁଜୁରାଟ ଏହି ବିକାଶର ଏକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଉଦାହରଣ ଭାବରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ହିତାଧିକାରୀମାନେ ବୃହତ ଉଦ୍ୟୋଗୀଙ୍କ ମିଶ୍ରଣ ଯାହାକି ମୁଖ୍ୟତଃ ଇନ୍‌ପୁଟ ଉତ୍ପାଦନ ବିହନ, ଫିଡ୍, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସପ୍ଲିମେଂଟ ଇତ୍ୟାଦି ଏବଂ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷୀଙ୍କ ହାରାହାରି ହୋଲଡ଼ିଂ ପ୍ରାୟ ୩-୪ ହେକ୍ଟର । କେତେକ ଉଦ୍ୟୋଗୀ ମଧ୍ୟ ଶହଶହ ହେକ୍ଟର ଜମିରେ ବୃହତ ଆକରର ଚାଷ ସହିତ ଏକୀକୃତ ସୁବିଧା ପାଇଛନ୍ତି ।

ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଜମିର ଏପରି ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ଉପଯୋଗ, ଯାହାର ଅନ୍ୟଥା ସୀମିତ ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବହାର ଅଛି, ଉପଯୁକ୍ତ ଜମି ପଟ୍ଟା ନୀତି ଏବଂ ଭିତିଭୂମି ଯୋଗାଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଜଳଚର ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଆଯିବ ଯାହା ଚାଷ, ହ୍ୟାଚେରୀ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । ଆବଶ୍ୟକସ୍ଥଳେ ପ୍ରବେଶ ରାସ୍ତା ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଏବଂ ମଧୁର ଜଳ ଯୋଗାଣ ଏବଂ ଡ୍ରେନେଜ ସୁବିଧା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ ।

ମଧୁର ଜଳ ଜଳକୃଷି ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷ ଶିଳ୍ପ ବିହନ, ଫିଡ୍ ଏବଂ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପ୍ରୋତ୍ସାହକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବହୁ ବିକଶିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଶିଳ୍ପ ଇନ୍‌ପୁଟ୍ ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବିତରଣ ଚ୍ୟାନେଲ ସ୍ଥାପନ କରିଛି

ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା କରଣ ପାଇଁ ଅମଳ ହୋଇଥିବା ଉତ୍ପାଦ ସଂଗ୍ରହକୁ ମଧ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିଛି । କ୍ଷେତ୍ର ବହୁ-ନାଗରିକଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ମଧ୍ୟ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ଲାଭ ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛି ।

ଉପକୂଳ ଜଳଚର, ଯେଉଁଥିରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜଳ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜଳଚର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ

ଦେଶର ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଚଳରେ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଗୁଡ଼ିକ ଉପକୂଳ ଆକ୍ୱାକଲଚର ଅଥରିଟି ଆକ୍ଟ ୨୦୦୫ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ । ଯାହା ସ୍ଥାୟୀ ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ ଯାହା ଦେଶର ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଚଳର ପରିବେଶ ଏବଂ ପରିବେଶ ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ ନାହିଁ । ଏହି ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆବଶ୍ୟକ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ଯାହାବିହେଉ ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଶିଳ୍ପରେ ଏକ ପ୍ରଜାତି (ଏଲ୍. ଭାନିମଇ)ରେ ସୀମିତ ଚାଷ ହେବାର ଏକ ବଡ଼ ବିପଦ ରହିଛି ଯାହା ମଧ୍ୟ ବିଦେଶୀ ଅଟେ । ଏକ ବିଲିୟନ ଡ଼ଲାର ଶିଳ୍ପ ପାଇଁ ଏହା ଭଲ ନୁହେଁ । ବିହନ, ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଇନ୍‌ପୁଟ୍ ଯୋଗଣ କରୁଥିବା ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଶିଳ୍ପର ସମ୍ପତି ଆକାର ବହୁଗୁଣିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଜାତି ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ଶିଳ୍ପକୁ ଅଧିକ ବିପଦରେ ପକାଇଥାଏ ଧଳା ଲାଞ୍ଜ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ିର ଅଭୁତପୂର୍ବ ସଫଳତା ଟାଇଗର ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ପ୍ରଜାତିକୁ ଭୁଲିଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିଛି । ଏବଂ ଗତ ଦେଢ ଦଶନ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ ଟାଇଗର ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନର୍ଜୀବିତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ସେହିଭଳି, ପେନାଉସ୍ ସୂଚକାଙ୍କ ପେନାଭସ୍ ଚାଷ, ଦେଶୀ ପ୍ରଜାତି କଦାପି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇପାରି ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ପ୍ରଜାତିର ବିବିଧକରଣ ଏବଂ ଶିଳ୍ପ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ବିପଦକୁ ହ୍ରାସ କରିବାର ଏକ ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଟାଇଗର ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ିର ପୁନଃରଥାନ ଏବଂ ଇଣ୍ଡିକମ୍‌ପରି ପାଇଁ ହ୍ୟାଚେରୀ ଏବଂ କୃଷି ପ୍ରଯୁକ୍ତିର ମାନକକରଣକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବ । ସମୁଦ୍ର ବ୍ୟାସ୍, ମିଲ୍‌କ୍‌ଫିସ୍ ଏବଂ ମୁଲେଟ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଫିନିଫିସ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପ୍ରଜାତିର ସ୍ପେକ୍ଟ୍ରମକୁ ବ୍ୟାପକ କରିବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଶାମୁକା ଭଳି ଅଣ ପାରମ୍ପାରିକ ପ୍ରଜାତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରାଯିବ ଏବଂ ଫିଲ୍ଟର-ଫିଡ଼ର ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କର ଭୂମିକା ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀର ସ୍ଥାୟୀତ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି କରିବ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଯଦି ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ ସ୍ଥାୟୀ ରହିବ । ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ଉନ୍ନତ ଜୈବ ନିରାପତା ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରିଚାଳନା, ଅତିରିକ୍ତ କ୍ୟାଚିଂନ୍ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇବା ଏବଂ ସର୍ବୋତମ ପରିଚାଳନା ଅଭ୍ୟାସ ଉତମ ଜଳଚର ଅଭ୍ୟାସ (ଜି.ଏ.ପି) କୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିବ ।

ଜଳକୃଷି କାର୍ଯ୍ୟାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ବର୍ଜ୍ୟଜଳର ପରିଚାଳନା ଏକ ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଏବଂ ଭିତିଭୂମି ସୃଷ୍ଟିରେ ସହାୟତା କରିବାକୁ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବ ଯାହା ବର୍ଜ୍ୟଜଳ କ୍ରିକ୍ ବା ସମୁଦ୍ରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଦୂଷକ ପରିମାଣକୁ ହ୍ରାସ କରିପାରିବ । ଛୋଟ ଜଳଛାଣି ହୋଲ୍ଡିଂ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ପ୍ରବାହିତ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଣାଳୀ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଏବଂ ଲାଭଦାୟକ ରହିବ । ଖୋଲା ଜଳ ପ୍ରଣାଳୀରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଜଳକୁ ସଫା କରିବା ପାଇଁ ସାମୁଦ୍ରିକ ଦୃଣ ଏବଂ ମସେଲ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୃଷି ପ୍ରଜାତିର ମଲୁଷ୍କା ବ୍ୟବହାରକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯିବ । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅଂଚଳରେ ସ୍ଥାପିତ ପ୍ରଶାନ୍ତ ମହାସାଗରୀୟ ଧଳା ରଙ୍ଗର ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷକୁ ସମୁଦ୍ର ଜଳ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ଟାଇଗର ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି, ପି. ଇଣ୍ଡିକସ୍ ଏବଂ ଫିନ୍‌ଫିସ୍ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରିବାଦ୍ୱାରା ପ୍ରଜାତିର ବିବିଧତାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ଯେପରିକି ସିବାସ୍, ମୁଲେଟ୍ ଇତ୍ୟାଦି ।
- ଟାଇଗର ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଏବଂ ପି ଇଣ୍ଡିକସ୍ ର ଘରୋଇକରଣକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାଥୋଜେନ ମୁକ୍ତ ଜୀବାଣୁ ଉତ୍ପାଦନ ଆଡ଼କୁ ଯିବା ।
- ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଅଂଚଳର ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ଉପଯୋଗ, ରୋଜଗାର ସୃଷ୍ଟି ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ପୁଷ୍ଟିକର ନିରାପତା ପାଇଁ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷର ବିସ୍ତାରକୁ ସୁଗମ କରିବା ।
- ଜୈବ ନିରାପତା ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରିଚାଳନାରେ ଉନ୍ନତି, ନିଷିଦ୍ଧ ଆଟିଂବାୟୋଟିକ୍ ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହାର, ଅତିରିକ୍ତ ସଂଗରୋଧ କେନ୍ଦ୍ର ସୁବିଧା ଯୋଗାଇବା ଏବଂ ବି.ଏମ୍.ପି.ଏସ୍, ଜି.ଏ.ପି ର ପଦୋନ୍ନତି ।

୬.୩.୩ ସାମୁଦ୍ରିକ ଚାଷ

ଭାରତ ସରକାର ସାମୁଦ୍ରିକ ଖାଦ୍ୟର ଚାହିଦା ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବା ସହ ଏହା ମଧ୍ୟ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଛି ଯେ କେବଳ ସାମୁଦ୍ରିକ କ୍ୟାପଚର ମତ୍ସ୍ୟଜୀବୀମାନେ ଅତିରିକ୍ତ ସାମୁଦ୍ରିକ ଖାଦ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହା ଦେଶର ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଅଂଚଳରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ବିକାଶ ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ଦେଶରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ସମ୍ଭାବ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଧାର କରି ବାର୍ଷିକ ୪-୮ ଏମ୍.ଏମ୍.ଟି ଉତ୍ପାଦନ ହେବ ବୋଲି ଆକଳନ କରାଯାଇଛି ।

ଦେଶରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ମାଛ ଚାଷ ବିକାଶ ଏକ ନୂତନ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଥିବାରୁ ସାମୁଦ୍ରିକ ସ୍ପେସାଲ୍ ପ୍ଲାନିଂ (ଏମ୍ଏମପି) ପନ୍ଥା ପରେ ଏକ ଲିଜ୍ ପଲିସି ସହିତ ଭାରତୀୟ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ ଅଂଚଳର ବ୍ଲୁ ପ୍ରିଂଟ ବିକାଶ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ବହୁଗୁରତି ହେବ । ଏହା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଚଳରେ ଚାଷ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଜାତିର ଚିହ୍ନଟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଖୋଲା ସମୁଦ୍ର ପଞ୍ଜୁରି ଚାଷ ପାଇଁ ଛୋଟ ଏବଂ ପାରମ୍ପାରିକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କୁ ପ୍ରାଥମିକତା ଭିତିରେ ସ୍ଥାନ ଅବଂଟନ ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବ । ସାମ୍ଭବ୍ୟ ପ୍ରଜାତିର ବାଣିଜ୍ୟ ଭିତିକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ଓ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନିରାପତା, ସାଧାରଣ ମାଛଧରା, ଜାହଜ ଚଳାଚଳ, ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାମୁଦ୍ରିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ପ୍ରଭାବିତ ନକରି ୧୨ ନଟିକାଲ ମାଇଲ୍ ଦୂରରେ ଥିବା ମହାସାଗରୀୟ ଅଂଚଳରେ କେଜ୍ ବା ପଞ୍ଜୁରି ସ୍ଥାପନ କରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।

ଭାରତୀୟ ଉପକୂଳରେ ଯାହା ସର୍ଫ ଏବଂ ଜୁଆର ପ୍ରଭାବରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ବୃହତ ଅଂଚଳ ସହିତ ଅଧିକ କିମ୍ବା ସିଧା ଖୋଲା ଜଳରେ କେଜେସ୍ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯାହା ପ୍ରକୃତିର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ଏବଂ ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ପବନ ଏବଂ ସ୍ରୋତ ପାଇଁ କମ୍ ଅସୁରକ୍ଷତି । ତେଣୁ ବଗିଚାକୁ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଆବଶ୍ୟକତା ହେଉଛି ଦୃଢ ଗୁମ୍ଫାର ଉପଲବ୍ଧତା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ମୋରିଙ୍ଗ ଯାହା କଠିନ ସାମୁଦ୍ରିକ ପରିବେଶକୁ ସହ୍ୟ କରିପାରିବ ।

ଅନେକ ପ୍ରାର୍ଥି ପ୍ରଜାତିର ପ୍ରଜନନ ଏବଂ ଲାର୍ଭା ପାଳିବା ପାଇଁ ଟେକ୍ନୋଲୋଜିର ବିକାଶରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଗ୍ରଗତି ହୋଇଥିବାବେଳେ (ଯେପରିକି କୋବିୟା, ସିଲଡ଼ର, ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ପମ୍ପାନୋ, ଅରେଞ୍ଜ ସ୍ପଟେଡ୍ ଗ୍ରୁପର, ସ୍ନାପର ଏବଂ ଭର୍ମିକ୍ୟୁଟେଡ୍ ମେରୁଦଣ୍ଡ, ସବୁଜ ଏବଂ ବ୍ରାଉନ ମସେଲ ଏବଂ ଏଡ଼ିକୁ ଓଷ୍ଟର) ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ ଗୁଣାତ୍ମକ

ବିହନର ଉପଲବ୍ଧତା ଏକ ବୃହତ ଆକାରରେ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଆରମ୍ଭ କରିବ ଏବଂ ଚାଷକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟୟବହୁଳ କରିବ । କୃଷି କୃଷକ ଏବଂ ଉଦ୍ୟୋଗୀଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆର୍ ଏଣ୍ଡ୍ ଡ଼ି ଏବଂ ଶିଳ୍ପର ଭୂମିକା ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରମୁଖ ଅଟେ । ବ୍ୟବସାୟିକ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ପ୍ରୋତ୍ସାହନ, ପ୍ରାର୍ଥୀ ପ୍ରଜାତି ଏବଂ ହ୍ୟାଚେରୀ ପାଇଁ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ କୃଷକଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧତା ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ଆବଶ୍ୟକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବ । ସମଗ୍ର ମାର୍କିଲଚର ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପିପିପି ମଧ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବ ।

ଏକ ପାରମ୍ପାରିକ ତଥା ପରିବେଶ ଅନୁକୂଳରେ ମାର୍କୁଲଚରକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଆଯିବା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ନୀତି ନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଯେ ଉପଯୁକ୍ତ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ମାଧ୍ୟମରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ସ୍ଥାନକୁ ପ୍ରବେଶ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଅଂଚଳର ଏନକାଉଟଂର ଭଳି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହେବ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହା ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ନାହିଁ ଏବଂ କୃଷି କୃଷକ ସେହିଭଳି ଏହା ମଧ୍ୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହେବ ଯେ ଦେଶର ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଜଳରେ ସ୍ଥାୟୀ ସାମୁଦ୍ରିକ କୃଷିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ଦକ୍ଷତା ଅଧ୍ୟୟନ ଏବଂ ପରିବେଶ ପ୍ରଭାବ ଆକଳନ କରାଯାଏ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ଉପକୂଳବର୍ତୀ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରି ସାମୁଦ୍ରିକ କୃଷି, ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଜାତି, ନିଲାମ ନୀତି ଏବଂ ସହାୟତା ସେବାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସାମୁଦ୍ରିକ ଚାଷ (ମାରିକଲଚର) ବିକାଶ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ଲୁ ପ୍ରିଂଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।
- ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ବ୍ରୁଡ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟକ ହ୍ୟାଚେରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ପଞ୍ଜୁରୀ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଆର୍‌ଏଣ୍ଡଡ଼ି କୁ ସହଯୋଗ କରିବା ଯାହା ସ୍ଥାନୀୟ ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟୟବହୁଳ ଅଟେ ।

୬.୩.୪ ସମୁଦ୍ର ତୃଣ ଚାଷ

ଜଳଚର ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ କୃଷି ପରି ଦେଶରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ଚାଷରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଅନାବଶ୍ୟକ ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ସର୍ବଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ ହାଇଡ୍ରୋକୋଲଏଡ଼, ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ସପ୍ଲିମେଟଂ ଜୈବିକ ଇନ୍ଧନ ଉତ୍ସ ଭାବରେ ପାଇଁ ସାମୁଦ୍ରିକ ତୃଣର ଚାହିଦା ବଢୁଛି । ଏହି ଉପ କ୍ଷେତ୍ର ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ସହିତ ମୂଲ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିର ଅପାର ପରିସର ପ୍ରଦାନ କରି ଦେଶର ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଅଂଚଳରେ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅବଦାନ ଦେବାରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରିଛି ।

ଭାରତରେ ପ୍ରାୟ ୮୪୪ ସାମୁଦ୍ରିକ ତୃଣ ପ୍ରଜାତି ଅଛି, ଯାହାର ଷ୍ଟକ୍ ୫୮,୭୧୫ ମିଟର ଅଟେ । ତାମିଲନାଡୁ, ଗୁଜୁରାଟ ଏବଂ ଡ଼ିୟୁ ଉପକୂଳ ଲାକ୍ଷାଦ୍ୱୀପ, ଆଣ୍ଡାମାନ ଏବଂ ନିକୋବର ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜରେ ସମୁଦ୍ରକୂଳ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଅଛି । ତାମିଲନାଡୁ, ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ, ଓଡ଼ିଶାର ଚିଲକା, ମୁମ୍ବାଇ ରତ୍ନାଗିରି, ଗୋଆ, କରୱାର, ଭର୍କାଲ, ଭିଜିନଜାମ ଏବଂ ପୁଲିକେଟ୍ ଚାରିପାଖରେ ସମୃଦ୍ଧ ସାମୁଦ୍ରିକ ଶଯ୍ୟା ଦେଖାଯାଏ । ମାତ୍ର ନିରନ୍ତର ଅନଭିଜ୍ଞ ଏବଂ ଅସଂଗଠିତ ଅମଳ ଯୋଗୁଁ ପ୍ରାକୃତିକ ସମୁଦ୍ର ଗୁଳ୍ମ ସମ୍ବଳ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି ।

୧୯୮୦ ଦଶକର ପ୍ରାରମ୍ଭ ଏବଂ ମଧ୍ୟଭାଗରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ଚାଷର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପରୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପରି, ଖାଦ୍ୟ

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ତୃଣ ର ସ୍ଥାନୀୟ ଚାହିଦା ନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ସମଗ୍ର ଘରୋଇ ସାମୁଦ୍ରିକ ତୃଣ ଉତ୍ପାଦନ, ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ଉତ୍ପାଦନ ଦୃଢ ପଛୁଆ ଏବଂ ଅଗ୍ରଗାମୀ ସଂଯୋଗ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ନୀତି ନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଯେ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗୀ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଇନପୁଟ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବାବେଳେ ଏହିପରି ଲିଙ୍କେଜ୍ ବିକଶିତ ହୋଇଛି ଏହି ନିତୀ ।

ଦେଶର ଅନୁସନ୍ଧାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ସାମୁଦ୍ରିକ ତୃଣଚାଷ ପାଇଁ ଗୁଜୁରାଟ, ଡ଼ିୟୁ, ଲକ୍ଷ୍ମଦ୍ୱୀପ, ତାମିଲନାଡୁ ଏବଂ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶର ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଅଂଚଳକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଛି । ସାମୁଦ୍ରିକତୃଣ ଚାଷକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବୀଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ, ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ସାମୁଦ୍ରିକତୃଣ ବୀଜଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ଯୌନ ପ୍ରଜନନ ପ୍ରଣାଳୀ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ତାମିଲନାଡୁ ଉପକୂଳରେ ବର୍ତମାନ କରାଯାଇଥିବା ବହୁଚର୍ଚ୍ଚିତ ଶାକାହାରୀ /ସମଲିଙ୍ଗୀ ପ୍ରସାର ପ୍ରଣାଳୀକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ତାମିଲନାଡୁ ଉପକୂଳରେ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇପାରିବ ଯେଉଁଠାରେ ସର୍ବାଧିକ ସାମୁଦ୍ରିକତୃଣ ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଛି । ପରେ, ଏହା ଗୁଜୁରାଟର ଉପକୂଳ ଏବଂ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ବିସ୍ତାର କରାଯିବ । ଏକ ବୃହତ ଆକାରରେ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଜାତିଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି କାପାଫାଇକସ୍ ଆଲଭାରେଜାଇ ଏବଂ ସମୁଦ୍ରର ସ୍ୱଦେଶୀ କିସମ (ଆଗରୋଫାଇଟ୍ ଏବଂ ଆଲଗିନୋଫାଇଟ୍) ।

ସମୁଦ୍ର ଜଳ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଇଂଟିଗ୍ରେଟେଡ୍ ମଲ୍ଟି ଟ୍ରଫିକ୍ ଆକ୍ୱାକଲଚର୍ ସିଷ୍ଟମ୍ (ଆଇ.ଏମ୍.ଟି.ଏ) ରେ ଅଫସୋର ଜଳ ମଧ୍ୟ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେଉଁଠାରେ କୋବିଆ ପରି ଫିନ୍‌ଫିସ୍ ପ୍ରଜାତିଗୁଡ଼ିକ ସମୁଦ୍ରତୃଣ ସହିତ ବଢିପାରିବେ । ଯଦି ଉପଯୁକ୍ତ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନହେଲେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଜଙ୍ଗଲୀ ସାମୁଦ୍ରିକ ଗୁଳ୍ମ ରୁ ଚାଷ କରାଯାଇଥିବା ସାମୁଦ୍ରିକ ଭୃଣଚାଷ ନିରୁତ୍ସାହିତ ହେବାସହ ଲୋପ ପାଇଯିବ ।

ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମୀଣ ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ତୃଣ ଚାଷ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବ । ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ, ସାର୍ବଜନୀନ ଆର୍ଥିକ ସୁବିଧା ଏବଂ ମାର୍କେଟିଂ ସହାୟତା ମାଧ୍ୟମରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ପାଇଁ ମହିଳାମାନେ ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଗୋଷ୍ଠୀ / ସମବାୟ ସମିତି / ଉତ୍ପାଦକ ସଙ୍ଗଠନ ଗଠନ କରିବାକୁ ଉତ୍ସାହିତ ହେବେ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ଉଭୟ ସମୁଦ୍ରକୂଳ ଏବଂ ତଟବର୍ତୀ ଅଂଚଳରେ ଏବଂ ଇଂଟିଗ୍ରେଟେଡ୍ ମଲ୍ଟି ଟ୍ରଫିକ୍ ଆକ୍ୱାକଲଚର (ଆଇ.ଏମ୍.ଟି.ଏ) ପ୍ରଣାଳୀରେ ସମୁଦ୍ରିକ ତୃଣ ଚାଷକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ସାମୁଦ୍ରିକ ଗୁଳ୍ମ ବର୍ଦ୍ଧିତ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ କଂଚାମାଲ ଯୋଗାଇବାକୁ ଉପକୂଳ ଅଂଚଳରେ ବିହନ ବ୍ୟାଙ୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବା ।
- ସମୁଦ୍ର ତୃଣ ଚାଷ ପାଇଁ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣ ଅର୍ଥ ଯୋଗାଇବା ।
- ସାମୁଦ୍ରିକ ତୃଣ/ଗୁଳ୍ମ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଅଂଚଳର ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ସହାୟତା କରିବା ।
- ସାମୁଦ୍ରିକ ଗୁଳ୍ମ ରୁ ଉତ୍ପାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ମଧ୍ୟମ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ୟୁନିଟ୍ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ।

- ଶିଳ୍ପକୁ ଅନୁକରଣ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦର ମାର୍କେଟିଂକୁ ସହଜ କରିବା ।

୬.୩.୫. ରଙ୍ଗୀନ ମାଛ ଚାଷ

ରଙ୍ଗୀନ ମାଛ ହେଉଛି ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ମାଛ ବାଣିଜ୍ୟର ଏକ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଛୋଟ କିନ୍ତୁ ସକ୍ରିୟ ଉପାଦାନ । ଏକ ଆକ୍ୱାରିୟମ୍ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏକ ଅତି ଲୋକପ୍ରିୟ ବିଶ୍ୱରେ ରଙ୍ଗୀନ ମାଛର ବାଣିଜ୍ୟ ପ୍ରତିବର୍ଷ ୧୮-୨୦ ବିଲିୟନ ଡ଼ଲାର । ଏହାର ବିବିଧ ଜୈବ ସମ୍ବଳ ହେତୁ ଭାରତରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟବସାୟିକ ତଥା ଶକ୍ତିଶାଳୀ ରଙ୍ଗୀନ ମାଛ ସମ୍ବଳ ରହିଛି । ପ୍ରାୟ ୩୭୪ ମଧୁର ଜଳ ପ୍ରଜାତି ଏବଂ ୩୦୦ ରୁ ଅଧିକ ସାମୁଦ୍ରିକ ପ୍ରଜାତି ରଙ୍ଗୀନ ମତ୍ସ୍ୟ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ।

ରଙ୍ଗୀନ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ପାଇଁ ଘରୋଇ ବଜାରର ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରାୟ ୫୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କା ହେବ ବୋଲି ଆକଳନ କରାଯାଇଛି । ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ, ତାମିଲନାଡ୍ରୁ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଉତର-ପୂର୍ବ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜର କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଚଳରେ ରଙ୍ଗୀନ ମାଛ ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟ ସୀମିତ । ରଙ୍ଗୀନ ମାଛର ଉତ୍ପାଦନ ଏଣ୍ଡ-ଟୁ-ଏଣ୍ଡ ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳାର ବିକାଶ ଏବଂ ଗ୍ରାମାଚଂଳର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଭିତିଭୂମି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ଘରୋଇ ୟୁନିଟ୍ ଗଠନକୁ ଏହି ନୀତି ଉତ୍ସାହିତ କରିବ । ଏହି ନୀତି ଆକ୍ୱାରିୟମ୍ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣର ଲାଭ ଉପରେ ଉପଭୋକ୍ତା ଶିକ୍ଷାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବ ଏବଂ ସରକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକରେ ଆକ୍ୱାରିୟମ ସ୍ଥାପନକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବ । ଉପଯୁକ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ମାଧ୍ୟମରେ ମହିଳା ଏବଂ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଆକୃଷ୍ଟ କରାଯିବ ।

ବର୍ତମାନ ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ଯେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଉତର ପୂର୍ବ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ପାହଡ଼ ଝରଣାରୁ କିମ୍ବା ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଅଂଚଳ ଏବଂ ଦୁଇଟି ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜର କେତେକ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଅବସ୍ଥିତ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରବାହ ସ୍ଥାନରୁ ପ୍ରାୟ ୮୫ ପ୍ରତିଶତ ରଙ୍ଗୀନ ପ୍ରଜାତି ପ୍ରାକୃତିକ ଉତ୍ସରୁ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଏ । ଯେହେତୁ ଏହି ବର୍ଗର ପ୍ରଜାତିଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ପାଦନ ଉପରେ ଚାପ ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ନୀତି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଯେ ଏହିପରି ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକ ଅନୁକୂଳ ଅମଳ ହେବ ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ଉତ୍ସରୁ ମିଳୁଥିବା ରଙ୍ଗୀନ ପ୍ରଜାତି ଜରପ୍ଲାଜମର ସ୍ଥାୟୀତ୍ୱ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରଖାଯିବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ରଙ୍ଗୀନ ମାଛ ପାଇଁ ଏଣ୍ଡ ଟୁ ଏଣ୍ଡ ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳା ସ୍ଥାପନ ।
- ବିଦେଶରୁ ପୋଖତା ମାଛ ଆମଦାନୀ କୁ (ବ୍ରୁଡ଼ଷ୍ଟକ୍ ସୋର୍ସିଂ)କୁ ସୁଗମ କରିବା ।
- ଲାର୍ଭା ପ୍ରଜନନ ଏବଂ ବଂଟନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଓ ପରିବାର ପ୍ରତି ପୋଷଣ ପାଇଁ ନିଶ୍ଚିତ କ୍ରୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ।
- ଘର ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆକ୍ୱାରିଅମକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ଗ୍ରାମାଚଂଳର ମହିଳା ଏବଂ ଯୁବକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟମ ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ର ରଙ୍ଗୀନ ମାଛ ଉଦ୍ୟୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାରେ ଉଦ୍ୟୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ।
- ରଙ୍ଗୀନ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷର ବିକାଶ ପାଇଁ ଆକ୍ୱାରିଆ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭିତିଭୂମି ନିର୍ମାଣରେ ମଧ୍ୟମ ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ର ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ସହାୟତା କରିବା ।

୬.୩.୬. ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଲବଣାକ୍ତ ମୃତିକାର ଉତ୍ପାଦକ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବହାର

ଦେଶର ମୋଟ ଲୁଣ ପ୍ରଭାବିତ ମୃତିକା ପ୍ରାୟ ୬.୭୩ ନିୟୁତ ହେକ୍ଟର। ଲବଣ ମୃତିକା ମିଳୁଥିବା ରଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଗୁଜୁରାଟ (୨.୨୩ ମି.ହେ), ଉତର ପ୍ରଦେଶ (୧.୩୭ ମି.ହେ), ମହାରାଷ୍ଟ୍ର (୦.୬୧ମି.ହେ), ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ (୦.୪୪ ମି.ହେ) ଏବଂ ରାଜସ୍ଥାନ (୦.୩୮ମି.ହେ) ମିଳିତ ଭାବରେ ଦେଶର ସାଲାଇନ୍ ଏବଂ ସୋଡ଼ିକ୍ ମୃତିକାର ୭୫% ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ଯେଉଁଠାରେ ଏପରି ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକ ଅଛି ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ପଞ୍ଜାବ ଏବଂ ହରିୟାଣା। ଜଳସେଚନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କେନଲ ଜଳର ଅଯୌକ୍ତିକ ବ୍ୟବହାର ମୃତିକାକୁ ଲବଣାକ୍ତ କରାଇବା ଏକ ପ୍ରମୁଖ କାରଣ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ। ଲୁଣିଆ ମୃତିକା କେବଳ ଉତ୍ପାଦନକୁ ହ୍ରାସ କରେ ନାହିଁ ବରଂ କୃଷି ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯେପରିକି ନିର୍ମାଣ ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ମାଟିକୁ ଅଦରକାରୀ କରିଥାଏ। ତଥାପି ଫିନ୍ ଏବଂ ସେଲ୍ ମାଛ ଚାଷ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହି ଜମିର ଉପଯୋଗ ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ର ପରୀକ୍ଷିତ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଉପଲବ୍ଧ। ଏଭଳି ଟେକ୍ନୋଲୋଜି ହରିୟାଣା, ପଞ୍ଜାବ, ରାଜସ୍ଥାନ ଏବଂ ଉତରପ୍ରଦେଶ ର ସାଲାଇନ୍ ଅଂଚଳରେ ସଫଳତା ଦେଖାଇ ସାରିଛି ଯେଉଁଠାରେ କୃଷକମାନେ କଳା ଟାଇଗର ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଏବଂ ପ୍ରଶାନ୍ତମହାସାଗରୀୟ ହ୍ୱାଇଟ୍‌ଲେଗ୍ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି, ଏଲ୍ ଭାନାମୀ ଚାଷ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି। ଉପକୂଳର ସାଲାଇନ୍ ଅଂଚଳ ପରି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସାଲାଇନ୍ ଅଂଚଳରେ ସାମାନ୍ୟ ବିକଳ୍ପ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥିବାରୁ ପରିବେଶ ଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ରହିଛି। ଅବଶ୍ୟ ଜଳକୃଷିରୁ ବର୍ଜ୍ୟଜଳ ନିଷ୍କାସନ କୌଶସି ଦୀର୍ଘମିଆଦି ପ୍ରଭାବକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଧ୍ୟାନ ଆବଶ୍ୟକ ।

ମୁଖ୍ୟନୀତି ସମ୍ଭାବ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଚିହ୍ନଟ ଏବଂ ଜଳକୃଷି ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଆବଟଂନକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ। ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଭୂତଳ ଜଳର ନିରନ୍ତର ବ୍ୟବହାରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି କୃଷକମାନଙ୍କୁ ସର୍ବୋତମ ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ପ୍ରଦାନ, ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଏବଂ ସହଯୋଗ ବିପଦ ହ୍ରାସ ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଫିନ୍‌ଫିସ୍ ପ୍ରଜାତିର ସିବାସ ସୁସ୍ଥ ଏବଂ ମୁଲେଟ୍ ଜଳକୃଷି ରୁ ବର୍ଜ୍ୟଜଳର ଚିକିତ୍ସା ଏବଂ ନିଷ୍କାସନ ପାଇଁ ପ୍ରଣାଳୀ ଏବଂ ପ୍ରଜାତିର ବିହନ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ଲିଙ୍କେଜ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଯେପରିକି ପ୍ରଶାନ୍ତ ମହାସାଗରୀୟ ହ୍ୱାଇଟ୍‌ଲେଗ୍ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି, ମୁଲେଟ୍ ଏବଂ ସମୁଦ୍ରକୂଳ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦର ମାର୍କେଟିଂରେ ପରବର୍ତୀ ସହାୟତା। ଯେଉଁଠାରେ ଲୁଣିଆ ମୃତିକାରେ ଚାଷ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ବୃହତ କ୍ଷେତ୍ର ଉପଲବ୍ଧ ସେଠାରେ ପିପିପି ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶକୁ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରାଯିବ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ସମ୍ଭାବ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଏବଂ ଏକ କ୍ଲଷ୍ଟର ଭିତିରେ ଆବଶ୍ୟକ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦେବା ସହିତ ଉପଯୁକ୍ତ ଜଳକୃଷି ଅଭ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ କୃଷକମାନଙ୍କୁ ବଂଟନ କରିବା।
- ଲୁଣିଆ ଅଂଚଳରେ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷ କରୁଥିବା କୃଷକମାନଙ୍କୁ ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଏବଂ ଫିଡ଼ର ଉପଲବ୍ଧତାକୁ ସୁଗମ କରିବା।
- କୃଷକଙ୍କ ତାଲିମ ଏବଂ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦର ମାର୍କେଟିଂରେ ସହାୟତା କରିବା।

୬.୩.୭ ଜଳଜୀବ ଜନ୍ତୁ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ନିରାପତା

ସତୁରି ଦଶକର ଶେଷଭାଗରୁ ଯେତେବେଳେ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ ଦେଶରେ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରଠାରୁ ଦେଶରେ ଜଳକୃଷିର ଅପୂର୍ବ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହୋଇଚାଲିଛି। ସେତେବେଳେ ଜଳବାୟୁର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପ୍ରଜାତିର ସାଧାରଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରିଚାଳନା ଚିନ୍ତା ବ୍ୟତୀତ ମଧୁର ଜଳ ମାଛରେ ଥିବା ଏପିଜୋଟିକ୍ ଅଲସେରାଟିଭ୍ ସିଣ୍ଡୋମ (ଇୟୁଏସ୍)

ଏବଂ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଜଳଚର କ୍ଷେତ୍ରରେ ହ୍ୱାଇଟ୍ ସ୍ପଟ୍ ସିଣ୍ଡ୍ରୋମ ରୋଗ (ଡ଼ବ୍ଲୁଏସ୍ଏସ୍ଡ଼ି) ଦେଶରେ ବ୍ୟାପକ ଜଳଜୀବ ମୃତ୍ୟୁହାରର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ଥିଲା । ଯେହେତୁ ଜଳକୃଷି ଆଗାମୀ ବର୍ଷରେ ବହୁ ଅଧିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଜନସଂଖ୍ୟାର ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ପୁଷ୍ଟିକର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରୁଛି ତେଣୁ ଜଳଜୀବ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରିଚାଳନା ସମେତ କୃଷି ପ୍ରଣାଳୀର ସମସ୍ତ ଦିଗକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଯତ୍ନ ନିଆଯିବ ମଧ୍ୟ ଜରୁରୀ ଅଟେ ।

ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟରେ ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀର ତୀବ୍ରତା ବିଦେଶୀ ଜଳଜୀବ ପ୍ରଜାତିର ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ପ୍ରବେଶ ଏବଂ ଜୀବନ୍ତ ଜଳଜନ୍ତୁମାନଙ୍କର ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଆନ୍ତଃସୀମା ଗତିବିଧି ଡ଼ବ୍ଲୁଏସ୍ଏସ୍ଡ଼ି ପରି ଅନେକ ମହାମାରୀର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହୋଇଛି । ଅଧିକନ୍ତୁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଏହିପରି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାରେ ଦକ୍ଷତା ଏବଂ ସାମର୍ଥର ଅଭାବ ସମସ୍ୟାକୁ ଆହୁରି ଜଟିଳ କରିଛି ।

ଯଦିଓ ନିକଟରେ ଜଳଜନ୍ତୁ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ୟାର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ଅନେକ ପ୍ରତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ପ୍ରୋଟୋକଲ୍ ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ ବିକଶିତ ହୋଇଛି । ତଥାପି ଉତମ ଚାଷ ପରିଚାଳନା ଅଭ୍ୟାସ, କୃଷି ପରିଚାଳକ ଏବଂ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ଏକ ଜାତୀୟ ଜଳଜନ୍ତୁ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ନିରୀକ୍ଷଣ ଏବଂ ରିପୋର୍ଟିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରଣାଳୀ ରେ ମିଳିତ ପ୍ରୟାସ, ରୋଗ ନିରାକରଣ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପ୍ରସ୍ତୁତି, ଜଳଜୀବ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ପ୍ରାଥମିକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଆବଶ୍ୟକତା, ଧ୍ୱନି ପ୍ରୋଫାଇଲାକ୍ଟିକ୍ ଏବଂ ରୋଗ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦକ୍ଷେପ, ସାନିଟାରୀ ଏବଂ ଫାଇଟୋ ସାନିଟାରୀ ଦିଗ, 'ଆମଦାନୀ ବିପଦ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ' ରେ ନିଷ୍ପତି ନେବାରେ ଉନ୍ନତ କ୍ଷମତା ଏବଂ ଶେଷରେ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ନେଟୱାର୍କିଂ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଚେତାବନୀ ପ୍ରଣାଳୀର ସ୍ଥାପନା, ବିପଦର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା, ନୀରିକ୍ଷଣ ଏବଂ କଂଟିଜେନ୍ସି ଯୋଜନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଏବଂ ରୋଗ ବ୍ୟାପିବା ଉପରେ ସଠିକ୍ ରିପୋର୍ଟିଂ କରିବା ।
- ଜାତୀୟ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ନିୟାମକ କ୍ଷମତାକୁ ମଜବୁତ କରିବା ।
- ଜଳଜୀବ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସର୍ବୋତମ ଅଭ୍ୟାସକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ଉଭୟ ସରକାରୀ ଏବଂ ବେସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଗରୋଧ ସୁବିଧା (ସାର୍ବଜନୀନ କ୍ଷେତ୍ରରେ) ଏବଂ ଜଳଜୀବ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଗବେଷଣାଗାର ଏବଂ ନିଦାନ କ୍ଷମତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଭିତିଭୂମି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ।
- ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏବଂ ବିକାଶର ଆବଶ୍ୟକତା (ଜଳଜୀବ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରିଚାଳନାରେ ପିପିପି ର ବିକାଶକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି) ।
- ଜଳଜୀବ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରିଚାଳନାରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ସମସ୍ୟାର ବିପଦକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଆଂଚଳିକ ସମନ୍ୱୟ ଯନ୍ତ୍ରକୌଶଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ।
- ସବୁ ସ୍ତରରେ ନିର୍ମାଣ କ୍ଷମତା (ମାନବ ସମ୍ବଳ ବିକାଶ) ।
- ମାଛ ରୋଗ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ମନିଟରିଂ ନେଟୱାର୍କ ପାଇଁ ଆଇସିଆର ଇନ୍ଷ୍ଟିଟ୍ୟୁଟ୍, ରାଜ୍ୟ ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭାଗ, ମତ୍ସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନ କଲେଜର ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ସହିତ ନେଟୱାର୍କକୁ ମଜବୁତ କରିବା ।
- ନେଟୱାର୍କିଂ ଏବଂ ସୂଚନା ବିସ୍ତାର ପାଇଁ ଦୃଢ ଯନ୍ତ୍ର କୌଶଳ ସ୍ଥାପନ କରିବା ।

୬.୪ ଭିତିଭୂମି

ଷାଠିଏ ଦଶକ ମଧ୍ୟଭାଗରୁ ଭାରତ ମାଛଧରା ବନ୍ଦର (ଏଫ୍‌ଏଚ୍‌ଏସ୍) ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ଅବତରଣ କେନ୍ଦ୍ର (ଏଫ୍‌ଏଲ୍‌ସିଏସ୍) ନିର୍ମାଣ ଆରମ୍ଭ କଲା ଏବଂ ଦଶନ୍ଧି ମଧ୍ୟ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରମୁଖ ଏବଂ ଛୋଟ ଏଫ୍‌ଏଚ୍ ଏବଂ ଏଫ୍‌ଏଲ୍‌ସି ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ବଢୁଥିବା ଜାହାଜ ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଆକାର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ସୁବିଧାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଛି ଏବଂ ଆକଳନ କରାଯାଇଛି ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଭିତିଭୂମି ଦେଶରେ ସମୁଦାୟ ଜାହାଜ ଆକାରର ପ୍ରାୟ ୨୫-୩୦ ପ୍ରତିଶତ ଅଟେ । ଏହି ଅବସ୍ଥା ଅବତରଣ ପଏଂଟରେ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ଜାହାଜଗୁଡ଼ିକର ପୁନଃ ଯୋଗାଣରେ ମଧ୍ୟ ମାଛ ଗୁଡ଼ିକୁ ଅବତରଣ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ କରିଛି । ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ହେଉଛି ଏଫ୍‌ଏଚ୍ ଏବଂ ଏଫ୍‌ଏଲସି ରେ ସୁବିଧା ଅଭାବ ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଏବଂ ପରିମଳ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ସେମାନଙ୍କର ଖରାପ ରକ୍ଷାଣବେକ୍ଷଣ । ଏକତ୍ରିତ ଭାବରେ ଏହି ସମସ୍ତ ଅସୁବିଧା ଯୋଗୁଁ ମାଛର । ଅପଚୟ ହୁଏ ମାଛ ଜାହାଜରେ ଅବତରଣ କରିବା ପଏଂଟରୁ ଅମଳ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ । ଏହି ନୀତି ଜରୁରୀ ବିଷୟ ଭାବରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ଭିତିଭୂମି ସୁବିଧା ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ଆଧୁନିକୀକରଣ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଡ଼ଙ୍ଗାଗୁଡ଼ିକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯିବ ଯାହା ମାଛର ଦୂଷିତ କିମ୍ବା ନଷ୍ଟ ହେବାକୁ ଦେବନାହିଁ । ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଭିତିଭୂମି ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ଏକ ମାଷ୍ଟରପ୍ଲାନ ଉପରେ ଆଧାର କରି, ଯେଉଁଠାରେ ଆବଶ୍ୟକ ଅତିରିକ୍ତ ସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି ହେବା ଯାହାଦ୍ୱାରା ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜକୁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅବତରଣ ଏବଂ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ । ମାଷ୍ଟରପ୍ଲାନରେ ସଜାଇବା, ସଫା କରିବା, ନିଲାମ, ଏବଂ ପ୍ୟାକିଂ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭିତିଭୂମି ଆବଶ୍ୟକତା ଯେପରିକି ବିଶୁଦ୍ଧ ପାନୀୟ ଜଳ ଏବଂ ଗୁଣାତ୍ମକ ବରଫରୁ ଉପଲବ୍ଧତା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ ବ୍ୟାକ୍ ଅପ୍ ସୁବିଧାକୁ ମଧ୍ୟ ବିଚାରକୁ ନିଆଯିବ । ବିଭିନ୍ନ ଭିତିଭୂମି ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଣ୍ଠି, ବେସରକାରୀ କିମ୍ବା ସରକାରୀ-ବେସରକାରୀ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ଏବଂ ବିଲ୍ଡ-ଓନ୍-ଅପରେଟ୍ (ବିଡ଼ିଓ) ପରି ବିଭିନ୍ନ ବିତରଣ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଯନ୍ତ୍ରକୌଶଳ ବ୍ୟବହାର କରି ନୂତନ ଭିତିଭୂମି ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଏହି ନୀତିରେ ମୋଡ଼ସ୍ ଅପରେଣ୍ଡି ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରାଯିବ ।

ଯେହେତୁ ଏଫ୍‌ଏଚ୍ ଏବଂ ଏଫ୍‌ଏଲ୍‌ସି ଗୁଡ଼ିକ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନର ସ୍ନାୟୁ କେନ୍ଦ୍ର ଅଟେ ଯେଉଁଠାରେ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଏବଂ ପଛୁଆ ଲିଙ୍କେଜ୍ ମଧ୍ୟ ଏକତ୍ରିତ ହୁଏ । ଏହା ଜାତୀୟ ମାଛଧରା ବନ୍ଦର ନିୟାମକ ଗଠନ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରୟାସ ହେବ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ପରିଚାଳନକୁ ତଦାରଖ କରିବା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏବଂ ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ବିଭାଗ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଏକ ଅନ୍ତମନ୍ତ୍ରୀ ବିଭାଗ କମିଟି ଗଠନ ହେବ । ମାଷ୍ଟରପ୍ଲାନ ଏବଂ ଭିତିଭୂମି ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ।

ବିଦ୍ୟମାନ ଏଫ୍‌ଏଚ୍ ଏବଂ ଏଫଏଲସି ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ନୀତି ସମୁଦ୍ରକୂଳ ଅବତରଣ କେନ୍ଦ୍ର (ବିଏଲ୍ସି) ପାଇଁ ଭିତିଭୂମି ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବ । ଦେଶରେ ପ୍ରାୟ ୩,୪୦୦ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଗ୍ରାମ ଅଛି ଏବଂ >୯୦ ପ୍ରତିଶତ ଗ୍ରାମରେ ପାରମ୍ପାରିକ ତଥା ମୋଟର ଚାଳିତ ଡ଼ଙ୍ଗା ଅଛି ଯାହା ସମୁଦ୍ର କୂଳରୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ଏହିପରି ଅନେକ ଗ୍ରାମରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଡ଼ଙ୍ଗା ଅଛି ଯାହାକି ମାଛକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଅବସ୍ଥାରେ କିମ୍ବା ସେଡ୍ ଏବଂ ଜାଲ ମରାମତି କିମ୍ବା ଇଞ୍ଜିନ ମରାମତି ପାଇଁ ଆଙ୍କରିଂ ପଏଂଟରେ ଅବତରଣ କରିବାର କୌଣସି ସୁବିଧା ନାହିଁ । ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ଏହିପରି ବିଏଲ୍‌ସି ର ଆବଶ୍ୟକତାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉପରେ ଆଧାର କରି ଆବଶ୍ୟକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାଛ ଅବତରଣ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଏବଂ ଜଳଭଣ୍ଡାର ହ୍ରଦ ଏବଂ ନଦୀ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ପ୍ରମୁଖ ଅବତରଣ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଛୋଟ ନିଲାମ ଏବଂ ପ୍ୟାକିଂ କ୍ଷେତ୍ର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆବଶ୍ୟକ ଭିତିଭୂମି ସୁବିଧା ହେବ । ଅବତରଣ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଏହିପରି ସୁବିଧା ଅଧିକ ଜରୁରୀ ହେବ ଯେଉଁଠାରେ ଅମଳ ହୋଇଥିବା ମାଛକୁ ମାର୍କେଟିଂ ପାଇଁ ଅଧିକ ଦୂରତାରେ ପରିବହନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ପରିବହନ ସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସହାୟତା ଦିଆଯିବ ଯାହା ଫସଲକୁ ସଠିକ୍ ସ୍ଥିତିରେ ଏବଂ ସର୍ବନିମ୍ନ ସମୟ ସହିତ ଅମଳକୁ ସେମାନଙ୍କ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ପହଂଚାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକ୍ ଅପ୍ ଭିତିଭୂମି ସହିତ ଆବଶ୍ୟକ ସଂଖ୍ୟକ ଆଧୁନିକ ମାଛଧରା ବଜାର ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ଅବତରଣ କେନ୍ଦ୍ର ଯୋଗାଇବା ।
- ବିଦ୍ୟମାନ ସୁବିଧା ଗୁଡ଼ିକର ଆଧୁନିକୀକରଣ ।
- ଜଳଭଣ୍ଡାର, ହ୍ରଦ ଏବଂ ନଦୀ କୂଳରେ ଆବଶ୍ୟକ ଭିତିଭୂମି ସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଏବଂ ମାଛର ଅବତରଣ ଏବଂ ପରିବହନକୁ ସୁଗମ କରିବା ।
- ଏକ ଜାତୀୟ ମାଛଧରା ବନ୍ଦର ଅଥରିଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ।
- ମାଷ୍ଟରପ୍ଲାନ ତଥା ଭିତିଭୂମି ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ତଦାରଖ କରିବା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏବଂ ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ବିଭାଗ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଏକ ମନ୍ତ୍ରୀ ବିଭାଗ କମିଟି ଗଠନ ।

୬.୫ ଅମଳ ପରବର୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟ

ଖାଦ୍ୟ ମୂଲ୍ୟଶୃଙ୍ଖଳା (ଏଫ୍‌ଭିସି) ସମସ୍ତ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ଯେଉଁମାନେ ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସମନ୍ୱିତ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଏଫ୍‌ଭିସି ର ମୁଖ୍ୟ ଗୁଣ ନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ଏହା (କ) ସମସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଲାଭଦାୟକ ଅଟେ (ଅର୍ଥନୈଅତିକ ସ୍ଥିରତା) (ଖ) ସମାଜ ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ଲାଭ ଅଛି (ସାମାଜିକ ସ୍ଥିରତା) (ଗ) ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶ (ପରିବେଶ ସ୍ଥିରତା) ଉପରେ ଏକ ସକାରତ୍ମକ ବା ନିରପେକ୍ଷ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ । ବର୍ତମାନ ଉଭୟ ସାମୁଦ୍ରିକ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅମଳ ପରବର୍ତୀ କ୍ଷତି ବହୁତ ବଡ଼ ଏବଂ ଏହିପରି କ୍ଷତି ହ୍ରାସ କରିବାର ଏକ ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଉପଭୋକ୍ତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ଏବଂ ନିରାପଦ ମାଛ ଉବଲବ୍ଧ ହେବ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପୂରଣ କରିବାକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ।

୬.୫.୧ ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳାର ଉନ୍ନତି

ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳା ବୋଧହୁଏ ଭାରତର ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି କ୍ଷେତ୍ରର ସମଗ୍ର କ୍ରମରେ ସବୁଠାରୁ ଦୁର୍ବଳ ଲିଙ୍କ ଅଟେ ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ଅପରେଟରଙ୍କ ପାଇଁ ଜାତୀୟ ଅର୍ଥନୀତି ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାପକ କ୍ଷତି ଘଟାଇଥାଏ । ଡଙ୍ଗା ରୁ ଖାଦ୍ୟଥଳୀ ଏବଂ କୃଷିକ୍ଷେତ୍ରରେ ଖାଦ୍ୟ ଚାମଚ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଉନ୍ନତ କରିବା ଦ୍ୱାରା ମାଛ ଅମଳକାରୀ, କୃଷକ, ପ୍ରକ୍ରିୟାକର୍ତା ଏବଂ ଶେଷରେ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ପାଇଁ ଅନେକ ଲାଭ ମିଳିବ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ଅତ୍ୟଧିକ ଅବହେଳିତ ହୋଇ ରହିଆସିଛି ଏବଂ ଅମଳ ପରବର୍ତୀ କ୍ଷତି ହ୍ରାସ କରିବା ଲୋକଙ୍କୁ ନିରାପଦ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଇବା ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କ

ଅର୍ଥନୀତିରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଉନ୍ନତି ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳାର ଉନ୍ନତି ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରମୁଖ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶୂନ୍ୟ ଅପଚୟ: ଶାରୀରିକ ଏବଂ ଗୁଣାତ୍ମକ କ୍ଷତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମାଛର ଅପଚୟକୁ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ମାଛଧରା ଜାହାଜରେ ମାଛ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣରେ ଉନ୍ନତି ଦିଗରେ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ । ଡ଼େକ୍ ହେଉଛି ଯୋଗଯୋଗର ପ୍ରଥମ ବିନ୍ଦୁ, ଏବଂ ଯଦି ମାଛକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇ ସଂରକ୍ଷଣ କରାଯାଏ ତେମେ ଦୂଷିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା କମ୍ ଥାଏ । ପରିଷ୍କାର ବରଫର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ରେଫ୍ରିଜରେଟେଡ୍ ସାଗର ଜଳ ପୋଚ ବରଫ ସୁବିଧା ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହଜଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ବରଫ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶୀତଳତା ସୁବିଧା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ ।

ଥରେ ମାଛ ଧରା ହୋଇଯିବା ପରେ ମତ୍ସ୍ୟନୀତିର ପଦକ୍ଷେପ: ସୁବିକଶିତ ବଂଟନ ଚ୍ୟାନେଲ ଏବଂ ଶୀତଳ ଶୃଙ୍ଖଳା ବ୍ୟବସ୍ଥା ହିଁ ଫସଲକୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବ । ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳରେ ନୋଡ଼ାଲ ପଂଏଟ ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ କରିବା ବଂଟନ ପ୍ରଣାଳୀ ଗୁଡ଼ିକୁ କମ୍ କରିବା ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳରେ ସହଭାଗିତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଉଛି ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ସର୍ବୋତମ ମୂଲ୍ୟ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଚାବିକାଠି । ଉପଯୁକ୍ତ ରାଜସ୍ୱ ସଂରଚନା ମତ୍ସ୍ୟ ଓ କୃଷକମାନଙ୍କୁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କ୍ଷତିପୂରଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବିକା ରକ୍ଷା କରେ, ମୂଲ୍ୟ ହାସଲ କରିବାରେ ସେମାନଙ୍କର ଅଂଶଗ୍ରହଣ କୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିଥାଏ ।

ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନରୁ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳରେ ମାଛର ଅପଚୟ ହ୍ରାସ ପାଉନାହିଁ । ଆଗାମୀ ବର୍ଷରେ ରପ୍ତାନି ପାଇଁ କଂଚାମାଲର ଅଭାବ ହୋଇପାରେ । ଶୁଳ୍କ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ନୀତି ମଧ୍ୟ ମାଛ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବାଣିଜ୍ୟକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ରୂପ ଦେଇଥାଏ । ଘରୋଇ ବଜାରରେ ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ (ରପ୍ତାନି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ) ଏକ ସୁସଙ୍ଗଛ ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଏବଂ ଅବତରଣ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ କରିବା ଯେପରିକି ବିଶୁଦ୍ଧ ଜଳ, ବିଶୁଦ୍ଧ ବରଫ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ସଂରକ୍ଷଣ ସ୍ଥାନ । ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳାର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ମାଇକ୍ରୋ ବାୟୋଲୋଜିକାଲ ବିପଦ ବିଦ୍ୟମାନ ଆଧାର କରି ହାଜାର୍ଡ଼ ଆନାଲିସିସ୍ କଂଟ୍ରୋଲ ପଂଏଟ (ଏଚ୍ଏସିସିପି) ସିଷ୍ଟମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

ମୂଲ୍ୟଯୋଗ: ମାଛ ଜଳରୁ ବାହାରିବା ମାତ୍ରେ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ପୂର୍ବରୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ସଠିକ୍ ଅନଡ଼-ବୋର୍ଡ଼ ହ୍ୟାଣ୍ଡଲିଂ ଅପଚୟ ହ୍ରାସ କରିପାରେ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର ବରଫ ସହିତ ମାଛକୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ କ୍ୟାଲେଟ୍ ରେ ରଖିବା ମୂଲ୍ୟକୁ ଆହୁରି ବଢାଇଥାଏ । ଏଫ୍ଏଚ୍ କିମ୍ବା ଏଫ୍ଏଲ୍ସି ରେ ଅବତରଣ କରିବା ସମୟରେ ମାଛ ପରିଷ୍କାର କରି ଭ୍ୟାକ୍ୟୁମ ପ୍ୟାକିଂ କରି ଏହାକୁ ଖୁଚୁରା ବଜାରରେ ପହଁଚାଇବା ଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗ ହୋଇଥାଏ । ଯେହେତୁ ଆମେ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗକୁ ନେଇ ଆଗକୁ ବଢୁ ପୁଷ୍ଟିକର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ମାଛ ଉତ୍ପାଦ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ସୁବିଧାକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା ପାଇଁ ବିଶେଷ ଉପାଦାନ ଯୋଗ କରି ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରିବ । ଅଣ ଖାଦ୍ୟ, ଫାର୍ମାସ୍ୟୁଟିକାଲ୍ ଏବଂ ପୁଷ୍ଟିକର ପଦାର୍ଥର ବିକାଶ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଅପାର ପରିସର ଅଛି ।

ମୂଲ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି: ପରିବେଶ ଏବଂ ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ୱ ସହ ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରମାଣପତ୍ର, ନମୁନା ଯୋଜନା ଓ ଅନୁସରଣର ନକ୍ସା ନୂତନ ବଜାର ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ଏହି ଉତ୍ପାଦ ଗୁଡ଼ିକ ବିଶ୍ୱସ୍ତରରେ ବାଣିଜ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହି ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ପରିବେଶ ଚିନ୍ତା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଧ୍ୟାନ ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ଚାଷରେ ସ୍ଥିରତା ହାସଲ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟ

କରିଥାଏ । ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଉତ୍ପାଦକମାନଙ୍କୁ ଉନ୍ନତ ବଜାର ପ୍ରବେଶ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ମୂଲ୍ୟର ବୃଦ୍ଧି ଆକାରରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବ । ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଏମ୍‌ସିଏସ୍ ଏବଂ ଏକ 'ବ୍ଲକ୍ ଚେନ୍' ପଦ୍ଧତି ସମଗ୍ର ମାଛ ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଚିହ୍ନିବା ଏବଂ ରେକର୍ଡ଼ କରିବା ପାଇଁ ମାଧ୍ୟମ ଯୋଗାଇ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ବୃଦ୍ଧିକରିବ ଓ ଜନସାଧାରଣ ଶିଳ୍ପ ଏବଂ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥିରତା ସହ ଖାଦ୍ୟ ନିରାପତା ବୃଦ୍ଧିକାରିପାରେ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ଶୂନ୍ୟ ଅପଚୟ ଆଡ଼କୁ ଯିବା ପାଇଁ ବଂଟନ ଚ୍ୟାନେଲଗୁଡ଼ିକର ଉନ୍ନତି ।
- ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ ଏବଂ ସମର୍ଥନ କରିବା ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।
- ସଂପୃକ୍ତ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗଦାନ ସହିତ ମନୋନୀତ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବୀଙ୍କ ଇକୋ-ଲେବେଲିଂ କୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।

୬.୫.୨ ଘରୋଇ ବିପଣନ ର ବିକାଶ

ଦେଶରେ ରପ୍ତାନି ବଜାରକୁ ଆଧୁନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଭିତିଭୂମି ଯୋଗାଉଥିବାବେଳେ ଘରୋଇ ମାର୍କେଟିଂ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେପରି ସମାନ ଅବସ୍ଥା ନାହିଁ। ଅବତରଣ ସ୍ଥାନ ତଥା ହୋଲସେଲ ଖୁଚୁରା ବଜାରରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଅପରିଷ୍କାର ଢଙ୍ଗରେ ମାଛ ବିକ୍ରି ହୁଏ । ଏଫ୍‌ଏଚ୍‌ଏସ୍ ଏବଂ ଏଫ୍‌ଏଲ୍‌ସି ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ବଜାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯଥେଷ୍ଟ ସହାୟତା ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସୁଧାର ଆସିନାହିଁ । ବାଂଲାଦେଶ, ଶ୍ରୀଲଙ୍କା, ଥାଇଲ୍ୟାଣ୍ଡ ପରି ପଡ଼ୋଶୀ ଦେଶ ତୁଳନାରେ ଭାରତରେ ମାଛ ବିକ୍ରିୟ ଏବଂ ବ୍ୟବହାର ବୃଦ୍ଧି ହେବାର ଏହା ଅନ୍ୟତମ କାରଣ । ପ୍ରତିବାଦ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ କମ୍ ।

ଯଦିଓ ମାଛର ଅପାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ପୁଷ୍ଟିକର ଲାଭ ସତ୍ୱେ ଦେଶରେ ମତ୍ସ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ମନ୍ଥର ଗତି ଚାଲୁଛି । କୋଭିଡ଼-୧୯ ମହାମାରୀ ବ୍ୟାପିବା ପରେ ପ୍ରକୃତ ତଥ୍ୟ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଛି । ରପ୍ତାନି ବଜାର ବନ୍ଦ ହେବା ସହିତ ଉତ୍ପାଦକମାନେ ଘରୋଇ ବଜାରର ବିକାଶର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି ଯାହାଦ୍ୱାରା ରପ୍ତାନି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ହ୍ରାସ ହୋଇପାରିବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି ବ୍ୟତୀତ ଘରୋଇ ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଆହୁରି ମଜବୁତ କରିବା ଏବଂ ଖୁଚୁରା ଚେନକୁ ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ପାଦ ତାଲିକାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅଂଚଳରେ କରାଯିବ ଯେଉଁଠାରେ ମାଛ ଖାଦ୍ୟର ଏକ ନିୟମିତ ଅଂଶ ଅଟେ । ରେଳ, ସଡ଼କ କିମ୍ବା ବାୟୁ ଦ୍ୱାରା ମାଛ ପରିବହନ ପାଇଁ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବିସ୍ତାରିତ ସୁବିଧା ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ ।

ସେହିଭଳି ନୀତି ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ମଧ୍ୟ ଛୋଟ ପ୍ରୋସେସ୍‌ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ହେବ ଯେଉଁମାନେ ଅମଳକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଏକ ଲିଙ୍କ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବେ ଏବଂ ମୌଳିକ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗକରି ବଜାର ସହିତ ଉତ୍ପାଦକୁ ସିଧାସଳଖ ରେଷ୍ଟୁରାଂଟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଉଟଲେଟ୍ ସହିତ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବେ । ଏହି ଦିଗରେ ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ମଧ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଏବଂ ଖୁଚୁରା ମାର୍କେଟିଂରେ ମହିଳାମାନଙ୍କର ଭୂମିକାକୁ ମଜବୁତ କରିବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିବ ଯାହା ସେମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବସାୟରେ ସହାୟକ ହେବ ଏବଂ ମାର୍କେଟିଂର ଏହି ବିଭାଗରେ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବ ।

ଶେଷରେ ଅନଲାଇନ୍ ମାଛ ମାର୍କେଟିଂର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବର୍ତମାନ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଲାଭଜନକ ଭାବରେ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ମାଛ ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଏହି ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଲାଭଦାୟକ ହେବ କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ପାଖରେ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ଟଙ୍କାର ଅଂଶ ରହିବ । ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ସହିତ ସିଧାସଳଖ ସଂଯୋଗ ହେତୁ ପ୍ରୋସେସ୍‌ର ଉନ୍ନତ ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ପରିଚାଳନା ମଧ୍ୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିପାରିବ । ସମୟ ସହିତ ଯଦି ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନେ ଆବଶ୍ୟକ କୌଶଳ ବିକାଶ କରିପାରିବେ ସେମାନେ ଏଣ୍ଡ୍-ଟୁ-ଏଣ୍ଡ କନେକ୍ଟିଭିଟି ସହିତ କ୍ୟାପ୍ଟିଭ୍ ଭାଲ୍ୟୁ ଚେନ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିପରିବେ ଏହି ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ସହଯୋଗ ଓ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ମାଛ ବ୍ୟବହାରର ଲାଭ ଉପରେ ଉପଭୋକ୍ତା ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଏବଂ ମାଛ ବ୍ୟବହାରକୁ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବା ପାଇଁ ଚମତ୍କାର ଉପାୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ।
- ମାଛର ଉପଲବ୍ଧତା ସୁଲଭତା ଏବଂ ଉପଲବ୍ଧତାକୁ ସୁଗମ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳାର ଉନ୍ନତି ।
- ଅନ୍‌ଲାଇନ୍ ମାର୍କେଟିଂ ଭଳି ଉତ୍ପାଦ ବିକାଶ ଏବଂ ନୂତନ ମାର୍କେଟିଂ ପଦ୍ଧତିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ମଧ୍ୟସ୍ଥିମାନଙ୍କର ଭୂମିକା ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ଘନିଷ୍ଠ ସ୍ଥାନୀୟ ଉତ୍ପାଦକ-ସଂଚାଳକ ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ।

୬.୫.୩ ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ନିରାପତାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ

ଭାରତର ମାଛ ବ୍ୟବସାୟ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଉପରେ ଅଧିକ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ପରିମାଣ ପରିମାଣରେ ରପ୍ତାନୀର ପ୍ରାୟ ୪୦ ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହା ୬୮ ପ୍ରତିଶତ ଅଟେ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ହେଉଛି ଯେ ଗତ ୨୪ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବାଣିଜ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ୧୩ ଗୁଣ ଏବଂ ପରିମାଣ ୫ ଗୁଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବାବେଳେ ଭାରତର ରପ୍ତାନି ପ୍ରାୟ ପ୍ରକୃତି ସମାନ ରହିଛି । ଦୀର୍ଘମିଆଦି ବିକାଶ ପାଇଁ ଏହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଭାରତର ରପ୍ତାନି ସମ୍ଭାବନା ବିବିଧ ହୋଇଛି ଏବଂ ଧରାଯାଇଥିବା ଓ ଚାଷହୋଇଥିବା ମତ୍ସ ଉତମ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି । ଅଧିକନ୍ତୁ ପ୍ରମୁଖ ବଜାରର ।ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଭାରତୀୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚମୂଲ୍ୟ ଯୋଗକୁ ଯିବା ମଧ୍ ଆବଶ୍ୟକ ।

ବଜାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତ ଆମେରିକାର ବଜାରରେ ଏକୀଭୂତ ହୋଇଛି କିନ୍ତୁ ୟୁଏଇ ବଜାରରେ ସେତେ ସଫଳ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ଚୀନ୍ ମଧ୍ୟପୂର୍ବ ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣପୂର୍ବ ଏସିଆରେ ମଧ୍ୟ ନୂଆ ବଜାର ଖୋଲିବାରେ ଭାରତ ସଫଳ ହୋଇଛି । ଏକ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ବିବିଧ ସୁଯୋଗ ଭାରତକୁ ଏହି ବଜାରରେ ନିଜର ସ୍ଥିତିକୁ ଆହୁରି ଦୃଢ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

ଅବଶ୍ୟ ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଏବଂ ପ୍ରାବଧାନର ଶିକାର ହେବାକୁ ଲାଗୁଛି । ବିଶେଷକରି ଆମେରିକା, ୟୁଏଇ ଏବଂ ଜାପାନର ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟର ବଜାରଗୁଡ଼ିକ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଏବଂ ଜୈବ ବିବିଧତା ସଂରକ୍ଷଣ (ଯଥା କଇଁଛ ଏବଂ ସ୍ତନ୍ୟପାୟୀ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା) ହେତୁ ବୃଦ୍ଧିପାଉଥିବା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି । ତେଣୁ ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ଗୁଣାତ୍ମକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବ ଏବଂ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ଟ୍ରେସେବିଲିଟି ବଜାୟ ରଖିବ ।

ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ଥିତି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରଣ ସହିତ ଭାରତ ସର୍ବାଧିକ ପସନ୍ଦ ଶୁଳ୍କ ଚୁକ୍ତିନାମା ହରାଇବା ବିଫଳ ହେବା ପାଇବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି । ତେଣୁ ନୂତନ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଉପ୍ତି ଅଗ୍ରାଧବକାର ସ୍ଥିତି ହରାଇବା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଏକ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ଅଣସହଯୋଗୀ ବଣିଜ୍ୟ ପରିବେଶକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଭାରତକୁ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ରଖିବା ଦିଗରେ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ମଧ୍ୟ ରହିବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ରପ୍ତାନି ବଜାର ଏବଂ ରପ୍ତାନି ମୂଲ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିବାକୁ ପ୍ରଜାତି ଏବଂ ଉତ୍ପାଦର ବିବିଧକରଣକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ନୂତନ ବଜାର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏବଂ 'ବ୍ରାଣ୍ଡ ଇଣ୍ଡିଆ' ସାମୁଦ୍ରିକ ଖାଦ୍ୟକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ମାନଦଣ୍ଡ ପୂରଣ କରୁଥିବା ମାଛ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏଫ୍ଏଚ୍ ଏବଂ ଏଫ୍ଏଲ୍ସି ରେ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଏବଂ ପରିମଳର ଉନ୍ନତି ।
- ସଂରକ୍ଷଣ ଉପକରଣର ବ୍ୟବହାରକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରି ବିଲୁପ୍ତପ୍ରାୟ ପ୍ରଜାତିଗୁଡ଼ିକର ସୁରକ୍ଷା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।
- ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳା ଟ୍ରେସେବିଲିଟି ଆଣିବା ।

୬.୬. ପରିବେଶ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ

୬.୬.୧. ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ

ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଆହ୍ୱାନ ଯାହା ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସମୟରେ ସାମ୍ନା କରୁଛି ଏବଂ ଦେଶରେ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଏବଂ ଜଳକୃଷି ବିକାଶର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ସମୟ ସୀମା ଗ୍ରହଣଶୀଳ ଏବଂ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା ଆବଶ୍ୟକ । ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଉପରେ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରଭାବ ଭାରତୀୟ ଇଇଜେଡ୍ ଏବଂ ଏହାର ଆଖପାଖ ଉଚ୍ଚ ସମୁଦ୍ରରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେଉଛି । ଦେଶରେ ମତ୍ସ୍ୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅନେକ ଅଧ୍ୟୟନ ମାଛ ପ୍ରଜାତିର ବଂଟନ, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଚୁରତା, ପ୍ରଜନନ ଆଚରଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଫେନୋଲୋଜିକାଲ୍ ଗୁଣରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଛି । ତାପମାତ୍ର ବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ମହାସାଗରରେ ଲବଣ ମାତ୍ରାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ଜଡ଼ିତ । ମତ୍ସ୍ୟ ଷ୍ଟକ୍ ଉପରେ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରଭାବ ଉପରେ ଏହି ନୀତି ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧ୍ୟୟନକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବ ଯାହା ଏହିପରି ଜଳବାୟୁ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ପରିବର୍ତ୍ତନ ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆମର ବୁଝାମଣା ଉନ୍ନତ କରିପାରିବ । ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ତଥା କୃଷି ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ଏକ ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଆଡ଼ାପ୍ଟିଭ୍ ମେକାନିଜିମ୍ ଯୋଗାଇବା ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ଜୀବିକା ପ୍ରଭାବିତ ହେବ ନାହିଁ । ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉପରେ ଭାରତର ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତାର ଏକ ଅଂଶ ଭାବରେ ଗ୍ରୀନ୍ ହାଉସ୍ ଗ୍ୟାସ ନିର୍ଗମକୁ ହ୍ରାସ କରି ସବୁଜ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷର ସଂକଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ମାଧ୍ୟମରେ ଉତ୍ସାହିତ ହେବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଉପରେ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରଭାବକୁ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିବାପାଇଁ ଅଧ୍ୟୟନକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ।

- ଜଳବାୟୁ ଏବଂ ଏହାର ଆନୁସଙ୍ଗିକ ପ୍ରାକୃତିକ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଆଣିଥିବା ପରିବର୍ତନ ଉପରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀଙ୍କୁ ଉପଯୋଗୀକରଣ ପାଇଁ ପଥଦର୍ଶୀ ହେବା ।
- ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଡ଼ଙ୍ଗା ଏଫ୍‌ଏଚ୍ ଏବଂ ଏଫ୍‌ଏଲସି ପରି ମତ୍ସ୍ୟ ଭିତିଭୂମି ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସୌରଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାରକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ଭଗନୀ ଏଜେନ୍ସି ଏବଂ ବେସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ସହଯୋଗ ଏବଂ ସମନ୍ୱୟରେ ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥାୟୀ ଟେକ୍ନୋଲୋଜିର ବିକାଶ ।

୬.୬.୨. ପରିସଂସ୍ଥା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଅଖଣ୍ଡତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା

ଭାରତର ଉଭୟ ସାମୁଦ୍ରିକ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଜଳର ପରିବେଶର ଅବସ୍ଥା ପ୍ରଦୂଷଣ କାରଣରୁ ଚାପରେ ରହିଛି ଏବଂ ଏହା ବୋଧହୁଏ ମାଛ ଭଣ୍ଡାର ହ୍ରାସ ହେବାର ଅନ୍ୟତମ କାରଣ ଆଟ । ସ୍ଥଳଭାଗରେ ଆନ୍ଥ୍ରୋପୋଜେନିକ୍ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ ପ୍ରବାହିତ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଯନ୍ତ୍ର କୌଶଳ ସହିତ କଠିନ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଏବଂ ବିଶେଷ ଭାବରେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ (ବିଶେଷକରି ମାଇକ୍ରୋ-ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ କଣିକା) ସମୁଦ୍ର ତଥା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଜଳରେ ବହୁଗୁଣିତ ହୋଇଛି, ଯାହା ଉପରେ ନକାରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଛି । ସେଠାରେ ଅନେକ ଉଦ୍‌ବେଗ ଅଧ୍ୟୟନ ମଧ୍ୟ ଅଛି ଯାହା ମାଛଖାଦ୍ୟ ଚକ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ମାଇକ୍ରୋ-ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ କଣିକାର ମଣିଷକୁ ପୁନର୍ବାର ଗତିକୁ ସୂଚାଇଥାଏ ।

ସମୁଦ୍ରରେ ଅନିନ୍ତିତ ଛିଣ୍ଡା ମାଛଜାଲ ଜମା ହୋଇ ରହିବାରୁ ଏଥିରୁ ଉତ୍ପନ ମାଇକ୍ରୋକଣିକା ସାମୁଦ୍ରିକ ମାଛର ଷ୍ଟକ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଛି । ପ୍ରଦୂଷଣକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥଳ ଏବଂ ସମୁଦ୍ର ଭିତିକ ପ୍ରଦୂଷଣକୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରାଯିବା ଏବଂ ପରିସଂସ୍ଥା ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ନିୟାମକ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ମଜବୁତ କରିବାକୁ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିବା ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନେ ଆବଶ୍ୟକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରି ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜର ଡ଼ିଜାଇନ୍ ଏବଂ ନିର୍ମାଣରେ ଏବଂ ପରବର୍ତୀ ସମୟରେ ଗିଅର ବ୍ୟବହାରରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ପ୍ରଦୂଷଣରେ କୌଣସି ରୂପରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ପ୍ରଦୂଷଣରେ ଯୋଗଦାନ ନକରନ୍ତି ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନେ ଉଦ୍ୟମ କରିବେ ।

ଏହି ନୀତି ବାହ୍ୟ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସମାଧାନ କରିବ ଯେପରିକି ବାସସ୍ଥାନର ଅବକ୍ଷୟ, ପ୍ରଦୂଷଣ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିର୍ବତନ ଯାହା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । ଉନ୍ନତ ପରିଚାଳନାରେ ମାଛର ଷ୍ଟକ୍ ହ୍ରାସକୁ ଓଲଟାଇବାର କ୍ଷମତା ରହିଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ମତ୍ସ୍ୟବାୟୋମାସ ଏବଂ ଅମଳ ବୃଦ୍ଧି, ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ତଥା ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷରେ ବାର୍ଷିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ଲାଭ ବୃଦ୍ଧି, ଶେଷରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ଘଟିବ ନୂତନ କ୍ଷେତ୍ର ସୂଚନା ଏବଂ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ପ୍ରବାହକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ ନୀତି କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ଯାହା ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପରିବର୍ତନକାରୀ ଏବଂ ସ୍ଥାୟୀ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାସଲ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରେ ।

ଭିତିଭୂମି ସାମ୍ନାରେ ଏଫ୍‌ଏଚ୍ ,ବଂ ଏଫ୍‌ଏଲସି ର ବିକାଶ ବେଳେବେଳେ ଉପକୂଳକୁ କ୍ଷୟ କରିଥାଏ । ଏହି ବିକାଶଗୁଡ଼ିକ ଉପକୂଳ ସଂରଚାନରେ ପରିବର୍ତନ ଆଣିପାରେ, ଯାହା ଉପକୂଳ ପରିବେଶ ଏବଂ ଶେଷରେ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇପାରେ । ଉପକୂଳରେ ଭିତିଭୂମି ବିକାଶ ଉପରେ ବିଚାର କରୁଥିବାବେଳେ ସରକାର ଏହି ଦିଗଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରକୌଶଳ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ବିଚାର କରିବେ ।

ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣା ଯେ ଉପକୂଳ ଓ ନିକଟବର୍ତୀ ଏକ ଲମ୍ବା ପରିସଂସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି । ଏଥିରେ ବାସ କରୁଥିବା ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦ ମଧୁର ଜଳର ପ୍ରବାହ ଏବଂ ପୋଷକ ତତ୍ୱ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ଅବଶ୍ୟ ଏହି ଜଳ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଆନ୍ଥ୍ରୋପୋଜେନିକ୍ ଚାପର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି ଫଳସ୍ୱରୂପ ପରିବେଶ ଗୁଣର ଅବନତି ଘଟୁଛି ଏବଂ ମଧୁର ଜଳ ପ୍ରବାହ କମିଯାଉଛି । ଏହିପରି ପରିବର୍ତନ ଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁହାଣ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦର ଷ୍ଟକ୍ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ । ବିଶେଷତଃ ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟର ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଯାହା ଏହି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଉପକୂଳ ଜଳରେ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନଚକ୍ରର ଏକ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ସମାପ୍ତ କରେ । ତେଣୁ ଏହିପରି ଟେଲ-ଏଣ୍ଡ ଇକୋସିଷ୍ଟମର ପରିବେଶଗତ ଅଖଣ୍ଡତାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ନୀତି ଏକ ଲ୍ୟାଣ୍ଡସ୍କେପ୍-ଟୁସ୍କେପ ପଦ୍ଧତିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ଆରମ୍ଭ କରିବ ଯେଉଁଠାରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଜଳ ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ସଦୃଢ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ଜଳ ପ୍ରବହାର ସର୍ବୋଚ୍ଚସ୍ତର ବଜାୟ ରଖିବା ମଧ୍ୟ ପରିସଂସ୍ଥାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବ ।

ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନଦୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉପନଦୀଗୁଡ଼ିକରେ ନିର୍ମିତ ବନ୍ଧ ଏବଂ ବ୍ୟାରେଜଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟତଃ ମାଛ ପ୍ରଜାତିର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣକୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ କରନ୍ତି ଯାହା ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନଚକ୍ରର କିଛି ଅଂଶ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଉପର ଏବଂ ତଳମୁଣ୍ଡକୁ ଗତି କରିଥାଏ । ନୀତି ନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଯେ ନଦୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଉପନଦୀଗୁଡ଼ିକରେ ଭବିଷ୍ୟତର ସମସ୍ତ ଭିତିଭୂମି ବିକାଶରେ ଆବଶ୍ୟକ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଏବଂ ବିଦ୍ୟମାନ ସଂରଚନା ସ୍ଥିତିର ସ୍ଥିତିକୁ ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରାଯିବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ସମେତ ପ୍ରଦୂଷକକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ନିୟାମକ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ମଜବୁତ କରିବା ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷରୁ ପ୍ରଦୂଷଣକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରି ଉଦାହରଣକୁ ଆଗେଇ ନେବାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ଉନ୍ନତ ପରିଚାଳନା ପଦକ୍ଷେପ ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଉପଲବ୍ଧ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ଥିରତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ବାସସ୍ଥାନ ଅବକ୍ଷୟକୁ ଅଟକାଇବ ।
- ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଭିତିଭୂମି ବିକାଶର ନକାରତ୍ମକ ପ୍ରଭାବରୁ କମ୍ କରିବା ।
- ନଦୀ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉପନଦୀ ଉପରେ ନିର୍ମିତ ଡ୍ୟାମ୍ ଏବଂ ବ୍ୟାରେଜ୍ ଉପରେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ମତ୍ସ୍ୟ ପ୍ରଜାତିର ମୁକ୍ତ ଗତି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।
- ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଏବଂ ଉପକୂଳ ଇକୋସିଷ୍ଟମକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଲ୍ୟାଣ୍ଡସ୍କେପ୍-ଟୁ-ସିସ୍କେପ୍ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ।

୬.୬.୩. କି-ଷ୍ଟୋନ୍ ପ୍ରଜାତି ଏବଂ ଆଇକନିକ୍ ଇକୋସିଷ୍ଟମ୍ ର ସୁରକ୍ଷା

ସ୍ଥାୟୀ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷର ବିକାଶକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଉଥିବା ମତ୍ସ୍ୟ ନୀତି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ପରିବେଶର ପରିବେଶଗତ ଅଖଣ୍ଡତା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂରକ୍ଷିତ ପ୍ରଜାତି ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ମାଙ୍ଗ୍ରୋଭସ୍, ସମୁଦ୍ର ଘାସ, ଏବଂ ପ୍ରବାହି ଶୈବାଳ ଉପକୂଳ ସାମୁଦ୍ରିକ ଇକୋସିଷ୍ଟମର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ଏବଂ ଅନେକ ମତ୍ସ୍ୟ ପ୍ରଜାତି ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ସ୍ତନ୍ୟପାୟୀ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବାସସ୍ଥାନ ସମେତ ବିଭିନ୍ନ ପରିସଂସ୍ଥା ସେବା ଯୋଗାଇଥାଏ ।

ଏହିପରି ପରିସଂସ୍ଥା (ଇକୋସିଷ୍ଟମ) ଆନ୍ଥ୍ରୋପୋଜେନିକ୍ ପ୍ରଭାବରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରହିବ । ସେହିଭଳି ଅନେକ ବିଲୁପ୍ତପ୍ରାୟ ପ୍ରଜାତି ମଧ୍ୟ ନଦୀ (ଗ୍ୟାଙ୍ଗେଟିକ୍ ଡ଼ଲଫିନ୍) ରେ ବାସ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଜନସଂଖ୍ୟାକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯିବ ।

୬.୬.୪. ମାଛ ଭୋଜନ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ କିଶୋରମାନଙ୍କର ବନ୍ୟ ସଂଗ୍ରହକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା

ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନରେ ଭାରତ ଏକ ନୂତନ ପ୍ରବେଶକାରୀ । ଆଗରୁ ମାଛ ଭୋଜନ ଆମଦାନୀ ହେଉଥିଲା କିନ୍ତୁ ବର୍ତମାନ ଘରୋଇ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବା ପରେ ଭାରତ ମାଛ ଖାଦ୍ୟର ଏକ ନିଟ୍ ରପ୍ତାନିକାରୀ । ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ବିହନ ସଂଗ୍ରହ ଉପରେ ଏକ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମଧ୍ୟ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଏକ ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା । ସାଧାରଣତଃ ଜଳକୃଷି ମାଛ ଭୋଜନ ଏବଂ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଥିବାବେଳେ ବାସ୍ତବରେ ଧରିବା ଏବଂ ଚାଷ ହୋଇଥିବା ଏକ ମତ୍ସ୍ୟ ଉଭୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । ଫାର୍ମ ପୋଖରୀରେ ସଂଗୃହିତ ପ୍ରାକୃତିକ ବୀଜ ଛାଡ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଜାତିର ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାଏ ଯାହାକି ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଜାତିଗୁଡ଼ିକୁ ବଜାୟ ରଖିବାବେଳେ ଅନ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରାଯାଇଥାଏ । ମତ୍ସ୍ୟ ଭୋଜନ ଉତ୍ପାଦନ ୟୁନିଟ୍ ଗୋଟିଏ ପଟେ ଆବର୍ଜନା ମାଛ ର ଉପଯୋଗରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି କିନ୍ତୁ ଏହିପରି ୟୁନିଟ୍ ବିସ୍ତାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନେ ବର୍ତମାନ ବିନାଶକାରୀ ଗିଆର ବ୍ୟବହାର କରି ଯେକୌଣସି ଆକର ର ମାଛ ଏପରି ସଂରକ୍ଷିତ ମାଛ ମଧ୍ୟ ଧରୁଛନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣାଟକରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବା ମାଛଖାଦ୍ୟରେ ସାମୁଦ୍ରିକ କ୍ଷୁଦ୍ରମାଛ (ସାର୍ଡ଼ିନ) କୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି ଯଦ୍ୱାରା କି ସାର୍ଡ଼ଇନ୍ ମାଛର ସାନ୍ଦ୍ରତା ଉପରେ ନକରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଛି । ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ଏହିପରି ରୂପାନ୍ତରିତ ଭୋଜନ ପାଇଁ ମାଛ ପ୍ରଜାତିର ବ୍ୟବହାରକୁ ନିରୁତ୍ସାହିତ କରିବ । ଅଧିକନ୍ତୁ ବିକଳ୍ପ ଉତ୍ସରୁ ଏବଂ ନିରନ୍ତର ଅମଳ ହୋଇଥିବା ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନରୁ ମାଛ ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ଉପରେ ଆର୍‌ଏଣ୍ଡଡ଼ି ଉତ୍ସାହିତ ହେବ ଏବଂ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାଛ ଖାଦ୍ୟର ନିରନ୍ତର ଯୋଗାଣ ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର (କୁକୁଡ଼ା, ଜଳଚର ଇତ୍ୟାଦି) ପାଇଁ ସମୁଦାୟ ମାଛ ଭୋଜନ ଆବଶ୍ୟକତା ଆକଳନ କରାଯିବ ।

୬.୬.୫ ନୀଳ ଅର୍ଥନୀତି ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ସ୍ଥାନିକ ଯୋଜନା

ଭାରତର ଉପକୂଳ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ପରିବେଶ ଉଚ୍ଚ ଉତ୍ପାଦନକ୍ଷମତା ସହିତ ବିଶ୍ୱର ସବୁଠାରୁ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଭଟା ବା ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ପରିସଂସ୍ଥା ଇକୋସିଷ୍ଟମ୍ । ଏହି ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ନିରାପତା ଏବଂ ଲାଭଜନକ ନିଯୁକ୍ତି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ନୀଳ ଅର୍ଥନୀତି ଏକ ଉତମ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଯଦି ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକ ସଂପଦ ଭାବରେ ଉତ୍ପାଦିତ ହୁଏ ଏବଂ ସୁପରିଚାଳିତ ହୁଏ । ଭାରତ ନୀଳ ଅର୍ଥନୀତି ର ପରିଭାଷା ବିକଶିତ କରିଛି । ନୀଳ ଅର୍ଥନୀତି ହେଉଛି ଭାରତର ଆଇନଗତ ଅଧିନରେ ଥିବା ସାମୁଦ୍ରିକ ଅଂଚଳର ସାମ୍ଭାବ୍ୟ ଅର୍ଥନୈତିକ ଉତ୍ସକୁ ଅନୁସଂଧାନ କରି ଅନୁସରଣ କରିବା ଓ ମହାସାଗରର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ରକ୍ଷା ପ୍ରତି ଯତ୍ନବାନ ହେବ ଅଧୀନରେ ଅଛି । ନୀଳ ଅର୍ଥନୀତି ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ବ୍ୟବହାରକୁ କ୍ଷମତା ସହିତ ଯୋଡ଼ିଥାଏ ଏବଂ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶ ଏବଂ ପରିବେଶ ସ୍ଥିରତା ପାଇଁ ଏକ ସମନ୍ୱିତ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଧାରଣା କରେ । ଏହା ଉଭୟ ସାମୁଦ୍ରିକ ଯାହାକି ସାମୁଦ୍ରିକ ସମ୍ବଳ ଏବଂ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଯାହା ଉପକୂଳ ସମ୍ବଳ ଅଟେ । ବର୍ତମାନର ଆକଳନ ଅନୁଯାୟୀ ମୋଟ ଭାଲ୍ୟୁ ଆଡ଼େଡ଼୍ (ଜିଭିଏ) ରେ ମାପାଯାଇଥିବା ଭାରତରେ ନୀଳ ଅର୍ଥନୀତିର ଆକାର ହେଉଛି କ୍ରମାଗତ ମୂଲ୍ୟରେ ଆଇଏନ୍‌ଆର୍ ୪.୬ ଲକ୍ଷ ଏବଂ ବର୍ତମାନର ମୂଲ୍ୟରେ ଆଇଏନ୍‌ଆର୍ ୫.୫ ଲକ୍ଷ କୋଟି ।

ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ର ଭାରତୀୟ ଅର୍ଥନୀତିର ଏକ ଗତିଶୀଳ ବିଭାଗ ଭାବରେ ଉଭା ହେଉଛି ଏବଂ ଆଗାମୀ ଅବଧିରେ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପଥରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି । ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳକୃଷି ମଧ୍ୟ ନୀଳ ଅର୍ଥନୀତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦାନ । ଏହି ପଦକ୍ଷେପ ଖାଦ୍ୟ ନିରାପତା, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ହ୍ରାସ ଏବଂ ଜଳ ସମ୍ପଦର ନିରନ୍ତର ପରିଚାଳନାରେ ପୁଞ୍ଜି ବିନିଯୋଗ ଏବଂ ନୂତନତ୍ୱକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଛି । ସାମୁଦ୍ରିକ ଖାଦ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ବିଶେଷ ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ନିରନ୍ତର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଜଳ ସମ୍ପଦର ପରିଚାଳନାରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ପାଇଁ ଏହି ପଦକ୍ଷେପ ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରେ ।

ତଥାପି, ମହାସାଗର ପାଇଁ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ଚାହିଦାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସାମୁଦ୍ରିକ ସ୍ଥାନିକ ଯୋଜନା (ଏମଏସପି) ର ଆବଶ୍ୟକତା ଯାହା ନୀଳ ଅର୍ଥନୀତିର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପକରଣ ଅଟେ । ସମୁଦ୍ରରୁ ଖଣିଜ ଏବଂ ତୈଳ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଉତୋଳନ ପାଇଁ ବଢୁଥିବା ଚାହିଦା, ସାମୁଦ୍ରିକ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟ୍ରାଫିକ୍ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ରଣନୀତିକ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ଥାନ ସଂରକ୍ଷଣ ସହିତ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ସ୍ଥାନ ହ୍ରାସ ପାଉଛି । ଏହି ସମସାମୟିକ ବିକାଶକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ନୀତି ଏକ ଦୃଢ଼ ଏମ୍ଏସ୍ପି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବ ଯାହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଯେ ସମସ୍ତ ଅର୍ଥନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସେମାନଙ୍କର ଉଚିତ ସ୍ଥାନ ପାଇବ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ହ୍ରାସ ପାଇବ । ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ, ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକରୁ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ସହାୟତା ମଧ୍ୟ ମାଗାଯିବ ।

୬.୭ ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ସୁରକ୍ଷା ଜାଲ

୬.୭.୧ କ୍ଷୁଦ୍ର ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଏବଂ ଜଳକୃଷି ସୁରକ୍ଷା

ଉଭୟ ସାମୁଦ୍ରିକ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଜଳରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଭାରତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷର ମୌଳିକ ଗୁଣ ହେଉଛି କ୍ଷୁଦ୍ର ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି (ଏସ୍ଏସ୍ଏଫ୍) ର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ । ସମାନ ଚିତ୍ର ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଯେଉଁଠାରେ ଅଧିକାଂଶ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀଙ୍କ ପାଖରେ ବହୁତ ଛୋଟ ହୋଲ୍ଡିଂ ଅଛି ଏବଂ ଘରୋଇ ପୋଖରୀରେ ମାଛ ଚାଷ କରନ୍ତି । କ୍ଷେତ୍ରର ଏହି ଗୁଣର ଉଭୟ ଆଶା ଏବଂ ସମସ୍ୟା ରହିଛି । ରୋଜଗାରର ଉତ୍ପାଦନ ପୁଞ୍ଜି ନିମ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତାଠାରୁ ସାମାନ୍ୟ ମଧ୍ୟମ, ସରଳ ଟେକ୍ନୋଲୋଜିର ବ୍ୟବହାର ଇତ୍ୟାଦି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଏବଂ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଅଂଚଳ ଗ୍ରାମଂଚଳରେ ନଦୀ ଅଂଚଳ ଏବଂ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ଅଂଚଳରେ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇଛି । ଆବଶ୍ୟକ ଭିତିଭୂମି ସୃଷ୍ଟି ସହଯୋଗ ଏବଂ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା, ମାର୍କେଟିଂ, ମନିଟରିଂ ଏବଂ ବିନିଯୋଗ ଏବଂ ଉଦ୍ଭାବନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କମ୍ କ୍ଷମତା ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ଏକ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ।

ଏସ୍ଏସ୍ଏଫ୍ କୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରଥମ ଏବଂ ସର୍ବପ୍ରଥମ ନୀତି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ହେଉଛି (କ) ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଏବଂ ଜାତୀୟ ପରାମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷୁଦ୍ର-ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଶବ୍ଦକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା । ନୀତି ସହାୟତା ପାଇଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି (ଖ) କ୍ଷୁଦ୍ର ଅପରେଟରମାନଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱ-ସଂଗଠିତ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଡ଼ିଜାଇନ୍ କରିବା (ଗ) ନିର୍ମାଣ ଦକ୍ଷତା, ପାରଦର୍ଶୀତା ଏବଂ ଉଦ୍ୟୋଗତା (ଘ) ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଗୋଷ୍ଠୀ (ଏସ୍ଏଚ୍ଜିଏସ୍) ସମବାୟ ସମିତି, ମତ୍ସ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନ, ଏଫ୍ଏଫ୍ପିଓ ଗୁଡ଼ିକରେ ସଂଗଠିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟମକୁ ମାପିବା (ଙ) ଏସ୍ଏସ୍ଏଫ୍ ପାଇଁ ପ୍ରାକୃତିକ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ସମ୍ବଳ ଚିହ୍ନଟ ଆବଟଂନ (ଚ) ଟୁଲ୍ ବକ୍ସର ବିକାଶ ବିଶେଷକରି ଏସ୍ଏସ୍ଏଫ୍ ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖାପ

ପାଉଥିବା କୌଶଳ ଓ ତାର ଉତ୍ସ ଏବଂ (ଛ)ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ସାମାଜିକ ନିରାପତା ଜାଲର ଉନ୍ନତି ବିଶେଷତ୍ୱ ଜୀବନବୀମା, ସେମାନଙ୍କ ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ଏବଂ ଗିଅର ଏବଂ ପ୍ରକୃତି ରୁ ମିଳୁଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପତି ମାଧ୍ୟମରେ ।

ସାମାଜିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶମୂଳକ ବୁଝାମାଣା ଯେପରିକି ଜମି ଏବଂ ଜଳ ବ୍ୟବହାର ନୀତି, ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ମାଛଧରା କୌଶଳ ଅନୁଶୀଳନ ସାମୁଦ୍ରିକ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଜଳର ବିକଳ୍ପ ବ୍ୟବହାର ଇତ୍ୟାଦିରେ ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଏଫ୍ ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ମତ୍ସ୍ୟନୀତି ଆବଶ୍ୟକ ସହାୟତା ହେବ । ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଏଫ୍ ର ଅବଦାନ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବ ଜରୁରୀ ଅଟେ ଯାହା ପ୍ରାୟତଃ ଲୁକ୍କାୟିତ ଏବଂ ଅଜ୍ଞାତ ରହିଛି ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ସେକ୍ଟରକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଏଫ୍ ର ପରିସର ଏବଂ ଗୁଣ ଉପରେ ସହମତ ।
- ସାମାଜିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶମୂଳକ ବୁଝାମଣାରେ ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଏଫ୍ ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଏବଂ ଯୋଗଦାନ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।

୬.୭.୨. ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା ଲିଙ୍ଗଗତ ସମାନତା ଏବଂ ନିର୍ମାଣ ସ୍ଥିରତା ବୈଠକ

ସରକାର ବର୍ତମାନର କଲ୍ୟାଣମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ଜାରି ରଖିବାକୁ ଚିନ୍ତା କରିବେ ଏବଂ ଦେଶର ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ୍ଷ ଲାଭ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ଯୋଜନା (ଡ଼ିବିଟିଏସ୍) ମାଧ୍ୟମରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନିରାପତା ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆହୁରି ମଜବୁତ କରିବେ । ଏହିପରି ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର କଲ୍ୟାଣ ବୀମା ଗୃହ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁବିଧା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ ।

ଅତ୍ୟଧିକ ପ୍ରକୃତିର ପାଣିପାଗ ଘଟଣା ଯେପରିକି ଝଡ଼ ସୃଷ୍ଟି, ଘୂର୍ଣ୍ଣିବଳୟ, ଭୟଙ୍କର ତରଙ୍ଗ ଏବଂ ବନ୍ୟା ପରି ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବ । ସେହିଭଳି ତୈଳ ଉଚ୍ଛୁଳା ମନୁଷ୍ୟକୃତ ବିପର୍ଯ୍ୟୟକୁ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବ ଏବଂ ପ୍ରଭାବିତ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବିକା ପୁନରୁଦ୍ଧାରରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ । ସମୁଦ୍ରରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ଜୀବନ ନଷ୍ଟ ହେଲେ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସହଜ ହେବ ଯାହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ପରିବାରକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ ।

ପ୍ରବାସୀମାନେ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରମଶକ୍ତିର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦାନ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି । ପାରମ୍ପାରିକ ଭାବରେ ତାମିଲନାଡୁ ଏବଂ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶର ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ଯାଇ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜରେ ଶ୍ରମ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ନିକଟ ଅତୀତରେ ଆସାମ, ବଙ୍ଗଳା ଏବଂ ବିହାର ପରି ନଦୀଶଯ୍ୟା ରାଜ୍ୟ ଅଚଂଳରୁ ପ୍ରବାସୀମାନେ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଡ଼ଙ୍ଗା ଏବଂ ଜଳକୃଷି ଚାଷଜମିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ପର୍ଯ୍ୟପ୍ତ କୌଶଳ ଏବଂ ପରିଚୟ ରେକର୍ଡ଼ର ଅଭାବ ସହିତ ଏହିପରି ପ୍ରବାସୀ ଶ୍ରମିକମାନେ ଜୀବିକା ପାଇଁ ନିଜ ଜୀବନକୁ ବିପଦରେ ପକାଉଛନ୍ତି । ନୀତି ପ୍ରଣୟନ ଏହିପରି ପ୍ରବାସୀ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସରଳ କରିବ । ଯେଉଁଥିରେ ମାଛଧରା ଡ଼ଙ୍ଗାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସେମାନଙ୍କ ରେକର୍ଡ଼ର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ସମୁଦ୍ରରେ ଆଘାତ କିମ୍ୱା ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ବୀମା ସୁବିଧା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ସେହିଭଳି, ମାଛ ଫାର୍ମ ଏବଂ ହ୍ୟାଚେରୀ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କାରଖାନାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିବେଶ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ ।

ଅଧିକାଂଶ ହିତାଧିକାରୀ କୁହନ୍ତି ଯେ ମତ୍ସ୍ୟ ଭଣ୍ଡାରରୁ ମାଛଧରା ନିଷେଧା କରାଯିବା ଦ୍ୱାରା ମତ୍ସ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ସକରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଛି ।

ମତ୍ସ୍ୟ ଭଣ୍ଡାରର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ମତ୍ସ୍ୟ ନିଷେଧର ସକରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ଏକ ବଡ଼ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱର ଦିଆଯାଇଛି । କେତେକ ଉପକୂଳବର୍ତୀ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ହିତାଧିକାରୀମାନେ ବର୍ତମାନ ୬୧ ଦିନରୁ ନିଷେଧାଦେଶକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି । ନିଷେଧାଦେଶର ଲାଭଦାୟକ ପ୍ରଭାବ ଏବଂ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ସହଯୋଗକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସରକାର ମାଛଧରା ନିଷେଧାଦେଶ ସମୟରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ୟାକେଜକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ କରିବେ । ଏହା କେବଳ ସମ୍ବଳ ସଂରକ୍ଷଣରେ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ବର୍ଦ୍ଧିତ ଯୋଗଦାନକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବ ନାହିଁ ବରଂ ମାଛ ଷ୍ଟକଗୁଡ଼ିକର ନବୀକରଣ ଏବଂ ପୁନରୁଦ୍ଧାରରେ ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ଯାହା ହ୍ରାସ ପାଇବାର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଉଛି ।

ମତ୍ସ୍ୟ ସମବାୟ ସମିତି ଗୁଡ଼ିକ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଚାଲୁ ରହିଛି ଏବଂ କେତେକ ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ରେ ଏହି ସମବାୟ ସମିତି ଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କର ସଫଳତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି । ମତ୍ସ୍ୟ ସମବାୟ ସମିତିଗୁଡ଼ିକ ସମାଜକୁ ସର୍ବୋତମ ସେବା ଯୋଗାଇପାରିବେ ଯଦି ସେମାନେ ଭଲ ବ୍ୟବସାୟ ମଡ଼େଲ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଯାହା ଉଭୟ ଅମଳ ଏବଂ ଅମଳ ପରବର୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ । ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ ଏବଂ ବୈଷୟିକ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ମାଧ୍ୟମରେ ମତ୍ସ୍ୟ ସମବାୟ ସମିତି ଏବଂ ଏଫ୍ଏଫ୍ପିଓ କୁ ସରକାର ଆହୁରି ସୁଗମ ତଥା ମଜବୁତ କରିବେ । ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାନ ଭିତିକ ପନ୍ଥା ଅବଲମ୍ବନ କରିବାରେ ସମବାୟ ସମିତିକୁ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯିବ ।

ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ହସ୍ତଶିଳ୍ପ କ୍ରୟ ପାଇଁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଋଣର ଉପଲବ୍ଧତା ପ୍ରାୟତଃ ବହୁତ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଲାଭ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକୃତି ଯୋଗୁଁ ଅନେକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆର୍ଥିକ ଏବଂ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଋଣ ଜାଲରେ ପଡ଼ିଯାଇଛନ୍ତି । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିର ସମାଧାନ ପାଇଁ ସରକାର ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କୁ ଉଦାର ସର୍ତାବଳୀ ଏବଂ ସର୍ତ ସହିତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ ଉପରେ ବିଚାର କରିବେ । ସେହିଭଳି, ପଲିସି ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦ ଯଥା ଗିୟର ଏବଂ ଶିଳ୍ପ ଭଳି ବୀମା ଅଧୀନରେ ଆଣିବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିବ । ଏହା ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସମୟରେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବାହାରେ ଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ କ୍ଷତି ପୂରଣ କରିବାରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ସେହିଭଳି ଜଳକୃଷି କୃଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଫସଲ ବୀମା ଯୋଗାଇବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପତିର ଏରେଟର ଓ୍ୱାଟର ପମ୍ପର ବୀମା କରଣ ହେବ ।

ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭାଗରେ ଅମଳ ପରବର୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ମହିଳାମାନେ ମୋଟ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ପ୍ରାୟ ୬୯ ପ୍ରତିଶତ ପରିବାର ପ୍ରତିପୋଷଣ ବ୍ୟତୀତ, ମହିଳାମାନେ ଏସ୍ଏଚଜି ମାଧ୍ୟମରେ ମାଛ ବିକ୍ରୟ, ମାଛ ଶୁଖାଇବା, ଶାମୁକା ସଂଗ୍ରହ, ଜାଲ ସିଲେଇ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ମତ୍ସ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କର ବର୍ତମାନ ଉଦାହରଣ ବଢୁଛି । ମହିଳାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭୂମିକାକୁ ସରକାର ସମର୍ଥନ କରିବେ ଏବଂ ମହିଳା ସମବାୟ ସମିତି ଗଠନ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥନକୁ ଆହୁରି ବଢାଇବେ । ମହିଳା ଅନୁକୂଳ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ଯୋଜନା, ଉତମ କାର୍ଯ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ଯାହା ଏଫ୍ଏଚ୍ ଏବଂ ଏଫ୍ଏଲ୍ସି ରେ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ । ଖୁଚୁରା ମାର୍କେଟିଂ ପାଇଁ ପରିବହନ ସୁବିଧା କ୍ଷୁଦ୍ର ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ, ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ

ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଉତ୍ସାହ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନାରେ ସେମାନଙ୍କର ସକ୍ରିୟ ଯୋଗଦାନକୁ ସହଜ କରିଥାଏ ସହ-ପରିଚାଳନା ସଂରଚନା ସହିତ ଯେଉଁଠାରେ ବି ସେଟଅପ୍ ହୁଏ ।

ସମାନ ଢଙ୍ଗରେ ଏବଂ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତିର ପ୍ରତିବଦ୍ଧତାକୁ ଅନୁସରଣ କରି ମହିଳା ସମଲିଙ୍ଗୀ, ପୁସମଲିଙ୍ଗୀ, ଉଭୟଲିଙ୍ଗୀ, କିନ୍ନର ଏଲ୍‌ଜିବିଟିକ୍ୟୁ୨+ ମାନଙ୍କୁ ଜଳକୃଷି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଜୀବିକା ଯୋଗାଇଦେବ । ହ୍ରାସ ପାଉଥିବା ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପଦକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ଉପକୂଳରେ ବିସ୍ତାରିତ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପାଇଁ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହର ଅତିରିକ୍ତ ବିକଳ୍ପ ଉତ୍ସ ଜରୁରୀ ଅଟେ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଷୟିକ ଏବଂ ଇକୋ-ଟୁରିଜିମ୍ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବେଚନା କରାଯାଏ ଏବଂ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହର ଅତିରିକ୍ତ ବିକଳ୍ପ ଉତ୍ସ ପାଇଁ ଉଭୟ ଉତମ ସମ୍ଭାବନା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ।

ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟରେ ଭାରତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସାମୁଦ୍ରିକ ସୀମା ରେଖା (ଆଇଏମ୍‌ବିଏଲ୍) ଅତିକ୍ରମ କରିବାର ଘଟଣା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଏହିଭଳି ଅତିକ୍ରମ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାର ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ହେଗରେ ସ୍ଥାୟୀ କୋର୍ଟ ଅଫ୍ ଆବିଟ୍ରେସନ୍ ଦେଇଥିବା ବିଚାର ଆଧାରରେ ଆଇଏମ୍‌ବିଏଲ୍‌ର ପୁନଃ ନିର୍ଣ୍ଣୟ । ଏହିପରି ଘଟଣାକୁ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ସରକାର ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ସଚେତନତା ଏବଂ ତାଲିମ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ବିଚାର କରିବେ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆଇଏମ୍‌ବିଏଲ୍ କ୍ରସିଂକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯିବ ।

ଅଧିକନ୍ତୁ ଭସାପୋଲ, ମାଛଧରା ଜାହାଜ ନିର୍ମାଣ ପ୍ରାଙ୍ଗଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜ ନିର୍ମାଣ ଦେଶରେ ଏକ ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ର ସ୍ୱରୁପ୍ ହୋଇଆସୁଛି । ଯାହା ଖରାପ ଗୁଣବତାର ଜାହାଜ ନିର୍ମାଣକୁ ଆଗେଇ ନେଇଛି ଯାହା ସ୍ଥିରତା, ମାଛ ଧରିବା ପାଇଁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ, କର୍ମଚାରୀ ରହଣି, ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ରୋଷେଇ ଘର ଏବଂ ଶୌଚାଳ୍ର, ଫାଇବର ରେନଫୋର୍ସଡ୍ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ (ଏଫ୍‌ଆର୍‌ପି) ର ବୃଦ୍ଧି ସହିତ ଏହିପରି ୟାର୍ଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଖରାପ ଗୁଣାତ୍ମକ ଡ଼ଙ୍ଗା ନିର୍ମାଣ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଜାହାଜ ନିର୍ମାଣ ୟାର୍ଡ଼ର ପଞ୍ଜିକରଣ, ସମୁଦ୍ରକୂଳ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜର ବାର୍ଷିକ ସର୍ଭେ. ଯୋଗାଯୋଗ ଏବଂ ନିରାପତା ଉପକରଣର ନିୟମିତ ଯାଂଚ ପାଇଁ ସାମୁଦ୍ରିକ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ର ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନିୟମ (ଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଆର୍‌ଏଏସ୍) ର ପରିସର ବୃଦ୍ଧି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏହି ନୀତିରେ ସ୍ୱର ଉତୋଳନ କରିବ । ଆଇଆରଏସ୍ ସମାନ ବୈଷୟିକ ସଙ୍ଗଠନ ମାଧ୍ୟମରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜ ପାଇଁ ମାନକ ଡ଼ିଜାଇନ୍ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତା, ନିର୍ମାଣ ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାହାଜ ନିର୍ମାଣର ନିରନ୍ତର ମନିଟରିଂ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି ରଖିବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଏକ ନିରାପତା ଜାଲ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ କଲ୍ୟାଣମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ଜାରି କରିବା ।
- ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ପ୍ରବାସୀ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୁରକ୍ଷା ଜାଲ ଯୋଗାଇବା ।
- ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କୁ ସହାୟତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।
- ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ସାଂଗଠନିକ ଏବଂ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ ଏବଂ ବୈଷୟିକ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ମାଧ୍ୟମରେ ମତ୍ସ୍ୟ ସମବାୟ ସମିତି ଏବଂ ଏଫ୍‌ଏଫ୍‌ପିଓ ଗୁଡ଼ିକୁ ସୁଗମ ତଥା ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା ।

- ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ କୃଷକମାନଙ୍କୁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଋଣ ଯୋଗାଇବା ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ସମ୍ପତି ପାଇଁ ବୀମା ସୁବିଧା ଯୋଗାଇବା ।
- ମହିଳା ସମବାୟ ସମିତି, ଏସ୍‌ଏଚ୍‌ଜି, ଏଫ୍‌ଏଫ୍‌ପିଓ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ଏବଂ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରର ପରିବେଶରେ ଉନ୍ନତି ମାଧ୍ୟମରେ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଅମଳ ହୋଇଥିବା ସମ୍ବଳ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ନିର୍ଭରଶୀଳତା ହ୍ରାସ କରିବା । ଦୁର୍ଘଟଣା ଏଡ଼ାଇବା ଓ ସାମୁଦ୍ରିକ ସୀମା ହଠାତ୍ ଅତିକ୍ରମ ନକରିବା ପାଇଁ ଜାହାଜ ଡ଼ିଜାଇନ୍ ଏବଂ ନାଭିଗେସନ୍ ସଚେତନତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।

୬.୮. ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନା

୬.୮.୧ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ସମ୍ବଳର ସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିମାନ ବ୍ୟବହାରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା

୧୨ ନଟିକାଲମାଇଲ୍ସ ରୁ ଅଧିକ ଜଳରେ ଥିବା ସଂପଦଗୁଡ଼ିକର ଶୋଷଣର ବିକାଶକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଇଇଜେଡ୍ ଏବଂ ଏବିଏନ୍‌ଜେ ରେ ଜାତୀୟ ଫ୍ଲିଟ୍ ଦ୍ୱାରା ମତ୍ସ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାର ଏକ ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ବିସ୍ତୃତ ଆଇ ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଏହା ଇଇଜେଡ଼ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ନାୟୀ ଉତରଦାୟୀ ଏଜେନ୍ସି ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାବହୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱଷ୍ଟ ନିୟାମବଳୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସହ ଏମସିଏସ୍ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡ଼ିକ ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱଷ୍ଟ ନିୟମ ଅନୁସରଣ କରିବ ।

ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ସମ୍ବଳ ବ୍ୟବହାରରେ କ୍ରମାଗତ ପରିବର୍ତନ ସହିତ ଭାରତରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଗତିଶୀଳ । ୧୯୮୦ ଦଶକରୁ ଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଆର୍‌ଏ ଗୁଡ଼ିକ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ଏବଂ କିଛି ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳକୁ ବାରଣ କରି ୧୯୯୦ ଦଶକର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଆର୍‌ଏ ଗୁଡ଼ିକ ରହିଥିଲା । ଏହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଅଧିକାଂଶ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଚୁକ୍ତିନାମ ବ୍ୟବସ୍ଥା (୧୯୮୨ ୟୁଏନ୍‌ସିଏଲ୍‌ଓଏସ୍, ୧୯୯୨ ୟୁଏନ୍‌ଏଫ୍‌ଏସ୍‌ଏ, ୧୯୯୫ ଏଫ୍‌ଏଓ ସିସିଆର୍‌ଏଫ୍) ଗ୍ରହଣ ପୂର୍ବରୁ ଅଧିକାଂଶ ଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଆର୍‌ଏ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ନୀତି ଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଆର୍‌ଏ ରେ ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନା ସମସ୍ତ ଦିଗକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆର୍ନ୍ତଜାତୀୟ ଯନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ମଧ୍ୟ ଆଲାଇନ୍ କରିଛି । ଉପକୂଳବର୍ତୀ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର ପାଇଁ ଏକ ମଡ଼େଲ୍ ବିଲ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦ୍ୱାରା ଏହା କରାଯିବ ।

ସେହିଭଳି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ଜଳକୃଷି ପାଇଁ ଏକ ମଡ଼େଲ୍ ବିଲ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ଯାହା ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ବିଦ୍ୟମାନ ଆଇନଗୁଡ଼ିକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କୁ ସମସାମୟିକ କରିବ ଏବଂ ପ୍ରସଙ୍ଗଗତ ଆବଶ୍ୟକତା ମାନିବା ପାଇଁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଆର୍‌ଏ ରେ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବିଦ୍ୟମାନ ନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀକୁ ଅଦ୍ୟତମ କରିବା ଏବଂ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଉପକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ମଧ୍ୟ ସମାନ୍ତରାଳ ।
- ଇଇଜେଡ଼ ୧୨-୨୦୦ ନଟିକାଲ୍ ମାଇଲ୍ ଅଂଚଳରେ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷର ନିୟମାବଳୀ ।

- ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳଚର ପାଇଁ ଏକ 'ମଡ଼େଲ ବିଲ୍' ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଯାହା ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ବିଦ୍ୟମାନ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା କିମ୍ବା ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ ।

୬.୮.୨ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମୂହ

ଗୋଷ୍ଠୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗଠନ: ସଫଳ ଉତ୍ସ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରାକ୍ ଆବଶ୍ୟକତା ହେଉଛି ସଂପତିର ବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଅର୍ଥାତ୍ ସଂପତିର ମାଲିକ କିଏ ସଂରକ୍ଷଣ ପାଇଁ କିଏ ଦାୟୀ ରହିବ କେଉଁମାନେ ପ୍ରୋକ୍ତ ସଂପତି ବ୍ୟବହାରକୁ ଲାଭ ଅର୍ଜନ କରିବେ । ଭାରତରେ ସଂପତି ମାଲିକାନା ଅସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ଅସ୍ପଷ୍ଟ । ରାଜ୍ୟର ସରକାର ଏହି ସମ୍ବଳର ମାଲିକ ଥିବାବେଳେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଏହାର ମାଲିକାନା ଉପରେ ଦୃଢ଼ୟ ପୈତୃକ ପାରମ୍ପରିକ ଅଧିକାର ଦାବୀକରେ । ଉଭୟ ଆଇନଗତ କରିବାର ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ହେଉଛି ସହ ପରିଚାଳନା । କେରଳ ଏବଂ ତାମିଲନାଡୁର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ପୁଡୁଚେରୀର କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ବର୍ତମାନ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶାସନିକ ସ୍ତରରେ (ଗ୍ରାମ, ଜିଲ୍ଲା, ରାଜ୍ୟ) ସେମାନଙ୍କ ଅଧିକାର ଏବଂ କର୍ତବ୍ୟର ଏକ ଚାର୍ଟର୍ ସମେତ ସହ ପରିଚାଳନା ସଂରଚନା ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆଇନଗତ ପ୍ରଶାସନିକ ସହାୟତା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ତଥା ଉପକୂଳବର୍ତୀ ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ କୁ ଏହିପରି ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମ ପରି ହେବ ।

ଇନପୁଟ୍ ଏବଂ ଆଉଟପୁଟ୍ ଯୋଗାଣ ପ୍ରଣାଳୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର କରିବା ଯୋଗାଣ ପ୍ରଣାଳୀର ଜ୍ଞାନ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟବସାୟିକ ସଂସ୍ଥାର ମୁଖ୍ୟ ଚାବି । ଏକ ଆଦର୍ଶ ସେଟିଂରେ ଉତ୍ପାଦନ ୟୁନିଟ୍ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଦ୍ରବ୍ୟର ଗୁଣବତା ଏବଂ ପରିମାଣ ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନ ରହିବା ଉଚିତ୍ ଯାହାକୁ ସେମାନେ ବଜାରରେ ଉତ୍ପାଦ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ । ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ଏକ ଡ଼ଙ୍ଗା କିମ୍ବା ଫାର୍ମରେ ହୋଇଥାଏ । ତଥାପି ମଧ୍ୟ ସତ୍ୱାଧିକାରୀଙ୍କ ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କ କୌଣସି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନାହିଁ । ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ ଡ଼ଙ୍ଗା ନିର୍ମାଣ ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ମାନକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ନାହିଁ, ଯାହା ନିଶ୍ଚିତ କରିପାରିବ ଯେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଟଙ୍କା ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟ ପାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ଜଳକୃଷିରେ ସେ ଅନ୍ୟ ଉତ୍ସରୁ କିଣୁଥିବା ବିହନ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ଉପରେ କିଛି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନାହିଁ । ଏଥିସହିତ, ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ କୃଷକମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ପାଦର ଅନ୍ତିମ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳ ଉପରେ ଏକ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନରେ ରହିଥନ୍ତି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ଏକ ମାୟୋପିକ୍ ଉତ୍ପାଦନ ରଣନୀତି ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଏକ 'ସିଲୋ' ରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ଯାହା ସେମାନଙ୍କର ମୂଲ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିକୁ ଅନୁକୂଳ ହୁଏନାହିଁ କିମ୍ବା ସଂପଦର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ ନାହିଁ ।

ଏହି ନିତୀ ଦ୍ରବ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନମୁନା ବିବରଣୀ ଏବଂ ଚୁକ୍ତିନାମ ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଙ୍ଗାଣରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଡ଼ଙ୍ଗା ନିର୍ମାଣ, ଫାର୍ମ ସହିତ ଏକ ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବ । ଗୋଷ୍ଠୀ ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳାର ମାଲିକ ହେବା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ମତ୍ସ୍ୟ କୃଷକ ସମବାୟ ସମିତି ଏଫ୍ଏଫ୍ପିଓ ସହ ପରିଚାଳନା ସଂସ୍ଥା ଗଠନକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯିବ ।

ଏକକ ୱିଣ୍ଡୋ ପ୍ରଣାଳୀର ବିକାଶ: ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥାର ସଂସ୍କାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମତ୍ସ୍ୟ ପଶୁସଂପଦ ଓ ଗୋପାଳନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଅଧିନରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭାଗ ଖୋଲାଯାଇ ମାଛ ଚାଷ ଉପରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯଉଛି । ଅବଶ୍ୟ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟମ ବଂଟନ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ନୂତନ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷମତାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇ ନାହିଁ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟପରିସର ରହିଛି । ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଏକାଧିକ ପରିମାଣ (ମାନବ ଏବଂ ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ

ପାରସ୍ପରିକ କ୍ରିୟା, ଲ୍ୟାଣ୍ଡ ସ୍କେପ୍ ରୁ ସମୁଦ୍ର ସ୍କେପ୍, ସ୍ଥାନୀୟ, ଆଂଚଳିକ, ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ନିୟମ, ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତି ସୁରକ୍ଷା, ବାହ୍ୟ ଶକ୍ତି ପ୍ରତି ଦୁର୍ବଳତା, ବାଣିଜ୍ୟ ନିୟମାବଳୀ ମାଧ୍ୟମରେ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ପ୍ରୟାସ ଇତ୍ୟାଦି) । ନୂତନ ବିଭାଗକୁ ଗୋଟିଏ ଏଜେନ୍ସି ଭାବରେ ବିକଶିତ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଶାସନ, ସମନ୍ୱୟ ଏବଂ ନୀତି ସେଟିଂ (ଏହାର ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ) ଏବଂ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ।

ଉପରୋକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଆର୍‌ଏଣ୍ଡଡ଼ି, ଏମ୍‌ସିଏସ୍, ବାଣିଜ୍ୟ, ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସମ୍ପର୍କ, ବିକାଶ ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଅଧିନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ମିଶ୍ରଣ ଆବଶ୍ୟକ କରିବ । ଯାହାଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶାସନିକ ନିୟମାବଳୀର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଏବଂ ବିଭାଗ ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଆଗକୁ ବଢି ଏହି ନୀତି ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ବ୍ୟାପାର ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଛି । ଯାହା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବଢୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନୀଳ ଅର୍ଥନୀତି ସାମଗ୍ରିକ ଅବଦାନକୁ ବୃଦ୍ଧିପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି ।

ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ଚରୋଟି ମତ୍ସ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ (ଫିସ୍ ସର୍ଭେ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ (ଏଫ୍‌ଏସ୍)), ସେଂଟ୍ରାଲ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ ମତ୍ସ୍ୟ ନାଟିକାଲ୍ ଏବଂ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ଟ୍ରେନିଂ (ସିଆଇଏଫ୍‌ଏନ୍‌ଇଟି) ସେଂଟ୍ରାଲ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ କୋଷ୍ଟାଲ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପରି ଫିସିରିଜ୍ ନ୍ୟାସନାଲ୍ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ ପୋଷ୍ଟହାରେଭେଷ୍ଟ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି ଏବଂ ତାଲିମ (ଏନ୍‌ଆଇଏଫ୍‌ପିଏଚ୍‌ଏଟିଟି)ଙ୍କର ଆଦଶ କାର୍ଯ୍ୟଧିକାର ଏବଂ ଉପଯୋଗିତା ସମୀକ୍ଷା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେହିଭଳି ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ ବିକାଶ ବୋର୍ଡ଼ (ଏନ୍‌ଏଫଡ଼ିବି) କୁ ମଧ୍ୟ ସମୀକ୍ଷା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଏହି ସମସ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ କିପରି ପୁନଃ ଏକତ୍ରିକରଣ ହୋଇପାରିବ କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକ ଶକ୍ତି ଏବଂ ସମ୍ବଳର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପରିଚାଳନା କରି ମିଶ୍ରଣ ହୋଇ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣର ଅର୍ଥନୀତି ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ପାଂଚଟି ସଂଗଠନକୁ ମିଶାଇ ଏକ ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ବ୍ୟାପାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଦ୍ୱାରା ଆସନ୍ତା ଦଶନ୍ଧି ତଥା ପରବର୍ତୀ ସମୟରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ସହାୟତା ତଥା ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧିରେ ସହାୟକ ହେବ ।

ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ କାରବାର କରେ ଯାହା ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ସରକାର (ଡ଼ିଓଏଫ୍), କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର (ଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଏଏଚ୍ ଆଣ୍ଡ ଡ଼ି, କୃଷି ଏବଂ କୃଷକ କଲ୍ୟାଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଗୃହ ବିଭାଗ, ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ଶିଳ୍ପ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ) ପରିବେଶ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଜଳ ସମ୍ପଦ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ନଦୀ ବିକାଶ ଏବଂ ଗଙ୍ଗା ନବୀକରଣ, ଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ପୃଥିବୀ ବିଜ୍ଞାନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଇତ୍ୟାଦି) ଏବଂ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସଂସ୍ଥା । ଏହି ବହୁମୁଖୀ ଶାସନ ଗଠନ ଗୋଟିଏ ପଟେ ଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଏଏଚ୍‌ଆଣ୍ଡଡ଼ି ଏବଂ ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପଟେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଦୃଢ ସମନ୍ୱୟ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ, କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ମଧ୍ୟରେ ସମାନ ସହଯୋଗ ମଧ୍ୟ ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳକୃଷିର ନିରନ୍ତର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ଜରୁରୀ ଅଟେ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଆନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀସ୍ତରିୟ କମିଟି, ବିଭାଗ କମିଟି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂଯୋଜକ ସଂସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ସମସ୍ତ ଏଜେନ୍ସି ମଧ୍ୟରେ ଉତମ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଏକ ଯନ୍ତ୍ରିକଶୈଳ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଏହି ନୀତିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

କୃଷି କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ଏହାକୁ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ର ର ଦୀର୍ଘ ଦିନର ଚାହିଦା ରହିଛି ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହା ହ୍ରାସ ହୋଇଥିବା ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ଟିକସ, କୃଷି କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଜଳ, ଶକ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହାୟତା ସୁବିଧା ଉପଭୋଗ କରିପାରିବ । କୃଷି ପରି ଜଳକୃଷି ମଧ ଖାଦ୍ୟ ଚାଷରେ ନିୟୋଜିତ, ଏକ ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ତେଣୁ ଏକ ସ୍ତରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ଏହାର ବିସ୍ତାରକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବ ଏବଂ ଏହାର ଖାଦ୍ୟ ପୌଷ୍ଟିକତା ପୂରଣ କରିବାରେ ଦେଶକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଆହୁରି ମଧ ଏହି ନୀତି ଋଣ ଗ୍ରାହିତାର ସମସ୍ତ ଆବସ୍ଥକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ସଙ୍ଗେ ବୀମା ଏବଂ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରଠାରୁ ଖାଦ୍ୟ ଥାଳୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିବା ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ବର୍ଦ୍ଧିତ କରିବ ।

ଏହି ଯୋଜନାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି କୃଷିରେ ଏକ ସମକକ୍ଷ କ୍ଷେତ୍ର ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସହିତ କୃଷି ଏବଂ ତତ୍‌ସହଯୋଗୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଏକିଭୁତ କରିବା ଯାହାକି ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀଙ୍କର ଆୟକୁ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି: ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁଷ୍ଠାନ ନିର୍ମାଣ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଯେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେମାନଙ୍କର ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା, ତାଲିମ, ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ସେବା ଜ୍ଞାନ ବୃଦ୍ଧି ଓ ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନର ଆଧାର ବୈଷୟିକ ପୁନଃ ଆଭିମୁଖ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି । ଉତ୍ପାଦନ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମୂଲ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ବହୁଗୁଣିତ ହୋଇପାରିଛି । ଏହାକୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ମହିଳା ଏବଂ ପୁରୁଷଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ଯଥେଷ୍ଟ ନିମ୍ନସ୍ତରରେ ରହିଛି । ଏହି ବିଶ୍ଳେଷଣ ବିଭିନ୍ନ ପରିମାପର ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି ଯେପରିକି ସେବା ସଂଗଠନ କ୍ୟାଡ଼ର ବିଲଡ଼ିଂ ଆରୋହୀମାନସ୍ତର ଏବଂ ଚାକିରି ସମୟରେ ଟ୍ରେନିଂ ସୁଯୋଗ କ୍ୟାରିୟର ସୁଯୋଗ, ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଇତ୍ୟାଦି ଓ ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ର ନିମ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅଛି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାଥମିକ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ର ଯେପରିକି କୃଚି, ଏବଂ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସା ଏବଂ ପଶୁପାଳନ । ଅର୍ଥର ଉପଲବ୍ଧତା ଦେଶର ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ପୌଷ୍ଟିକତା ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୁରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏହାର ଦାୟିତ୍ୱ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହି କ୍ଷେତ୍ରଟି ନିକଟ ଅତୀତରେ ପାଇଥିବା ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସହିତ ମେଳ ଖାଇବା ପାଇଁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ମାନବ ସମ୍ବଳର ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପ୍ରାଥମିକତା ଦେବା ଏବଂ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ଜରୁରୀ ଅଟେ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ

- ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ରେ ମତ୍ସ୍ୟ ସମବାୟ ପରିଚାଳନା ସଂରଚନା ଗଠନ ପାଇଁ ଉତ୍ସାହ ସୃଷ୍ଟି ଏବଂ ସୁବିଧା କରିବା ।
- ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳା ଉପରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ମାଲିକାନାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- ଆନୁଷଙ୍ଗିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ସମନ୍ୱିତ ଶେଷ ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ।
- କାର୍ଯ୍ୟକାଳାପର ସମ୍ମିଶ୍ରଣ ତଥା ଏକକ ଝର୍କା ମାଧ୍ୟମରେ ବ୍ୟବସାୟର ସହଜତା ପାଇଁ ଆରଏଣ୍ଡଡ଼ି, ଏମ୍‌ସିଏସ୍, ବାଣିଜ୍ୟ, ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସମ୍ପର୍କ, ବିକାଶ ଇତ୍ୟାଦି ପରି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଗୁଡ଼ିକ କରିବା ପାଇଁ ବିଭାଗ ଅଧୀନରେ ଏକ ବିଶେଷ ବିଭାଗର ଏକ ସେଟ୍ ସ୍ଥାପନ କରିବାର ମାଧ୍ୟମ ଅନୁସନ୍ଧାନ ।
- ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ବ୍ୟାପର ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ସାମୁଦ୍ରିକ ବ୍ୟାପାର ବିଭାଗର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଗରେ ଆଗକୁ ବଢିବା ।

- ଦେଶର ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଏକ ନୀଳନକ୍ସା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।
- କୃଷି ସହିତ ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବେ ଜଳକୃଷି କରିବା ।

୬.୮.୩ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଏବଂ ଉଦ୍ୟୋଗୀତା

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରଠାରୁ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀମାନେ ଏକ ସହାୟକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିବାବେଳେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ଉଦ୍ୟୋଗୀ (ଉଭୟ ଅପଷ୍ଟ୍ରିମ ଏବଂ ଡ଼ାଉନିଷ୍ଟ୍ରିମ୍) ସମାନ୍ୟତମ ପରିବର୍ତନ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ରର ସଂଗଠନ ପରିବର୍ତନକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରି ରହିଥାଏ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ନୀତିଗତ ହସ୍ତକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକରେ ତାଲିମ, ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ତଥା ପାରମ୍ପାରିକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀଙ୍କ ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ବୃଦ୍ଧି କୁଶଳୀ ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷରୁ ସେମାନଙ୍କ ବୃତିଗତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଅଧିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ଏବଂ ଦକ୍ଷ ଉପାୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯିବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଆର୍‌ଏଣ୍ଡଡ଼ି ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକୁ ତାଲିମ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ ନିୟୋଜିତ କରିବା ।
- ଟାଇ ବିଲ୍ଡି ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ଆଭିମୁଖ୍ୟରେ ଉନ୍ନତି କରି ପରିଚାଳନା ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ ।

୬.୮.୪. ତଥ୍ୟ ଭିତିକ

ସଠିକ୍ ତଥ୍ୟ ହେଉଛି ନୀତି ପ୍ରଣୟନ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ପୂର୍ବ-ଆବଶ୍ୟକତା । ଗତ ୪-୫ ଦଶନ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ବହୁଗୁଣିତ ହେବା ସହିତ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ରି କୌଶଳ ପଛରେ ପଡ଼ିଛି । ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ଅବତରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତଥ୍ୟ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ପ୍ରୋଟୋକଲଗୁଡ଼ିକରୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଉଥିବାବେଳେ ଅନ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଘଟୁନାହିଁ । ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ପାଂଚ ବର୍ଷିଆ ଗଣନାକୁ ଛାଡ଼ି ଜଳକୃଷିର ସମେତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମାନ ସୂଚନା ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ । ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ପ୍ରକାଶନ ଜୈବିକ ଦିଗ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ସାମାଜିକ-ଅର୍ଥନୈତିକ ଗୁଣ ଗୁଡ଼ିକ ମାଧ୍ୟମରେ ଉପଲବ୍ଧ ସୂଚନା ଯଥେଷ୍ଟ କମ୍ ଅଟେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ଏବଂ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ଯେ ବିକାଶ ଢାଚାଂରେ ସୁତଥ୍ୟ ର ଉପଲବ୍ଧତା ଏକ ଦୁର୍ବଳ ଲିଙ୍କ ହୋଇ ରହିଆସିଛି । ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଯାନ୍ତ୍ରିକ କୌଣସି ସୃଷ୍ଟି ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବ ଯାହା କ୍ଷେତ୍ରର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗଗୁଡ଼ିକର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର କଭରେଜ୍ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଠିକ୍ ସମୟରେ ହେବ । ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପ୍ରଣାଳୀ ସ୍ୱଚ୍ଛ ବିନା ବାଧା ବିଘ୍ନରେ ସୁଗମ ହେବ । ପରିସଂଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ (ଏମ୍‌ଓଏସ୍‌ପିଆଇ) କୁ ମତ୍ସ୍ୟ ଓ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀଙ୍କ ପାଇଁ ନିୟମିତ ବ୍ୟବଧାନରେ ପରିସ୍ଥିତି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ସର୍ଭେ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯିବ । ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ତଥ୍ୟ ହାସଲ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ତଦାରଖ କରିବା ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ପ୍ରସାରରେ ସହଯୋଗ କରୁଥିବା ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭାଗ, ମତ୍ସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରଣାୟ, ଗୋ ଏବଂ ପଶୁପାଳନ, ବିଭାଗରେ ଜାତୀୟସ୍ତରୀୟ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ସୃଷ୍ଟି କରାଯିବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର

- ପ୍ରକ୍ରିୟା ତଦାରଖ କରିବା ଏବଂ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡ଼ିକୁ ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଜାତୀୟ ସ୍ତରୀୟ ପ୍ଲାଟଫର୍ମର ବିକାଶ ଯାହା ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପରି ତୁଳନା ଏବଂ ବିସ୍ତାରରେ ସହାୟକ ହେବ ।

୬.୮.୫ ଜ୍ଞାନ ବିତରଣ ଏବଂ ବୈଷୟିକ ସହାୟତା ବିସ୍ତାର

ଭାରତର ବିଶ୍ୱ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିବା ଆର୍‌ଏଣ୍ଡଡ଼ି ଅନୁଷ୍ଠାନର ଏକ ବିସ୍ତୃତ ନେଟୱାର୍କ ଅଛି । ଭାରତୀୟ କୃଷି ଅନୁସଂଧାନ ପରିଷଦ ର ଛତ୍ର ତଳେ ଆଠଟି ମତ୍ସ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଏଏଚ୍‌ଆଣ୍ଡଡ଼ି ଅଧୀନରେ ଥିବା ୬ଟି ଆର୍‌ଏଣ୍ଡଡ଼ି ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଏକ ଅର୍ଦ୍ଧନ୍ୟାୟିକ ସଂସ୍ଥା ତଟବର୍ତୀ ଜଳକୃଷି ପ୍ରାଧିକରଣ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ସାମୁଦ୍ରିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ରପ୍ତାନି ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ ଅଧୀନରେ ତିନୋଟି ଅନୁଷ୍ଠାନ, ପୃଥିବୀ ବିଜ୍ଞାନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଅଧୀନରେ ଚାରୋଟି ଅନୁଷ୍ଠାନ, ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ରେ ଅବସ୍ଥିତ ୩୦ଟି ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଯୋଗାଇଥାଏ । ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ଭୌଗଳିକ ଜ୍ଞାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବ୍ୟାପକ ଅଟେ ।

ଆଇସିଆର ମତ୍ସ୍ୟକୃଷି ଅନ୍ତଃକରଣ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆରମ୍ଭରୁ ମତ୍ସ୍ୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏବଂ ବିକାଶମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକର ଅଗ୍ରଭାଗରେ ରହିଆସିଛି । ଆଇଏମସି ଏବଂ ବିଦେଶୀ ପ୍ରଜାତିର (ରୂପା କାର୍ପ, ଘାସ କାର୍ପ, ଏବଂ ସାଧାରଣ କାର୍ପ) ଏବଂ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ଲୋକପ୍ରିୟତା ସତୁରି ଦଶକର ଶେଷ ଭାଗରେ ଦେଶଷର ପ୍ରଥମ ନିଳ ବିପ୍ଳବକୁ ଆଗେଇ ନେଇଥିଲା । ଏହାର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ସେବା ଏବଂ ହାତ ଧରିବା ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଆଇଆରସିର ଅଲ ଇଣ୍ଡିଆ ସମନ୍ୱିତ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଏବଂ ତତ୍କାଳୀନ କୃଷି ଏବଂ ସହଯୋଗ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଦ୍ୱାରା ମତ୍ସ୍ୟ କୃଷକ ବିକାଶ ଏଜେନ୍ସି (ଏଫ୍‌ଏଫ୍‌ଡ଼ିଏ) ପ୍ରତିଷ୍ଠା ମାଧ୍ୟମରେ ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ କରାଗଲା । ବାୟୁ ଶ୍ୱାସୀ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜଳ ଜଳରାଶି ଏବଂ ଜଳଭଣ୍ଡାରର ମତ୍ସ୍ୟ ବିକାଶରେ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ବିକାଶ ଘଟିଥିଲା । ସାମୁଦ୍ରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଢ଼ଦ୍ୟ ଆଇସିଏଆର୍ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ନମୁନା ପ୍ରଣାଳୀ ମାଧ୍ୟମରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ତଥ୍ୟର ନିୟମିତ ଯୋଗାଣ, ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରଜାତିର ସର୍ବନିମ୍ନ ଆଇନଗତ ଆକାର ପାଇଁ ବେଚଂମାର୍କ ସ୍ଥିର କରି ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି । ଷ୍ଟକ୍ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ, ସାମୁଦ୍ରିକ କୃଷି ପାଇଁ ଅନେକ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭାବରେ ସକ୍ଷମ ମାଛ ପ୍ରଜାତିର ଜୀବନଚକ୍ର ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରର ପାଂଚ ବର୍ଷର ଜନଗଣନା ଅମଳ ପରବର୍ତୀ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ନୂତନ ଡ଼ଙ୍ଗା ଡ଼ିଜାଇନ୍ ଏବଂ ଗୁଣାତ୍ମକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସମାପ୍ତ କରିବା ।

ଅବଶ୍ୟ ଆଜି ଯେତେବେଳେ ଜଳକୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରୁ ପ୍ରମୁଖ ପଦଯାତ୍ରା କଳ୍ପନା କରାଯାଏ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନକୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ବଜାୟ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ମତ୍ସ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ଆଶା କରାଯାଉଥିବା ଭୂମିକା ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରେ । ତୃଣମୂଳ ସ୍ତରରେ ଅଭ୍ୟାସକାରୀଙ୍କ ତୁରନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରୁଥିବା ଟେକ୍ନୋଲୋଜିଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ଦୈନନ୍ଦିନ ଆବଶ୍ୟକତା ବୌଳିକ ବିଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଗ୍ରହଣୀୟ ଗବେଷଣା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସନ୍ତୁଳନ ଆବଶ୍ୟକ । ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ସେବା ଏବଂ ସହଯୋଗ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଅନୁଭବ କରାଯାଏ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଅନୁସନ୍ଧାନକୁ ବିକାଶଠାରୁ ଆଗକୁ ଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଫଳାଫଳ ଗୁଡ଼ିକ ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଯୋଡ଼ିହେବ ଯେପରି ଏହା ଅତୀତରେ ଘଟିଥିଲା । ବେସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ଆର୍‌ଏଣ୍ଡଡ଼ି ସଂସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଏକ ଦୃଢ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ସଂପଦକୁ ଅନୁକୂଳ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଗବେଷଣାଗାରରୁ ଜମିକୁ ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ସମୟକୁ କମ୍ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏବଂ

ବିକାଶ ମଧ୍ୟରେ ଇଂଟରଫେସ୍ ଏବଂ ଲିଙ୍କେଜ୍ କୁ ଆହୁରି ମଜବୁତ କରିବାକୁ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ଉତରଦାୟୀ ଆର୍‌ଆଣ୍ଡଡ଼ି ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ବିକାଶ ଏବଂ ଶାସନରେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ୱୀକରଣ ନିଶ୍ଚିତ କରିବ ।

ଶେଷ ମାଇଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜ୍ଞାନ ବିସ୍ତାର ନୀତିର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେବ । ସାକ୍ଷରତା ବୃଦ୍ଧିହାର ଏବଂ ଇଂଟରନେଟ୍ ଏବଂ ସ୍ମାର୍ଟଫୋନର କ୍ରମାଗତ ବୃଦ୍ଧି, ଜ୍ଞାନ ବିସ୍ତାର ପ୍ରାୟତଃ ଭର୍ଚୁଆଲ୍ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯିବ । ଯାହା କେବଳ ଦ୍ରୁତ ଏବଂ ଶସ୍ତା ହେବ ତାହା ନୁହେଁ ବରଂ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବ ଯେ କେହି ପଛରେ ନାହାଁନ୍ତି । ନୀତି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଆଇଟି ଭିତିକ ଜ୍ଞାନ ହବ୍ ଏବଂ ସ୍ତୋକସ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବ, ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ, ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଯାହା ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତ ସମୟରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରିବ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହେବ ଯେ ଶେଷ ଉପଭୋକ୍ତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏହିପରି ସୂଚନା ମାତୃଭାଷାରେ ଅଛି ଯାହାଦ୍ୱାରା ବୁଝିବା ସହଜ ହେବ ଓ ସାମୁଦ୍ରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଆଯାଉଥିବା 'ସାଗର ମିତ୍ର' ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଉପଯୋଗୀ ଯୋଗାଯୋଗ ହେବ ।

ତୁରନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ

- ଉନ୍ନତ ଡ଼ାଟା ପରିଚାଳନା ନୀତି ସର୍ବନିମ୍ନ, ଶେଷ ମାଇଲ ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ସେବା ଏବଂ ଆନ୍ତଃ ମନ୍ତ୍ରୀ ସହଯୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ ଜ୍ଞାନ ପରିଚାଳନାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।
- ସ୍ଥାୟୀ ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳଚର ପାଇଁ ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ପରିଚାଳନା ଅଭ୍ୟାସ ବସ୍ତାର ତଥା ଶୀଘ୍ର ବିକାଶ ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭାଗରେ ଆର୍‌ଏଣ୍ଡଡ଼ି ସଂଯୋଗକୁ ମଜବୁତ କରିବା ।

୬.୯ ଆଂଚଳିକ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା

୬.୯.୧ ଆଂଚଳିକ ସହଯୋଗକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା

ଭାରତୀୟ ଉପମହାଦେଶକୁ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ଆରବ ସାଗର ଏବଂ ପୂର୍ବରେ ବଙ୍ଗୋପସାଗରରେ ଘେରି ରହିଛି । ମିଳିତ ଭାବେ, ଦୁଇଟି ସମୁଦ୍ର ଉପର ଭାରତ ମହାସାଗରର ଏକ ଅଂଶ । ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳରେ ପାକିସ୍ତାନ ଏବଂ ମାଲଦ୍ୱୀପ ସହିତ ଭାରତ ଏହାର ସାମୁଦ୍ରିକ ସୀମା ବାଟିଂଥିବାବେଳେ ପୂର୍ବ ଉପକୂଳରେ ସୀମା ଶ୍ରୀଲଙ୍କା, ବାଂଲାଦେଶ, ମିଆଁମାର, ଥାଇଲ୍ୟାଣ୍ଡ ଏବଂ ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ସହିତ ଅଂଶୀଦାର ହୋଇଛି । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା କେବଳ ସାମୁଦ୍ରିକ ସୀମା ନୁହେଁ ବରଂ ଇକୋସିଷ୍ଟିମ୍ ମଧ୍ୟ ଅଂଶୀଦାର ହୋଇଛି, ଯେପରିକି ଭାରତ ଏବଂ ଶ୍ରୀଲଙ୍କା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଗଲ୍‌ଫ ଅଫ୍ ମନ୍ନାର୍ ଏବଂ ପାକ୍ ପ୍ରଣାଳୀ ବାଂଲାଦେଶ ଏବଂ ଭାରତ ମଧ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦରବନ ଏବଂ ଆଣ୍ଡାମାନ ସାଗରରେ ଥିବା ମାଇକ୍ (ମର୍ଗୁଇ) ଆର୍ସିପେଲାଗୋ । ଉଭୟ ଆରବ ସାଗର ଏବଂ ବଙ୍ଗୋପସାଗର ବନ୍ଦର ସହିତ ଟୁନା ଏବଂ ଟୁନା ପରି ପ୍ରଜାତି, ସାର୍କ ଏବଂ ସ୍ପାନିସ୍ ମାକେର୍ ଭଳି ମାଛ ଭଣ୍ଡାରକୁ ଭ୍ରମଣଶୀଳ ମତ୍ସ୍ୟ ସମୂହ ବିସ୍ତାର କରିଥାନ୍ତି । ପରିସ୍ଥିତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସରକାର ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ପ୍ରଜାତି ସଂରକ୍ଷଣ ସମେତ ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ପରିଚାଳନା ତଥା ନିରନ୍ତର ଉପଯୋଗରେ ଦୃଢ଼ ଅଂଚଳିକ ସହଯୋଗ ବୃଦ୍ଧି କରିବେ ।

ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ନିରାପତାରେ ମଧ୍ୟ ସହଯୋଗ ଆବଶ୍ୟକ । ନିକଟ ଅତୀତର ଉପର ଭାରତ ମହାସାଗର ବିଶେଷକରି ବଙ୍ଗୋପସାଗର ଏବଂ ଅତୀତରେ ଆରବ ସାଗରରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ପ୍ରତିକୂଳ ପାଣିପାଗ ଘଟଣା ଘଟିଛି ଏବଂ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଅନେକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ପ୍ରାଣ ହରାଇଛନ୍ତ କିମ୍ବା ଅତ୍ୟଧିକ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି ।

ଅଧିକିନ୍ତୁ ଦ୍ୱିପାକ୍ଷିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହଯୋଗ ତଥା ଆଂଚଳିକ ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ପରିବେଶ ସଂସ୍ଥାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରେ ସହଯୋଗ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । ଟ୍ରାନ୍ସ-ସୀମା ସମ୍ବଳର ଅପ୍ଟିମାଇଜ୍ ଅମଳ ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଥିବା ନୀତି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକର ସମନ୍ୱୟ ମାନବ ଅଧିକାରର ସୁରକ୍ଷା ବିଶେଷ ଭାବରେ ଅନ୍ୟ ଦେଶର ଜଳରେ ଭ୍ରମଣ କରୁଥିବା ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହିପରି ସହଯୋଗ ସହଭାଗୀ ଉତ୍ସ ଏବଂ ଅଂଶୀଦାର ଇକୋସିଷ୍ଟମ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ସହଜ ହେବ ।

ଭାରତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଦକ୍ଷତା ପରିଶ୍ରମୀ ପ୍ରକୃତି ଆହ୍ୱାନପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିସ୍ଥିତିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର କ୍ଷମତା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ ବହୁଳ ଭାବରେ ପରିଚିତ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଭାରତର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ୟ ଦେଶର ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜାହାଜରେ ଚାକିରୀ ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ଅନେକ ଥର ପଡ଼ୋଶୀ ଦେଶରେ ଭାରତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିଙ୍କୁ ଧରାଯାଇଥିଲା, ଯେପରି ସେମାନେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଭାବରେ ଜାଣିଶୁଣି ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ ଇ.ଇ.ଜେଡ୍ ଭିତରକୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି ଯାହାଫଳରେ ସାଧାରଣ ଚ୍ୟାନେଲ ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନଙ୍କ ମୁକ୍ତି ସୁରକ୍ଷିତ ହେବା ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଏହି ନୀତିରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ ଯେ ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚାକିରୀ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବିଦେଶୀ ସମୁଦ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଦକ୍ଷତା ଏବଂ ଜ୍ଞାନ ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ସରକାରୀ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଛନ୍ତି ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ସଂପର୍କରେ ଏହାର ଦାୟିତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ପୂରଣ କରିବା ଏବଂ ସ୍ଥାୟୀ ବିକାଶ ଲକ୍ଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପୂରଣ କରିବାର ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ଏଜେଣ୍ଡାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ବିଶେଷକରି 'ଲକ୍ଷ୍ୟ-୧୪ ଜଳ ତଳେ ଜୀବନ' ।

୬.୯.୨ ଭାରତକୁ ଏହି ଅଂଚଳର ଅଗ୍ରଣୀ ଭାବରେ ସ୍ଥାନିତ କରିବା

ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ଧାରା ଏପରି ଯେ ଏହାର ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ପରିଚାଳନାରେ ଦେଶର ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ଏହାର ବାଣିଜ୍ୟ ସାମର୍ଥର ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ, ନରୱେ, ନ୍ୟୁଜିଲ୍ୟାଣ୍ଡ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶର ମତ୍ସ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି ପାଇଁ ପ୍ରଶଂସିତ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଦେଶମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଏହା ଏକ ଦ୍ୱିପାକ୍ଷିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ହାସଲ ହୁଏ । ପ୍ରଥମେ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ଥାପନ କରିଥବଲେ ଯାହାକି ଆନ୍ତର୍ଜାତୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ମାନ୍ୟତା ପାଇଥିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ବିଭିନ୍ନ ସୂଚକାଙ୍କରେ ଧରାଯାଇଥିଲା । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ସେମାନେ ଜ୍ଞାନର ଅଗ୍ରଣୀ ରପ୍ତାନିକାରୀ ହେଲେ । ଜ୍ଞାନ ରପ୍ତାନିକାରୀ ହୋଇ ସେମାନେ ଭଲ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ଆହୁରି ଦୃଢ଼ କଲେ ଜାଗ୍ରତ ଭାରତରେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କ୍ଷମତା ବିଶିଷ୍ଟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅଛି କିନ୍ତୁ ଜାତୀୟ ସୀମା ବାହାରେ କୌଣସି ଏକ୍ସପୋଜର କିମ୍ବା ସ୍ୱୀକୃତି ନାହିଁ । ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଏକ୍ସପୋଜରର ଅଭାବ ହେତୁ ଭାରତୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କ୍ୱଚିତ୍ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ବିତର୍କ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କରନ୍ତି ଯାହା ବିଶ୍ୱ ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ କୃଷି ଭବିଷ୍ୟତର ରୂପ ଧାରଣ କରିଥାଏ । ଜାତୀୟ ଆର୍ ଆଣ୍ଡ ଡ଼ି ସେଟ୍ ଅପ୍ କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ଆଂଚଳିକ ସଂଗଠନ ଗୁଡ଼ିକରେ ସେମାନଙ୍କର ଅଂଶଗ୍ରହଣକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ଏବଂ ବହୁ ଦେଶୀୟ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ, ସହଯୋଗୀ ଅନୁସନ୍ଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଇତ୍ୟାଦି ମାଧ୍ୟମରେ ଆଂଚଳିକ ନେତୃତ୍ୱକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନୀତି ଆବଶ୍ୟକ । ଥରେ ଆଂଚଳିକ ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବା ପରେ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଆହୁରି ବିସ୍ତାର କରାଯିବା ଉଚିତ । ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ ଦକ୍ଷିଣ ଏସିଆରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପରେ ଏସିଆ ଏବଂ ଆଫ୍ରିକା ଇତ୍ୟାଦି । ଆଂଚଳିକ ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ଏବଂ ଏହିପରି ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକରେ ନେତୃତ୍ୱ ନେବା ଏଥିପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ କାରଣ ଏହା ଦେଶର ଗମ୍ଭୀରତାକୁ ଦର୍ଶାଇବା ।

୬.୧୦ ପଥ ଅଗ୍ରଗାମୀ

ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ୧୦ଟି ଥିମ୍ ଅନ୍ତର୍ଗତ ନୀତିଗତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଏବଂ ୨୮ଟି ବିଷୟ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ଏବଂ ଜଳଚର ବିକାଶର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥାଏ । କେତେକ ବିଷୟ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକୃତିର ହୋଇଥିବାବେଳେ ଅନ୍ୟ ଅନେକ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ରସକଟିଂ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଏକକାଳୀନ କାରବାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମତ୍ସ୍ୟ ଏବଂ ଜଳଚର ପରି ବହୁ ବିବିଧ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୀତିଗତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଏବଂ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ଏହା ଏକ ଦୀର୍ଘ ସମୟର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଏହା ସାମ୍ନାକୁ ଆସିବା କଷ୍ଟକର କିନ୍ତୁ ଏହା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ୨୮ଟି ବିଷୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଯୋଜନାକୁ ଆକାରରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଏକ ସିଷ୍ଟମିକ୍ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାକୁ କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅଗ୍ରଗତି କରାଯିବ । ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ମତ୍ସ୍ୟ ସଂପଦ ଯୋଜନା (ପି.ଏମ୍.ଏମ୍.ଏସ୍.ୱାଇ) ଅଧୀନରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ଯୋଜନା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକାଂଶ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ବଜେଟ୍ ସହାୟତ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ନିୟମିତ ମନିଟରିଂ ଏବଂ ମଧ୍ୟମ ଅବଧି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ରଣନୀତିର ଏକ ଆତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଅଂଶ ହେବ । ହିତାଧିକାରୀ ବିଶେଷକରି ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଏବଂ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷୀଙ୍କ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସକୁ ଆରମ୍ଭରୁ ଉପଯୋଗୀ କରାଯିବ ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶୀଦାର ହୋଇପାରିବେ ଏବଂ ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ ନୀତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାର ଏହି ଦୀର୍ଘ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସରକାରଙ୍କ ସହ ହାତ ମିଳାଇବେ ।

ଶେଷରେ ଏହା ସ୍ଥିର କରାଯାଇଛି ଯେ ଜାତୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ ନୀତିର ବର୍ତ୍ତମାନର ସମୟ ସୀମା ଦଶବର୍ଷ ତଥାପି ଏହାର ସଫଳ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା କ୍ରମାଗତ ଅବଧି ପାଇଁ ମଧ ଲାଭ ପ୍ରବାହକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବ ।

ସଂକ୍ଷେପିକା

ABNJ	Areas Beyond National Jurisdiction
BMPs	Best Management Practices
CICEF	Central Institute of Coastal Engineering for Fishery
CIFNET	Central Institute of Fisheries Nautical and Engineering Training
DBTS	Direct Benefit Transfer Scheme
DoF	Department of Fisheries
EAFM	Ecosystem Approach to Fisheries Management
EBSAs	Ecologically and Biologically Significant Areas
EEZ	Exclusive Economic Zone
ETP	Endangered, Threatened and Protected
EUS	Epizootic Ulcerative Syndrome
FAO	Food and Agricultural Organization of United Nations
FFPOs	Fish Farmers Producers Organizations
FHs	Fishing Harbours
FLCs	Fish Landing Centres
FRP	Fibre Reinforced Plastic
FSI	Fishery Survey of India
FVC	Food Value Chain
GAP	Good Aquaculture Practices
GHGs	Green House Gases
GVA	Gross Value Added
HACCP	Hazard Analysis Critical Control Point
ICAR	Indian Council of Agricultural Research
ICG	Indian Coast Guard
ILO	International Labor Organization
IMBL	International Maritime Boundary Line
IMC	Indian Major Carps
IMO	International Maritime Organization
IT	Information Technology
IUU	Illegal, Unreported and Unregulated Fishing
MCS	Monitoring, Control and Surveillance
MFAH&D	Ministry of Fisheries, Animal Husbandry & Dairying
MFRAs	Marine Fishing Regulation Acts
MLS	Minimum Legal size
MMT	Million Metric Tons
MPAs	Marine Protected Areas
MSP	Marine Spatial Planning
NFP	National Fisheries Policy
NIFPHATT	National Institute of Post-Harvest Technology and Training
NM	Nautical Mile
NPOA-MCS	National Plan of Action for Monitoring, Control & Surveillance
PFZ	Potential Fishing Zone
PMMSY	Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
PPP	Public Private Partnership
PY	Potential Yield
SHGs	Self-Help Groups
SSF	Small-Scale Fisheries
ST	Space Technology
TURFs	Territorial Use Rights for Fisheries
UTs	Union Territories
VMEs	Vulnerable Marine Ecosystems
WSSD	White Spot Syndrome Disease

ମୂଳ ଦୃଶ୍ୟପଟ

କ. ସାଧାରଣ ପୃଷ୍ଠଭୂମି

ପରିମାଣ	ମୂଲ୍ୟ
ଦେଶର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ (ନିୟୁତ ବର୍ଗ କି.ମି.)	୩.୨୯
ଜନସଂଖ୍ୟା (ନିୟୁତ)	୧୨୧୦.୧୯
ମୋଟ ସହରାଂଚଳ ଗୃହ ସଂଖ୍ୟା (ନିୟୁତ)	୮୦.୩୩
ମୋଟ ଗ୍ରାମାଂଚଳ ଗୃହ ସଂଖ୍ୟା (ନିୟୁତ)	୧୬୮.୦୮
ହାରାହାରି ଗୃହ ଆକାର (ସହରାଂଚଳ) (ଲୋକ)	୪.୯
ହାରାହାରି ଗୃହ ଆକାର (ଗ୍ରାମାଂଚଳ) (ଲୋକ)	୪.୬
ଜାତୀୟ ଜନଗଣନା ୨୦୧୧	

ଭାରତର ଅର୍ଥନୀତିରେ ମତ୍ସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର

ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ ଯୁକ୍ତ ଏବଂ ବୃଦ୍ଧିମାପ (%) ସ୍ଥିର ମୂଲ୍ୟ ୨୦୧୧-୧୨				
ବର୍ଷ	ମତ୍ସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର (ଟଙ୍କ କୋଟିରେ)	ଜାତୀୟ ଜି.ଭି.ଏ (ଟଙ୍କା କୋଟିରେ)	ବାର୍ଷିକ ବୃଦ୍ଧି (ମତ୍ସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର)	ବାର୍ଷିକ ବୃଦ୍ଧି (ଜାତୀୟ)
୨୦୦୯-୧୦	୬୧,୨୬୯	୭୧,୩୧,୮୩୬	୩.୫୩	୬.୮୬
୨୦୧୦-୧୧	୬୪,୬୬୩	୭୭,୦୪,୫୧୪	୫.୫୪	୮.୦୩
୨୦୧୧-୧୨	୬୮,୦୨୭	୮୧,୦୬ ,୯୪୬	୫.୨୦	୫.୨୨
୨୦୧୨-୧୩	୭୧,୩୬୨	୮୫,୪୬ ,୨୭୫	୪.୯୦	୫.୪୨
୨୦୧୩-୧୪	୭୬,୪୮୭	୯୦,୬୩,୬୪୯	୭.୧୮	୬.୦୫
୨୦୧୪-୧୫	୮୨,୨୩୨	୯୭,୧୨,୧୩୩	୭.୫୧	୭.୧୫
୨୦୧୫-୧୬	୯୦,୨୦୫	୧,୦୪,୯୧,୮୭୦	୯.୭୦	୮.୦୩
୨୦୧୬-୧୭	୯୯,୬୨୭	୧,୧୩,୨୮,୨୮୫	୧୦.୪୫	୭.୯୭
୨୦୧୭-୧୮	୧,୧୪,୨୪୮	୧,୨୦,୭୪,୪୧୩	୧୪.୬୮	୬.୫୯
୨୦୧୮-୧୯	୧,୨୮,୦୧୧	୧,୨୮,୦୩,୧୨୮	୧୨.୦୫	୬.୦୪
ଉତ୍ସ: ଜାତୀୟ ପରିସଂଖ୍ୟାନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ଷ୍ଟାଟିଷ୍ଟିକ୍ସ ଏଣ୍ଡ ପ୍ରୋଗାମ ଇମ୍ପ୍ଲିମେଂଟସନ୍ ମନ୍ତ୍ରଣାୟ, ଭାରତ ସରକାର				

ବୃଦ୍ଧିର ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗ (ଜି.ଭି.ଏ) ସ୍ଥିର ମୂଲ୍ୟ ୨୦୧୧-୧୨				
ବର୍ଷ	**ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ କ୍ଷେତ୍ର (%)**		**ଜାତୀୟ (%)**	
	ବାର୍ଷିକ ବୃଦ୍ଧି ହାର	**ହାରାହାରି ବୃଦ୍ଧି ହାର**	**ବାର୍ଷିକ ବୃଦ୍ଧି ହାର**	**ହାରାହାରି ବୃଦ୍ଧି ହାର**
୨୦୦୯-୧୦	୩.୫୩	୫.୨୭	୬.୮୬	୬.୩୨
୨୦୧୦-୧୧	୫.୫୪		୮.୦୩	
୨୦୧୧-୧୨	୫.୨୦		୫.୨୨	
୨୦୧୨-୧୩	୪.୯୦		୫.୪୨	
୨୦୧୩-୧୪	୭.୧୮		୬.୦୫	
୨୦୧୪-୧୫	୭.୫୧		୭.୧୫	

୨୦୧୫-୧୬	୯.୭୦	୧୦.୮୭	୮.୦୩	୭.୧୬
୨୦୧୬-୧୭	୧୦.୪୫		୭.୯୭	
୨୦୧୭-୧୮	୧୪.୬୮		୬.୫୯	
୨୦୧୮-୧୯	୧୨.୦୫		୬.୦୪	
ଉତ୍ସ: ଜାତୀୟ ପରିସଂଖ୍ୟାନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ଷ୍ଟାଟିଷ୍ଟିକ୍ସ ଏଣ୍ଡ ପ୍ରୋଗାମ ଇମ୍ପ୍ଲିମେଂଟସନ୍ ମନ୍ତ୍ରଣାୟ, ଭାରତ ସରକାର				

ଖ.ଅନ୍ତର୍ଦେଶୀୟ ମତ୍ସ୍ୟ ଚାଷ

ପରିମାପ	**ମୂଲ୍ୟ**
ନଦୀ ଓ ନାଳ (କି.ମି.)	୨,୦୧, ୪୯୫,୬୫
ଖୁଦ୍ର ମଧ୍ୟମ ଓ ବୃହତ ଜଳାଶୟ (ସଂଖ୍ୟାରେ)	୯,୦୫୮
ଖୁଦ୍ର ମଧ୍ୟମ ଓ ବୃହତ ଜଳାଶୟ (ହେକ୍ଟର)	୩୫,୨୪,୭୨୪,୧୮
ଟ୍ୟାଙ୍କ ଓ ପୋଖରୀ (ହେକ୍ଟର)	୨୪,୭୮,୨୬୩, ୨୧
କ୍ଷାରଜଳ (ହେକ୍ଟର)	୧୧,୬୦,୧୬୨,୫୦
ଇଲ (ହେକ୍ଟର)	୪,୨୪, ୮୫୦,୯୩
ଅକ୍ସବୋ ହ୍ରଦ (ହେକ୍ଟର)	୧,୧୭,୮୦୦,୪୫
ପରିତ୍ୟକ୍ତଜଳ (ହେକ୍ଟର)	୨,୩୦,୧୩୬,୩୮
ନଦୀ ଓ ନାଳ ଭିନ୍ନ (ହେକ୍ଟର)	୩,୦୦,୭୨୪,୫୨
ସମୁଦାୟ ଜଳଉତ୍ସ ନଦୀ, ନାଳ (ହେକ୍ଟର)	୮୨,୩୬,୬୬୨,୧୭
ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ୨୦୧୭-୧୮ (ମିଲିୟନ ଟନ୍)	୮.୯୦

ଗ. ସାମୁଦ୍ରିକ

ପରିମାପ	**ମୂଲ୍ୟ**
ସଂପଦ	
ଉପକୂଳ ର ଦୈର୍ଘ୍ୟ	୮, ୧୧୮
ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଂଚଳ (ନିୟୁତ ବର୍ଗ କିମି)	୨.୦୨
ମହାଦେଶୟ ଅଂଚଳ (ନିୟୁତ ବର୍ଗ କିମି)	୦.୫୩
ଅବତରଣ କେନ୍ଦ୍ର	୧, ୫୪୭
ମତ୍ସ୍ୟଧରା ଗ୍ରାମ	୩, ୪୭୭
ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜନସଂଖ୍ୟା	**୩,୭୭୪,୫୭୭**
ମତ୍ସ୍ୟ ସଂପଦ (ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ)	
ତିନିସ୍ତର ମାଛ (ଟନ୍)	୨,୨୯୮,୨୮୧
ପୋଲାଜିକ ମୁଖ୍ୟଭୂଖଣ୍ଡ (ଟନ୍)	୨,୬୩୧, ୮୨୭
ଲାକ୍ଷାଦ୍ୱିପ (ସମୁଦ୍ର କୁ ବାଦଦେଇ) (ଟନ୍)	୧୪,୪୯୦
ଆଣ୍ଡାମାନ ନିକୋବର ଦିପପୁଞ୍ଜ (ଟନ୍)	୪୩,୭୯୪
ସାମୁଦ୍ରିକ (ସମସ୍ତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅର୍ଥନୈତିକ) (ଟନ୍)	୨,୩୦,୮୩୨
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୯୧,୩୬୯
ସମୁଦାୟ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ	**୫,୩୧୦,୫୯୩**

ନିଯୁକ୍ତି	
ସକ୍ରିୟ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ୨୦୧୬ (ସଂଖ୍ୟାରେ)	**୯୨୭, ୦୮୧**
ମାଛଧରା ସହ ସଂଯୁକ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ୨୦୧୬ (ସାଖ୍ୟାରେ)	**୫୨୧, ୭୪୫**
ମାଛଧରା ଏବଂ ତତ୍‌ସଂଲଗ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟବଳୀରେ ମୋଟ ନିଯୁକ୍ତି ୨୦୧୬	**୧,୪୪୮,୮୨୬**
ଗଭୀର ସମୁଦ୍ରରେ ମାଛ ଧରିବାକୁ ଯାଉଥିବା ପଞ୍ଜିକୃତ ମତ୍ସ୍ୟଧରା ଜାହଜ (୨୦୧୯) (ସଂଖ୍ୟାରେ)	**୫୩**
ପଞ୍ଜିକୃତ ମୋଟର ଯୁକ୍ତ ଅଣଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ (ସଂଖ୍ୟାରେ)	**୧୩୬,୯୨୦**
ପଞ୍ଜିକୃତ ମୋଟର ଯୁକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ (ସଂଖ୍ୟାରେ)	**୬୬,୧୯୮**
ପଞ୍ଜିକୃତ ଅଣମୋଟର ଚାଳିତ (ସଂଖ୍ୟାରେ)	**୬୫,୮୭୬**
ମୋଟ ପଞ୍ଜିକୃତ ମାଛଧରା ଜାହାଜ (ସଂଖ୍ୟାରେ)	**୨୬୯,୦୪୭**
୨୦୧୭-୧୮ ରେ ମୋଟ୍ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ (ମିଲିୟନ୍ ଟନ୍)	**୩.୬୯**

ଘ. ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜନସଂଖ୍ୟା

କ୍ର. ସଂଖ୍ୟା	ରାଜ୍ୟ/କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ	ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜନସଂଖ୍ୟା		
		ମୋଟ	**ସାମୁଦ୍ରିକ**	**ଅର୍ନ୍ତଦେଶୀୟ**
୧.	ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ	୧୪,୪୭,୫୨୯	୫,୧୭,୪୩୫	୯,୩୦,୦୯୪
୨.	ଅରୁଣାଚଳ ପ୍ରଦେଶ	୨୪,୦୧୫	-	୨୪,୦୧୫
୩.	ଆସାମ	୨୫,୨୪,୧୦୬	-	୨୫,୨୪,୧୦୬
୪.	ବିହାର	୬୦,୨୭,୩୭୫	-	୬୦,୨୭,୩୭୫
୫.	ଛତିଶଗଡ଼	୨,୨୦,୩୫୫	-	୨,୨୦,୩୫୫
୬.	ଗୋଆ	୧୦,୫୪୫	୧୨,୬୫୧	-୨,୧୦୬
୭.	ଗୁଜୁରାଟ	୫,୫୮,୬୯୧	୩,୫୪,୯୯୨	୨,୦୩,୬୯୯
୮.	ହରିଆଣା	୧,୧୮,୪୫୫	-	୧,୧୮,୪୫୫
୯.	ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ	୧୧,୮୦୬	-	୧୧,୮୦୬
୧୦.	ଜାମ୍ମୁ ଏବଂ କାଶ୍ମିରୀ	୧୭,୩୯୬	-	୧୭,୩୯୬
୧୧.	ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ	୧,୪୦,୮୯୭	-	୧,୪୦,୮୯୭
୧୨.	କର୍ଣ୍ଣାଟକ	୯,୭୪,୨୭୬	୧,୫୭,୯୮୯	୮,୧୬,୨୮୭
୧୩.	କେରଳ	୧୦,୪୪,୩୬୧	୫,୬୩,୦୩	୪,୮୦,୪୫୮
୧୪.	ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ	୨୨,୩୨,୮୨୨	-	୨୨,୩୨,୮୨୨
୧୫.	ମହାରାଷ୍ଟ୍ର	୧୫,୧୮,୨୨୮	୩,୬୪,୮୯୯	୧୧,୫୩,୩୨୯
୧୬.	ମଣିପୁର	୪୭,୭୧୧	-	୪୭,୭୧୧
୧୭.	ମେଘାଳୟ	୧୬,୫୬୭	-	୧୬,୫୬୭
୧୮.	ମିଜୁରାମ	୬,୨୮୯	-	୬,୨୮୯
୧୯.	ନାଗାଲାଣ୍ଡ	୭,୯୫୮	-	୭,୯୫୮
୨୦.	ଓଡ଼ିଶା	୧୫,୧୭,୫୭୪	୫,୧୭,୬୨୩	୯,୯୯,୯୫୧
୨୧.	ପଞ୍ଜାବ	୭,୫୯୧	-	୭,୫୯୧
୨୨.	ରାଜସ୍ଥାନ	୫୭,୨୬୦	-	୫୭,୨୬୦
୨୩.	ସିକିମ୍	୫୮୧	-	୫୮୧

କ୍ର. ସଂଖ୍ୟା	ରାଜ୍ୟ/କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ	**ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜନସଂଖ୍ୟା**		
		ମୋଟ	**ସାମୁଦ୍ରିକ**	**ଅର୍ନ୍ତଦେଶୀୟ**
୨୪.	ତାମିଲନାଡୁ	୧୨,୮୩,୭୫୧	୭,୯୫,୭୦୮	୪,୮୮,୦୪୩
୨୫.	ତେଲେଙ୍ଗାନ	୮,୬୨,୨୨୧	-	୮,୬୨,୨୨୧
୨୬.	ତ୍ରିପୁରା	୭,୭୬୧	-	୭,୭୬୧
୨୭.	ଉତରାଖଣ୍ଡ	୮,୩୫୨	-	୮,୩୫୨
୨୮.	ଉତର ପ୍ରଦେଶ	୩୯,୦୦,୦୦୫	-	୩୯,୦୦,୦୦୫
୨୯.	ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ	୩୨,୩୬,୨୬୧	୩,୬୮,୮୧୬	୨୮,୬୭,୪୪୫
୩୦.	ଆଣ୍ଡାମାନ ନିକୋବର	୨୫,୯୪୧	୨୬,୫୨୧	-୫୮୦
୩୧.	ଚଣ୍ଡିଗଡ଼	୫୨୪	-	୫୨୪
୩୨.	ଦାର୍ଦା ନଗର ହାବେଳି	୪୦,୦୧୬	୧୫,୮୩୬	୨୪ ,୧୮୦
୩୩.	ଦିଲ୍ଲୀ	୬୧୭	-	୬୧୭
୩୪.	ଲଦାଖ	୨୨	-	୨୨
୩୫.	ଲାକ୍ଷଦ୍ୱିପ	୬,୫୧୮	୨୭,୯୩୪	-୨୧,୪୧୬
୩୬.	ପୁଣ୍ଡୁଚରୀ	୧,୦୭,୨୭୨	୫୦,୨୭୦	୫୭,୦୦୨
	ମୋଟ	**୨,୮୦,୧୧,୬୪୯**	**୩୭,୭୪,୫୭୭**	**୨,୪୨,୩୭,୦୭୨**
ଭାରତ ର ମୋଟ ଜନସଂଖ୍ୟା			**୧,୩୭,୧୩,୬୦,୩୫୦**	
ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି (ମୋଟ ଜନସଂଖ୍ୟା ଶତକଡ଼ା)			**୨.୦୪**	
ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି (ମୋଟ ଶତକଡ଼ା ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି ଜନସଂଖ୍ୟା)			**୧୩.୪୮**	
ଆନ୍ତଜଳ ମତ୍ସ୍ୟଜୀବି (ମୋଟ ଶତକଡ଼ା ଜନସଂଖ୍ୟା)			**୮୬.୫୨**	

(ଡ) ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଉପଯୋଗୀ

		୨୦୧୪-୧୫ ମସିହାରୁ ୨୦୧୮-୧୯ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ ଅନୁଯାୟୀ ଅନ୍ତର୍ଦେଶୀୟ ଓ ସାମୁଦ୍ରିକ ମତ୍ସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ (ଲକ୍ଷ ଟନ୍ ରେ)														
		୨୦୧୪-୧୫			୨୦୧୫-୧୬			୨୦୧୬-୧୭			୨୦୧୭-୧୮			୨୦୧୮-୧୯		
କ୍ର. ସଂଖ୍ୟା	ରାଜ୍ୟ/କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଂଚଳ	ଅର୍ନ୍ତଦେଶୀୟ	ସାମୁଦ୍ରିକ	ମୋଟ	ଅର୍ନ୍ତଦେଶ 1ୟ	ସାମୁଦ୍ରିକ	ମୋଟ	ଅର୍ନ୍ତଦେଶ 1ୟ	ସାମୁଦ୍ରିକ	ମୋଟ	ଅର୍ନ୍ତଦେଶ 1ୟ	ସାମୁଦ୍ରିକ	ମୋଟ	ଅର୍ନ୍ତଦେଶ 1ୟ	ସାମୁଦ୍ରିକ	ମୋଟ
୧.	ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ	୧୫.୦୩	୪.୭୫	୧୯.୭୯	୧୮.୩୨	୫.୨୦	୨୩.୫୨	୨୧.୮୬	୫.୮୦	୨୭.୬୬	୨୮.୪୫	୬.୦୫	୩୪.୫୦	୩୩.୯୨	୮.୭୫	୪୨.୬୭
୨.	ଅରୁଣାଚଳ ପ୍ରଦେଶ	୦. ୦୪	୦.୦୦	୦.୦୪	୦.୦୪	୦.୦୦	୦.୦୪	୦.୦୪	୦.୦୦	୦.୦୪	୦.୦୪	୦.୦୦	୦.୦୪	୦.୦୫	୦.୦୦	୦.୦୫
୩.	ଆସାମ	୨.୮୩	୦.୦୦	୨.୮୩	୨.୯୪	୦.୦୦	୨.୯୪	୩.୦୭	୦.୦୦	୩.୦୭	୩.୨୭	୦.୦୦	୩.୨୭	୩.୩୧	୦.୦୦	୩.୩୧
୪.	ବିହାର	୪.୮୦	୦.୦୦	୪.୮୦	୫.୦୭	୦.୦୦	୫.୦୭	୫.୦୯	୦.୦୦	୫.୦୯	୫.୮୮	୦.୦୦	୫.୮୮	୬.୦୨	୦.୦୦	୬.୦୨
୫.	ଛତିଶଗଡ଼	୩.୧୪	୧.୧୫	୩.୧୪	୩.୪୨	୦.୦୦	୩.୪୨	୩.୭୭	୦.୦୦	୩.୭୭	୪.୫୭	୦.୦୦	୪.୫୭	୪.୮୯	୦.୦୦	୪.୮୯
୬.	ଗୋଆ	୦.୦୩	୬.୯୮	୧.୧୮	୦.୦୫	୧.୦୭	୧.୧୨	୦.୦୪	୧.୧୪	୧.୧୮	୦.୦୬	୧.୧୮	୧.୨୪	୦.୦୫	୧.୧୫	୧.୨୦
୭.	ଗୁଜୁରାଟ	୧.୧୧	୦.୦୦	୮.୧୦	୧.୧୨	୬.୯୭	୮.୧୦	୧.୧୭	୬.୯୯	୮.୧୬	୧.୩୪	୭.୦୧	୮.୩୫	୧.୪୩	୬.୯୯	୮.୪୨
୮.	ହରିଆନ୍	୧.୧୧	୦.୦୦	୧.୧୧	୧.୨୧	୦.୦୦	୧.୨୧	୧.୪୪	୦.୦୦	୧.୪୪	୧.୯୦	୦.୦୦	୧.୯୦	୧.୮୦	୦.୦୦	୧.୮୦
୯.	ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ	୦.୧୧	୦.୦୦	୦.୧୧	୦.୧୨	୦.୦୦	୦.୧୨	୦.୧୩	୦.୦୦	୦.୧୩	୦.୧୩	୦.୦୦	୦.୧୩	୦.୧୩	୦.୦୦	୦.୧୩
୧୦.	ଜାମ୍ମୁ ଏବଂ କାଶ୍ମିରୀ	୦.୨୦	୦.୦୦	୦.୨୦	୦.୨୦	୦.୦୦	୦.୨୦	୦.୨୦	୦.୦୦	୦.୨୦	୦.୨୧	୦.୦୦	୦.୨୧	୦.୨୧	୦.୦୦	୦.୨୧
୧୧.	ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ	୧.୦୬	୦.୦୦	୧.୦୬	୧.୧୬	୦.୦୦	୧.୧୬	୧.୪୫	୦.୦୦	୧.୪୫	୧.୯୦	୦.୦୦	୧.୯୦	୨.୦୮	୦.୦୦	୨.୦୮
୧୨.	କର୍ଣ୍ଣାଟକ	୨.୨୩	୪.୦୦	୬.୨୩	୧.୬୯	୪.୧୨	୫.୮୧	୧.୫୯	୩.୯୯	୫.୫୭	୧.୮୮	୪.୧୪	୬.୦୩	୧.୯୮	୩.୮୯	୫.୮୭
୧୩.	କେରଳ	୨.୦୨	୫.୨୪	୭.୨୬	୨.୧୧	୫.୧୭	୭.୨୮	୧.୬୧	୪.୩୧	୫.୯୩	୧.୪୮	୪.୧୪	୫.୬୩	୧.୬୬	୫.୪୯	୭.୧୪
୧୪.	ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ	୧.୦୯	୦.୦୦	୧.୦୯	୧.୧୫	୦.୦୦	୧.୧୫	୧.୩୯	୦.୦୦	୧.୩୯	୧.୪୩	୦.୦୦	୧.୪୩	୧.୭୩	୦.୦୦	୧.୭୩
୧୫.	ମହାରାଷ୍ଟ୍ର	୧.୪୪	୪.୬୪	୬.୦୮	୧.୪୬	୪.୩୪	୫.୮୦	୨.୦୦	୪.୬୩	୬.୬୩	୧.୩୧	୪.୭୫	୬.୦୬	୧.୦୦	୪.୬୭	୫.୬୮
୧୬.	ମଣିପୁର	୦.୩୧	୦.୦୦	୦.୩୧	୦.୩୨	୦.୦୦	୦.୩୨	୦.୩୨	୦.୦୦	୦.୩୨	୦.୩୩	୦.୦୦	୦.୩୩	୦.୩୨	୦.୦୦	୦.୩୨
୧୭.	ମେଘାଳୟ	୦.୦୬	୦.୦୦	୦.୦୬	୦.୧୧	୦.୦୦	୦.୧୧	୦.୧୨	୦.୦୦	୦.୧୨	୦.୧୨	୦.୦୦	୦.୧୨	୦.୧୩	୦.୦୦	୦.୧୩
୧୮.	ମିଜୁରାମ	୦.୦୬	୦.୦୦	୦.୦୬	୦.୦୭	୦.୦୦	୦.୦୭	୦.୦୮	୦.୦୦	୦.୦୮	୦.୦୮	୦.୦୦	୦.୦୮	୦.୦୭	୦.୦୦	୦.୦୭
୧୯.	ନାଗାଲାଣ୍ଡ	୦.୦୮	୦.୦୦	୦.୦୮	୦.୦୮	୦.୦୦	୦.୦୮	୦.୦୯	୦.୦୦	୦.୦୯	୦.୦୯	୦.୦୦	୦.୦୯	୦.୦୯	୦.୦୦	୦.୦୯
୨୦.	ଓଡ଼ିଶା	୩.୩୬	୧.୩୩	୪.୭୦	୩.୭୭	୧.୪୫	୫.୨୧	୪.୫୫	୧.୫୩	୬.୦୮	୫.୩୪	୧.୫୧	୬.୮୫	୫.୦୭	୨.୫୨	୭.୫୯
୨୧.	ପଞ୍ଜାବ	୧.୧୫	୦.୦୦	୧.୧୫	୧.୨୦	୦.୦୦	୧.୨୦	୧.୩୩	୦.୦୦	୧.୩୩	୧.୩୭	୦.୦୦	୧.୩୭	୧.୩୬	୦.୦୦	୧.୩୬
୨୨.	ରାଜସ୍ଥାନ	୦.୪୫	୦.୦୦	୦.୪୫	୦.୪୨	୦.୦୦	୦.୪୨	୦.୫୦	୦.୦୦	୦.୫୦	୦.୫୪	୦.୦୦	୦.୫୪	୦.୫୬	୦.୦୦	୦.୫୬

୨୩.	ସିକିମ୍	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦
୨୪.	ତାମିଲନାଡୁ	୨.୪୦	୪.୫୭	୬.୯୮	୨.୪୩	୪.୬୭	୭.୦୯	୧.୯୭	୪.୭୨	୬.୬୯	୧.୮୫	୪.୯୭	୬.୮୨	୧.୬୨	୫.୧୩	୬.୭୫
୨୫.	ତେଲେଙ୍ଗାନ	୨.୬୮	୦.୦୦	୨.୬୮	୨.୩୭	୦.୦୦	୨.୩୭	୧.୯୯	୦.୦୦	୧.୯୯	୨.୭୦	୦.୦୦	୨.୭୦	୨.୯୪	୦.୦୦	୨.୯୪
୨୬.	ତ୍ରିପୁରା	୦.୬୫	୦.୦୦	୦.୬୫	୦.୬୯	୦.୦୦	୦.୬୯	୦.୭୨	୦.୦୦	୦.୭୨	୦.୭୭	୦.୦୦	୦.୭୭	୦.୭୬	୦.୦୦	୦.୭୬
୨୭.	ଉତରାଖଣ୍ଡ	୦.୦୪	୦.୦୦	୦.୦୪	୦.୦୪	୦.୦୦	୦.୦୪	୦.୦୪	୦.୦୦	୦.୦୪	୦.୦୫	୦.୦୦	୦.୦୫	୦.୦୫	୦.୦୦	୦.୦୫
୨୮.	ଉତର ପ୍ରଦେଶ	୪.୯୪	୦.୦୦	୪.୯୪	୫.୦୫	୦.୦୦	୫.୦୫	୬.୧୮	୦.୦୦	୬.୧୮	୬.୨୯	୦.୦୦	୬.୨୯	୬.୬୨	୦.୦୦	୬.୬୨
୨୯.	ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ	୧୪.୩୮	୧.୭୯	୧୬.୧୭	୧୪.୯୩	୧.୭୮	୧୬.୭୧	୧୫.୨୫	୧.୭୭	୧୭.୦୨	୧୫.୫୭	୧.୮୫	୧୭.୪୨	୧୫.୮୮	୧.୮୨	୧୭.୭୦
୩୦.	ଆଣ୍ଡାମାନ ନିକୋବର	୦.୦୦	୦.୩୭	୦.୩୭	୦.୦୦	୦.୩୭	୦.୩୭	୦.୦୦	୦.୩୯	୦.୩୯	୦.୦୦	୦.୩୯	୦.୪୦	୦.୦୦	୦.୪୧	୦.୪୧
୩୧.	ଚଣ୍ଡିଗଡ଼	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦
୩୨.	ଦାର୍ଦା ନଗର ହାବେଳି	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦	୦.୦୦
୩୩.	ଦିଲ୍ଲୀ	୦.୦୦	୦.୩୨	୦.୩୨	୦.୦୦	୦.୨୩	୦.୨୩	୦.୦୧	୦.୨୩	୦.୨୪	୦.୦୦	୦.୨୪	୦.୨୫	୦.୦୦	୦.୨୪	୦.୨୫
୩୪.	ଲଦାଖ	୦.୦୧	୦.୦୦	୦.୦୧	୦.୦୧	୦.୦୦	୦.୦୧	୦.୦୧	୦.୦୦	୦.୦୧	୦.୦୧	୦.୦୦	୦.୦୧	୦.୦୧	୦.୦୦	୦.୦୧
୩୫.	ଲାକ୍ଷଦ୍ୱିପ	୦.୦୦	୦.୧୩	୦.୧୩	୦.୦୦	୦.୧୬	୦.୧୬	୦.୦୦	୦.୩୦	୦.୩୦	୦.୦୦	୦.୨୧	୦.୨୧	୦.୦୦	୦.୨୨	୦.୨୨
୩୬.	ପୁଣ୍ଡୁଚରୀ	୦.୦୬	୦.୪୨	୦.୪୭	୦.୦୭	୦.୪୭	୦.୫୪	୦.୦୪	୦.୪୬	୦.୫୦	୦.୦୭	୦.୪୨	୦.୫୦	୦.୦୭	୦.୪୫	୦.୫୨
	ଭାରତ	୬୬.୯୧	୩୫.୬୯	୧୦୨.୬୦	୭୧.୬୨	୩୬.୦୦	୧୦୭.୬୨	୬୮.୦୬	୩୬.୨୫	୧୧୪.୩୧	୮୯.୦୨	୩୬.୮୮	୧୨୫.୯୦	୯୫.୮୨	୪୧.୬୬	୧୩୭.୫୮

ଉତ୍ସ: ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭାଗ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଚଂଳ ପ୍ରଶାସନ

ବାର୍ଷିକ ମୁଣ୍ଡପିଛା ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଓ ମାଛ ବ୍ୟବହାର (ସହରାଚଂଳ) (କି.ଗ୍ରା) ୩.୦୦

ବାର୍ଷିକ ମୁଣ୍ଡପିଛା ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଓ ମାଛ ବ୍ୟବହାର (ଗ୍ରାମାଚଂଳ) (କି.ଗ୍ରା) ୩.୨୪

ସହରାଚଂଳରେ ମାଛ ଖାଉଥିବା ପରିବାର ସଂଖ୍ୟା (ନିୟୁତ) :୧୬.୮୭

ଗ୍ରାମାଚଂଳରେ ମାଛ ଖାଉଥିବା ପରିବାର ସଂଖ୍ୟା (ନିୟୁତ):୪୪.୫୪

ଆକଳନ: ମାତ୍ସ୍ୟ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ପୁସ୍ତିକା ୨୦୧୮ ଏବଂ ଜାତୀୟ ଜନଗଣନା ୨୦୧୧